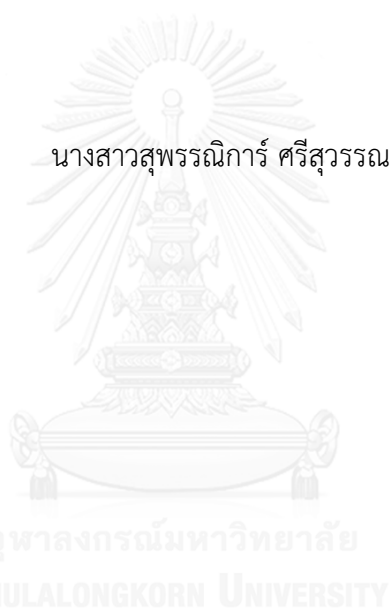

ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2557
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE RELATIONSHIPS BETWEEN TEACHER-CHILD
RELATIONSHIP AND PROSOCIAL BEHAVIOR OF PRESCHOOLERS

Miss Supunnika Srisuwan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Early Childhood Education
Department of Curriculum and Instruction
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2014
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและ พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล
โดย	นางสาวสุพรรณนิการ์ ศรีสุวรรณ
สาขาวิชา	การศึกษาปฐมวัย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศศิลักษณ์ ขยันกิจ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศศิลักษณ์ ขยันกิจ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร. อรชา ตูลานันท์)

สุพรรณิการ์ ศรีสุวรรณ : ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรม
เสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล (THE RELATIONSHIPS BETWEEN TEACHER-CHILD
RELATIONSHIP AND PROSOCIAL BEHAVIOR OF PRESCHOOLERS) อ.ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร. ศศิลักษณ์ ขยันกิจ, 129 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสัมพันธภาพของครูกับเด็กที่ส่งผลต่อพฤติกรรม
เสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล ใน 3 มิติ ได้แก่ ด้านการขัดแย้ง ด้านการพึ่งพา และด้านการ
ใกล้ชิด ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย คุณครูประจำชั้น จำนวน 60 คน และเด็กวัย
อนุบาล จำนวน 360 คน จาก 60 ห้องเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก
(Student-Teacher Relationship Scale หรือ STRS) และแบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม
ของเด็กวัยอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการขัดแย้งและด้านการพึ่งพามีความสัมพันธ์ทาง
ลบกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
2. สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการใกล้ชิดไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม
เสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาควิชา หลักสูตรและการสอน ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2557

5483451827 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEYWORDS: TEACHER-CHILD RELATIONSHIP / PROSOCIAL BEHAVIOR / PRESCHOOLER

SUPUNNIKA SRISUWAN: THE RELATIONSHIPS BETWEEN TEACHER-CHILD RELATIONSHIP AND PROSOCIAL BEHAVIOR OF PRESCHOOLERS. ADVISOR: ASST. PROF. SASILAK KHAYANKIJ, Ph.D., 129 pp.

The proposes of the research was to study the relationships between teacher-child relationship and prosocial behavior of preschoolers in 3 dimension of conflict, closeness and dependency. The samples were 60 preschool teachers and 360 preschoolers from 60 classrooms of schools under the jurisdiction of the Bangkok Primary Education Service Area Office. The instruments used in this research were Student-Teacher Relationship Scale (STRS) and preschoolers' prosocial behavior assessment form. The data were statistically analyzed using percentage, arithmetic mean, standard deviation and Pearson's Product-Moment Correlation.

The research findings were as follows;

1. The relationship between the conflict and dependency of teacher-child relationship and prosocial behavior of preschoolers were found to be negatively significant at .01 level.

2. The closeness of teacher-child relationship was not significantly related to the prosocial behavior of preschoolers.

Department: Curriculum and
Instruction

Student's Signature

Advisor's Signature

Field of Study: Early Childhood
Education

Academic Year: 2014

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิลักษณ์ ชัยนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ความรู้ คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนช่วยให้ข้อคิดต่างๆ ซึ่งล้วนเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยรวมถึงตัวผู้วิจัยเป็นอย่างมาก งานวิจัยจึงสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจในความเมตตา และความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.อรชา ตูลานันท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ความกรุณาในการตรวจพิจารณา และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพจุฑา สุภิมารส ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริประภา พุทธิกุล และอาจารย์ ดร.นฤมล เนียมหอม ที่สละเวลาในการตรวจเครื่องมือการวิจัย ให้คำแนะนำและชี้แนะที่ล้วนมีคุณค่าต่องานวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษารุงเทพมหานคร ที่กรุณาอนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลขอขอบพระคุณคุณครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1 ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย และขอขอบใจเด็กอนุบาลที่เป็นตัวอย่างประชากรทุกคน งานวิจัยจะไม่สามารถลุล่วงได้หากไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้ ความสามารถ ด้วยความเมตตา ขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ สาขาวิชาการศึกษาศรีมยุรี และกัลยาณมิตรทุกท่านที่ได้ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยจนทำให้งานวิจัยลุล่วงไปได้ด้วยดี

เหนือสิ่งอื่นใด ขอกราบขอบพระคุณพระอาจารย์ทุกรูปที่เมตตาตามอบความศรัทธาและปัญญาอันยิ่งใหญ่ กราบขอบพระคุณ คุณพ่อธีระพงศ์ คุณแม่สุวิภา ผู้ให้กำเนิด และกำลังใจที่ดีที่สุดแก่ผู้วิจัย พี่สาว น้องชาย รวมถึงเครือญาติทั้งหลายที่ให้การสนับสนุน มอบความรัก ความห่วงใยเสมอมาจนทำให้สามารถประสบความสำเร็จได้ในวันนี้

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของการวิจัย.....	1
คำถามวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
1 ความสำคัญและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพ.....	10
1.1 ความหมายของสัมพันธภาพ.....	10
1.2 สัมพันธภาพของครูกับเด็ก.....	12
1.3 ลักษณะสัมพันธภาพของครูกับเด็ก.....	13
1.4 บทบาทของครูในการส่งเสริมสัมพันธภาพกับเด็ก.....	14
1.5 เครื่องมือวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก.....	19
2 พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล.....	25

2.1 ความหมายของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม.....	25
2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม	26
2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม	29
2.4 ประเภทของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม.....	31
3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
3.1 งานวิจัยในประเทศ	37
3.2 งานวิจัยต่างประเทศ	38
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	40
2. การกำหนดประชากรและตัวอย่างประชากร.....	45
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	50
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
6. การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล.....	57
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น.....	59
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กวัยอนุบาล	62
ตอนที่ 3 ผลการประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล	63
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรม เสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล.....	66
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
สรุปผลการวิจัย.....	69
อภิปรายผลการวิจัย.....	70

ข้อเสนอแนะ	72
รายการอ้างอิง	74
ภาคผนวก.....	79
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ	79
ภาคผนวก ข สูตรและการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง	81
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	84
ภาคผนวก ง แบบวิเคราะห์คะแนนสัมพันธภาพของครูกับเด็ก	97
ภาคผนวก จ ตารางเทียบค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์จากคะแนนดิบ	100
ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	109
ภาคผนวก ช ข้อมูลที่ใช้ในการสรุปผลการวิจัย.....	115
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	129

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 รายการข้อความสัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการขัดแย้ง.....	21
ตารางที่ 2 รายการข้อความสัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการใกล้ชิด.....	22
ตารางที่ 3 รายการข้อความสัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการพึ่งพา.....	23
ตารางที่ 4 การสังเคราะห์ประเภทพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมจากนักวิชาการ 7 ท่าน	36
ตารางที่ 5 กรอบแนวคิดเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรม เสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล	43
ตารางที่ 6 ประชากรในการวิจัย	45
ตารางที่ 7 ตัวอย่างประชากรในการวิจัย	47
ตารางที่ 8 ประเด็นการปรับแก้แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก.....	51
ตารางที่ 9 ประเด็นการปรับแก้แบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล	52
ตารางที่ 10 วันและสถานที่ทดลองใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	53
ตารางที่ 11 วันและสถานที่เก็บข้อมูลวิจัย	54
ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของครูประจำชั้นจำแนกตามข้อมูลทั่วไป	59
ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	61
ตารางที่ 14 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกตามสัมพันธภาพ ของครูกับเด็ก	62
ตารางที่ 15 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามระดับความถี่ พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล.....	63
ตารางที่ 16 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามระดับคะแนน พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล.....	64
ตารางที่ 17 ความถี่และร้อยละจำแนกตามระดับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล	66

ตารางที่ 18 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรม เสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล.....	66
ตารางที่ 19 เทียบค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์จากคะแนนดิบ สำหรับเด็กผู้หญิง.....	101
ตารางที่ 20 เทียบค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์จากคะแนนดิบ สำหรับเด็กผู้ชาย.....	105
ตารางที่ 21 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก.....	110
ตารางที่ 22 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล.....	113
ตารางที่ 23 ข้อมูลด้านพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมและสัมพันธภาพของครูกับเด็ก	116

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1 การสังเคราะห์ด้านย่อยของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล	41
แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล	42

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของการวิจัย

ข้อมูลจากการประเมินสถานการณ์ของประเทศ พบว่า เด็กที่มีอายุระหว่าง 0-5 ปี มีสัดส่วนด้านความฉลาดทางอารมณ์ ลดลงจากร้อยละ 72 เหลือเพียงร้อยละ 67 สาเหตุหลักเกิดจากเด็กสร้างสัมพันธภาพร่วมกับผู้อื่นลดน้อยลง ไม่ตระหนักถึงการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) สาเหตุส่วนหนึ่งมีผลมาจากการเลี้ยงดูบุตรหลานแบบปล่อยปละละเลย เพราะสมาชิกภายในครอบครัวมีสัมพันธภาพร่วมกันน้อยลง ส่งผลกระทบต่อทักษะด้านสังคมของเด็ก ได้แก่ เด็กขาดความเมตตา เอื้ออาทรต่อผู้อื่นน้อยลง ก้าวร้าว รุนแรง หวาดระแวงต่อสถานการณ์รอบตัว ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมเด็กสูงขึ้น (สุริยเดว ทรีปาตี, 2553) จากปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้น แสดงให้เห็นว่า เด็กในสังคมปัจจุบันควรได้รับการปลูกฝังพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมอย่างเร่งด่วน

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2553) ได้ให้ความเห็นว่า พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม หรือ prosocial behavior เป็นพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่จำเป็นของสังคม เนื่องจากปัญหาสังคมที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในขณะนี้ คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากความเสื่อมทางศีลธรรมและจริยธรรม Baumeister และ Bushman (2008) แบ่งพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม ออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การให้ความร่วมมือกัน การให้อภัยผู้อื่น การอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน และการยอมรับข้อดกลงในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับ Kidron และ Fleischman (2006) ที่ได้กล่าวว่า พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากความสมัครใจ มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์ ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การแบ่งปัน การปลอบโยน การให้ความร่วมมือ รวมถึงการกระทำที่เป็นบวก ทำให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้นๆ เป็นการรับรู้ถึงการใส่ใจในคุณค่าทางจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว

Young, Fox และ Zahn (อ้างถึงใน Bierhoff, 2002) ได้กล่าวว่า การปลูกฝังพฤติกรรมที่ดีด้านสังคม หรือพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมสามารถปลูกฝังให้เด็กได้เริ่มต้นเรียนรู้ ตั้งแต่อายุประมาณ 2 ปี เพื่อให้เด็กเกิดความคุ้นเคยในการสร้างสำนึกเกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม สอดคล้องกับ สุชา จันทน์เอม (2543) ที่ได้อธิบายว่า วัยเด็กเป็นวัยที่สำคัญที่สุดโดยเฉพาะ 6 ปีแรกของชีวิต เพราะเด็กสามารถรับรู้ประสบการณ์ที่เกิดขึ้น และจดจำ ฝังอยู่ในจิตใจ นับเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมแก่การปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เด็กได้อย่างดีเยี่ยม ซึ่งมีความเห็นตรงกับ ดวงเดือน ศาสตราภักดิ์

และพัชรี ผลโยธิน (2555) ที่ได้กล่าวว่า พัฒนาการด้านสังคมของเด็กช่วงอายุ 4-5 ปี มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตในปัจจุบัน เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม บุคคลที่จะมีความสามารถในการเข้าสังคม เช่น เข้ากลุ่มเพื่อนได้ดี รู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือ มีน้ำใจ หรือมีลักษณะเป็นผู้นำ แสดงถึงการมีพัฒนาการด้านสังคมที่ดี แต่พัฒนาการเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องส่งเสริมและสนับสนุนตั้งแต่เยาว์วัยและผู้ใหญ่ต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างเสริมประสบการณ์ต่างๆ ให้เด็กรู้จักแก้ปัญหาและปรับตัวเข้ากับผู้อื่นอันเป็นพื้นฐานสำคัญของพัฒนาการด้านสังคม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551) ได้กล่าวว่า ครูต้องมีส่วนในการส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเป็นผู้มีเมตตาริจิตต่อกัน เปรียบเสมือนการเริ่มต้นเรียนรู้ด้านคุณธรรม ผิดชอบชั่วดี โดยมีผู้ใหญ่คอยสนับสนุนอย่างค่อยเป็นค่อยไป ให้เด็กเกิดความมั่นใจและเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนได้ทำ (อรพินทร์ ชูชม, สุภาพร ธนะชานันท์, และทัศนาก ทอภักดี, 2554) โดยเฉพาะการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นองค์ที่สำคัญ เพราะเด็กต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเรียนรู้ร่วมกับครูประจำชั้น จึงต้องมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างครูและเพื่อน เพื่อให้เกิดพัฒนาการทางสังคม คือ เข้ากับผู้อื่นได้ และได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นๆ ทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และนำไปสู่การสร้าง ความมั่นใจให้เกิดขึ้นในที่สุด (ลักขณา สิริวัฒน์, 2556)

ความรู้สึกนึกคิดของเด็กเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม มีต้นตอมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นบริบทที่ทำให้เด็กสร้างความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น (อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, 2553) ทั้งนี้ การเลี้ยงดูเด็กที่เริ่มต้นจากสัมพันธภาพที่ดีจากครู ช่วยให้เด็กสามารถนำประสบการณ์ที่ดีไปปรับใช้ ในการเสริมสร้างบุคลิกภาพด้านสังคมของตนเอง (สุชา จันทน์เอม, 2543) เช่นเดียวกับ นฤมล เนียมหอม (2555) ที่ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูปฐมวัยที่ดีว่า ควรเป็นผู้ที่มีความอบอุ่น เป็นมิตร สุภาพ อ่อนโยน รักและเมตตาต่อเด็ก กระตือรือร้นที่จะทำงานกับเด็กมีอารมณ์ที่มั่นคง เคารพในตัวเด็ก มองโลกในแง่ดี มีความเข้าใจในพัฒนาการและข้อมูลพื้นฐานของเด็ก รู้จักเด็ก เป็นรายบุคคล มีทักษะในการดูแลเด็ก ประนีประนอม รู้จักการแก้ปัญหา สามารถทำงานแบบร่วมมือ รวมทั้งสามารถไต่ตรองและคิดวิเคราะห์เพื่อการพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการจัดกิจกรรม และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีร่วมกับเด็กทำให้เด็กเห็นถึงคุณค่าของตนเองนำไปสู่การยอมรับนับถือตนเองและผู้อื่น

La Paro, Pianta และ Stuhlman (2004) กล่าวว่า ครูต้องเป็นผู้เปิดโอกาสให้กับเด็ก ได้สร้างสัมพันธภาพเชิงบวกด้วยการสร้างสถานการณ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน เพราะเป็นการพัฒนาทักษะทางสังคมที่ดีในสถานการณ์ที่แปลกใหม่ให้แก่เด็ก ในขณะที่ Ostrosky และ Jung (2010)

ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสร้างข้อตกลงในห้องเรียน และการมีปฏิสัมพันธ์ที่ตีร่วมกับเด็กด้วยการพูดจาไพเราะ กล่าวคำชมเชยแก่เด็กที่มีพฤติกรรมทางบวก เพราะเชื่อว่าครูมีอิทธิพลต่อการสนับสนุนพฤติกรรมด้านสังคมให้แก่เด็ก

นักการศึกษาปฐมวัยต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่าสัมพันธภาพของครูกับเด็กเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดระดับคุณภาพด้านสังคมของเด็ก ดังเช่นการศึกษางานวิจัยของ Rudasill และ Rimm-Kaufman (2009) พบว่า เด็กมีพื้นอารมณ์ที่ดีขึ้น เมื่อครูได้สร้างสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดขึ้นภายในชั้นเรียน สอดคล้องกับ Perry (1997) ที่ได้กล่าวว่า การสร้างสัมพันธภาพที่ดีต้องเริ่มจากการเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมผ่านการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยมีครูเป็นผู้ดูแลในระยะเวลา และช่วงเวลาที่เหมาะสมทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และมั่นใจ อันจะนำไปสู่การเห็นคุณค่าในความสามารถของตนเองที่สามารถทำสิ่งต่างๆ เพื่อผู้อื่นได้ด้วยความสมัครใจ

เบญจพร ปัญญา (2544) กล่าวว่า เด็กวัยอนุบาลจำเป็นต้องได้รับการประเมินในหลายสถานการณ์โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดู เนื่องจากทัศนคติ สภาวะทางจิตใจ อารมณ์ของผู้เลี้ยงดูมีอิทธิพลต่อผลการประเมินสภาพจิตใจของเด็ก และเนื่องจากเด็กยังไม่สามารถบอกความรู้สึกที่เกิดขึ้นของตนเองได้ รวมทั้งยังไม่สามารถอธิบายสิ่งที่รับรู้ได้จากภายนอกได้ดี ดังนั้นการประเมินพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กวัยอนุบาลจึงต้องใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมโดยตรงควบคู่กับการสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงดู หรือการใช้แบบสอบถาม แบบประเมินพฤติกรรมสำหรับเด็กโดยเฉพาะ

Pianta (1999) ได้ศึกษาและออกแบบวิธีการวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กในชั้นเรียนอนุบาล โดยคำนึงถึงความสามารถในการนำไปปฏิบัติจริงของครู สัมพันธภาพของครูกับเด็กแบ่งออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ (1) ด้านการขัดแย้งเป็นความสัมพันธ์ที่เข้ากันไม่ได้ระหว่างครูกับเด็กแสดงออกถึงสัมพันธภาพที่ผิดปกติก่อเกิดจากการสร้างสัมพันธภาพผ่านอารมณ์ในด้านลบ (2) ด้านการใกล้ชิด เป็นการสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างครูกับเด็กที่สามารถตอบสนองความรัก ความอบอุ่นอย่างมั่นคง และปลอดภัยให้แก่เด็กอย่างเหมาะสม และ (3) ด้านการพึ่งพาเป็นพฤติกรรมที่เด็กมักขอความช่วยเหลือ และแสวงหาสัมผัสทางกายจากครูแม่ในสถานการณ์ที่ไม่จำเป็น ทั้งนี้ Pianta ได้ให้สาเหตุของสัมพันธภาพในมิตินี้ว่า เกิดจากการสร้างสัมพันธภาพผ่านอารมณ์ในด้านลบ เช่นเดียวกับสัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติของการขัดแย้ง

Pianta (2001) กล่าวว่า การออกแบบและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือเพื่อใช้สำหรับวัดระดับสัมพันธภาพของครูกับเด็กเกิดขึ้นหลังจากนักการศึกษาเริ่มตระหนักและให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสังเคราะห์ผลด้านความสัมพันธ์ดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาความสัมพันธ์ด้านสังคมของเด็ก

โดยแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก (Student-Teacher Relationship Scale หรือ STRS) เป็นแบบวัดที่มี 2 รูปแบบ คือ แบบยาว ประกอบด้วย 28 รายการ และแบบสั้น ประกอบด้วย 15 รายการ พร้อมคู่มือการวิเคราะห์ระดับสัมพันธภาพของครูกับเด็ก โดยคำนึงถึงความแม่นยำในการทำนายค่าความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น เนื่องจาก STRS เป็นแบบวัดที่มีความเที่ยงตรงและได้รับการยอมรับทางสถิติ จึงสามารถนำไปใช้ในการศึกษาระดับสัมพันธภาพของครูกับเด็กในทุกสังคม วัฒนธรรม

การรักษาสัมพันธภาพที่ดีนำไปสู่การลดความขัดแย้ง และช่วยให้ผู้คนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขพร้อมสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่สังคม เนื่องจากในช่วงอายุ 4- 5 ปี เป็นช่วงอายุของการเริ่มต้นพัฒนาความสามารถการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น (ดวงเดือน ศาสตราภรณ์ และ พัชรี ผลโยธิน, 2555) เด็กจะเกิดการซึมซับจนเป็นนิสัยเฉพาะบุคคล เช่น เด็กที่เติบโตในสภาพแวดล้อมที่ละอายต่อการกระทำผิด ส่งผลให้เรียนรู้การสำนึกผิด กลัวการทำบาป เด็กที่ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัย ชอบช่วยเหลือแบ่งปัน ทำให้เด็กเติบโตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์พร้อมด้วยความดี มีเมตตา เกิดความศรัทธาในตัวเองและบุคคลรอบข้าง (กรมสุขภาพจิต, 2545)

การศึกษาข้างต้นได้ระบุอย่างชัดเจนว่า สัมพันธภาพของครูกับเด็กเป็นตัวชี้วัดด้านสังคม และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลเป็นอย่างยิ่ง ทว่ายังไม่มีการวิจัยใดที่สามารถสรุปได้แน่ชัดว่า การสร้างสัมพันธภาพของครูกับเด็กในลักษณะใดที่มีผลต่อการส่งเสริมพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมให้แก่เด็กวัยอนุบาล ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาสัมพันธภาพของครูกับเด็กในลักษณะต่างๆ ว่าส่งผลต่อพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลหรือไม่ เพื่อนำข้อมูลนี้ใช้ในการสร้างความตระหนักให้แก่ครูในการอยู่ร่วมกับเด็ก โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการกำหนดลักษณะสถานศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นกลุ่มประชากรที่มีความหลากหลายทางบริบท ประกอบด้วยโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนเมือง และในชุมชนแออัด ทำให้มีกลุ่มเด็กที่มีความแตกต่างกัน และเพื่อเป็นการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนด้านลักษณะของหลักสูตรและการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน

คำถามวิจัย

สัมพันธภาพของครูกับเด็กส่งผลต่อพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลอย่างไร

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสัมพันธภาพของครูกับเด็กที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล ใน 3 มิติ ได้แก่ สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการขัดแย้ง ด้านการฟังพวา และด้านการใกล้ชิด

สมมติฐานของการวิจัย

เกศินี ศิริสุนทรไพบุรณ์ (2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการพัฒนาโปรแกรมการป้องกันพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล พบว่า หลังจากการจัดกิจกรรมที่ครูต้องให้ความใกล้ชิด ความทะนุถนอม และดูแลเอาใจใส่เด็กที่ผ่านการสำรวจพฤติกรรม การปรับตัวทางสังคมว่าเป็นเด็กกลุ่มเฝ้าระวังต่อการมีปัญหพฤติกรรม ทำให้เด็กที่เป็นตัวอย่าง ประชากรเกิดความมั่นใจและเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น เป็นที่รักของเพื่อนและครูประจำชั้น เด็กยิ้มแย้มแจ่มใส มีการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนและครู สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อน และครูประจำชั้นได้ดีมากขึ้น

Buyse และคณะ (2008) ได้ศึกษาสัมพันธภาพของครูกับเด็กจากตัวอย่างประชากรที่มีปัญหาหรือมีความเสี่ยงด้านพฤติกรรมในชั้นเรียน พบว่า พฤติกรรมที่รุนแรงของเด็กกลุ่มเสี่ยงมีความรุนแรงลดน้อยลงหลังจากที่ครูให้ความใกล้ชิดและมีการตอบสนองด้านความรู้สึกของเด็ก ส่งผลให้พฤติกรรมปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมของเด็กอยู่ในระดับที่สูงขึ้น

Jerome, Hamre และ Pianta (2008) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในมิติด้านการขัดแย้ง และด้านการใกล้ชิดของครูกับเด็ก พบว่า เด็กที่มีความแตกต่างด้านการเลี้ยงดูในวัยเด็ก เริ่มแสดง การขัดแย้งกับครูในระดับความถี่ที่สูงเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น จากการศึกษาดังกล่าว นำไปสู่การสรุปที่ว่า พฤติกรรมที่เกิดขึ้นมีผลมาจากการได้รับอิทธิพลจากผู้เลี้ยงดู ภายใต้บริบทที่ไม่เหมาะสม

Asha และ Dale (2012) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม ของเด็กในชั้นเรียน พบว่า การเอาใจใส่ของครูที่มีต่อเด็กด้วยความเห็นอกเห็นใจ และให้ความอบอุ่น แก่เด็กในชั้นเรียน โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน ช่วยให้เด็กพัฒนา พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมในทิศทางที่สูงขึ้น

Hughes, Bullock และ Coplan (2014) ได้ศึกษาลักษณะสัมพันธภาพของครูกับเด็กวัยอนุบาล พบว่า เด็กที่มีสัมพันธภาพร่วมกับครูในมิติด้านการขัดแย้งและด้านการพึ่งพาอยู่ในระดับสูงจะส่งผลต่อกระบวนการทางสังคมและอารมณ์ที่มีความซับซ้อน และเด็กกลุ่มที่มีระดับการขัดแย้งสูงจะปรับตัวเข้าหาผู้อื่นได้ยาก และมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเองในระดับต่ำ

Yunpeng, Jianfen และ Yingmin (2015) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสัมพันธภาพของครูกับเด็กและการปรับตัวของเด็กวัยอนุบาล พบว่า เด็กที่ไม่มีความมั่นใจในตนเองมีระดับสัมพันธภาพในมิติด้านการใกล้ชิดกับครูและความชื่นชอบในการมาโรงเรียนอยู่ในระดับต่ำจะมีสัมพันธภาพในมิติด้านการพึ่งพาร่วมกับครูอยู่ในระดับปานกลาง

การศึกษางานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ 3 ข้อ ดังนี้

1. สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการขัดแย้งมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล
2. สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการใกล้ชิดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล
3. สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการพึ่งพามีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูประจำชั้น และเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ดังนี้
 - 2.1 สัมพันธภาพของครูกับเด็กใน 3 มิติ ดังนี้
 - 2.1.1 สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการขัดแย้ง
 - 2.1.2 สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการใกล้ชิด
 - 2.1.3 สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการพึ่งพา
 - 2.2 พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล 4 ประเภท ดังนี้
 - 2.2.1 พฤติกรรมช่วยเหลือ
 - 2.2.2 พฤติกรรมแบ่งปัน
 - 2.2.3 พฤติกรรมการปลอมโยน
 - 2.2.4 พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ

นิยามศัพท์

สัมพันธภาพของครูกับเด็ก หมายถึง การแสดงออกถึงความเกี่ยวข้องและผูกพันกันระหว่างครูประจำชั้นกับเด็กวัยอนุบาล เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันจนเกิดอารมณ์ความรู้สึกและความคิดที่มีต่อกันและกัน สังเกตได้จากการถ่ายทอดผ่านสีหน้า แววตา คำพูด และการกระทำ วัดได้จากคะแนนในการทำแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก (Student-Teacher Relationship Scale หรือ STRS) ของ Pianta (2001) ตามการรับรู้ของครู โดยแบ่งเป็น 3 มิติ ดังนี้

สัมพันธภาพในมิติด้านการขัดแย้ง หมายถึง การแสดงออกที่ครูประจำชั้นหรือเด็กวัยอนุบาลถ่ายทอดผ่านอารมณ์ ความรู้สึกที่ยุ่งยาก ลำบากใจ ครูไม่สามารถเข้าใจความต้องการของเด็ก และมีรู้สึกไม่สบายใจ หรืออึดอัดใจเมื่อต้องมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเด็ก ในขณะที่เด็กไม่กล้าพูดคุยกับครูประจำชั้น อาจแสดงอาการขัดขืน หลบสายตา ตัวสั่น ร้องไห้เสียงดังเมื่อต้องเข้าใกล้ครู หรือไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม เป็นลักษณะของสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นจากสภาวะอารมณ์ในทางลบ

สัมพันธภาพในมิติด้านการใกล้ชิด หมายถึง การแสดงออกของครูประจำชั้นและเด็กวัยอนุบาลผ่านทางอารมณ์ความรู้สึกที่สบายใจ สามารถสนทนา หรือทำกิจกรรมร่วมกันได้อย่างราบรื่น และมีความเป็นธรรมชาติ เด็กรู้สึกไว้วางใจในตัวครูประจำชั้น สามารถพูดคุยหรือบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ด้วยความมั่นใจและอบอุ่นใจ ในขณะที่ครูประจำชั้นแสดงความรู้สึกเป็นมิตรต่อเด็ก รู้สึกสบายใจ และมีความสุขเมื่อได้ทำกิจกรรมหรือมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเด็ก

สัมพันธภาพในมิติด้านการพึ่งพา หมายถึง การแสดงออกของเด็กวัยอนุบาลเพื่อต้องการเรียกร้องความสนใจ หรือต้องการความช่วยเหลือจากครูประจำชั้นในสถานการณ์ที่เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้ รวมทั้งการแสดงออกของเด็กที่ต้องการสัมผัสทางกายจากครูประจำชั้นอย่างมาก และเด็กอาจแสดงอาการฉุนเฉียว ก้าวร้าว หรือเศร้าซึม ร้องไห้แง เมื่อครูมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนคนอื่น เป็นลักษณะของสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นจากสภาวะอารมณ์ในทางลบ

พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กวัยอนุบาลกระทำโดยมุ่งประโยชน์ต่อผู้อื่น เป็นการกระทำด้วยความสมัครใจ และไม่หวังผลตอบแทน ประกอบด้วยพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม 4 ประเภท ได้แก่ พฤติกรรมช่วยเหลือ พฤติกรรมการแบ่งปัน พฤติกรรมการปลอบโยน และพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ วัดได้จากคะแนนในการสังเกตพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและออกแบบเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

พฤติกรรมกรช่วยเหลือ หมายถึง การที่เด็กวัยอนุบาลกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เพื่อลดหรือบรรเทาความต้องการของผู้อื่น โดยที่เด็กต้องแสดงออกถึงการลงมือลงแรง ตัดสินใจ กระทำสิ่งต่างๆ ทำให้ผู้อื่นผ่านพ้นปัญหาความไม่สบายกาย ไม่สบายใจต่างๆ

พฤติกรรมกรแบ่งปัน หมายถึง การที่เด็กวัยอนุบาลยอมสละสิ่งของ เครื่องใช้ต่างๆ ให้แก่ผู้อื่น หรือให้ยืมสิ่งของที่เป็นของตนเอง รวมทั้งการกระทำที่แสดงออกถึงการรอคอยเวลา เพื่อให้โอกาสผู้อื่นได้ทำในสิ่งที่ต้องการก่อนตน เป็นการแสดงออกถึงการมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

พฤติกรรมกรปลอบโยน หมายถึง การที่เด็กวัยอนุบาลแสดงออกทางคำพูดเพื่อให้ กำลังใจผู้อื่น หรือการสัมผัสทางกายอย่างอ่อนโยนต่อผู้อื่น ด้วยการจับมือ การกอด หรือการลูบหลัง อย่างแผ่วเบา เป็นการแสดงออกถึงความพยายามที่จะบรรเทา หรือผ่อนคลายความทุกข์ทางใจของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นคลายความกังวล หรือความไม่สบายใจ

พฤติกรรมกรให้ความร่วมมือ หมายถึง การที่เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดขึ้น เป็นการแสดงออกถึงการให้ข้อเสนอแนะ หรือแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรม โดยการลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนเพื่อไปสู่เป้าหมายของกิจกรรมนั้น

ครู หมายถึง ครูประจำชั้นของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

เด็กวัยอนุบาล หมายถึง เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแนวทางให้กับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการประเมินลักษณะสัมพันธภาพของครูกับเด็ก และระดับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล
2. เป็นแนวทางให้กับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับผลการเปรียบเทียบลักษณะสัมพันธภาพ ของครูกับเด็กในมิติต่างๆ ที่มีส่วนสนับสนุนพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล
3. เป็นแนวทางการปฏิบัติสำหรับครูอนุบาลและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาระดับสัมพันธภาพ ที่มีส่วนสนับสนุนพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัย ในหัวข้อต่อไปนี้

1 ความสำคัญและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพ

- 1.1 ความหมายของสัมพันธภาพ
- 1.2 สัมพันธภาพของครูกับเด็ก
- 1.3 ลักษณะสัมพันธภาพของครูกับเด็ก
- 1.4 บทบาทของครูในการส่งเสริมสัมพันธภาพกับเด็ก
- 1.5 เครื่องมือวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

2 พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม

- 2.1 ความหมายของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม
- 2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม
- 2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม
- 2.4 ประเภทของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 3.1 งานวิจัยในประเทศ
- 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1 ความสำคัญและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพ

พฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออก ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมในทางบวกหรือในทางลบ ย่อมเกิดขึ้นได้กับทุกคนในทุกเวลาและทุกสถานการณ์ โดยพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเหล่านั้นและขณะนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ หลายประการ ทั้งปัจจัยด้านสรีรวิทยา ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยทางด้านสังคม รวมทั้งปัจจัยทางด้านทัศนคติ (ถวิล ธาราโกชน และศรีณย์ ดาริสุข, 2545) ทั้งนี้ รวมเป็นการสร้างสัมพันธภาพระหว่างกันในกลุ่มคน ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงทฤษฎีและความสำคัญของสัมพันธภาพไว้ดังนี้

1.1 ความหมายของสัมพันธภาพ

การศึกษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นการศึกษารายละเอียดของพฤติกรรมที่บุคคลหนึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับอีกบุคคลหนึ่งหรืออีกหลายๆ คน ซึ่งส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (social interaction) เนื่องจากการเกี่ยวข้องกันนั้นเกิดขึ้นเป็นประจำวัน พฤติกรรมที่แสดงออกจึงค่อยๆ สร้างสมเป็นรูปแบบที่ชัดเจนมีขั้นตอนมากขึ้นเป็นลำดับ

สุรพล พะยอมแยม (2548) กล่าวว่า สัมพันธภาพ หมายถึง พฤติกรรมหนึ่งที่บุคคลกระทำต่อกัน ถ้าทั้งสองฝ่ายยังไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน (interaction) สัมพันธภาพจะยังไม่เกิดขึ้น การที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกัน (contact) เป็นจุดเริ่มต้นของการมีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งความสัมพันธ์นี้อาจเกิดขึ้นในด้านบวกหรือด้านลบก็ได้ ความต้องการมีสัมพันธภาพระหว่างกันมาจากหลายสาเหตุ อาจเริ่มจากความต้องการของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก่อน หรืออาจเป็นความต้องการทั้งสองฝ่าย ดังต่อไปนี้

1) ต้องการได้รับความช่วยเหลือ

สิ่งที่เราต้องทำมีอยู่มากมาย และมีไม่น้อยที่ต้องมีผู้ช่วยเหลืองานนั้นจึงจะสำเร็จ ซึ่งผู้อื่นจะเข้ามาช่วยเหลือก็ต่อเมื่อมีความสัมพันธ์ต่อกันระดับหนึ่งแล้ว เมื่อใดก็ตามที่เราต้องการความช่วยเหลือเราจะนึกถึงบุคคลที่เรามีความสัมพันธ์มาก่อน หากในสถานการณ์นั้นไม่มีบุคคลดังกล่าว เราก็ต้องสร้างสัมพันธภาพกับผู้หนึ่งผู้ใดให้เกิดขึ้นก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้นั้น

2) ต้องการได้รับการกระตุ้น

เมื่อมีผู้อื่นอยู่ด้วยเรามักคิดหากิจกรรมทำได้มากกว่าอยู่เพียงคนเดียว รวมทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดหรือประสบการณ์ระหว่างกัน การที่มีความรู้สึกความต้องการที่อาจเหมือนหรือแตกต่างกันล้วนเป็นตัวกระตุ้นให้กันและกันคิดหรือทำอะไรใหม่ๆ ดังนั้นเราจึงมักมองหาเพื่อนมาร่วมกันคิดร่วมกันทำได้มากขึ้น

3) ความต้องการลดความวิตกกังวลหรือความกลัว

การอยู่รวมกันจำนวนมากทำให้รู้สึกมั่นใจกับสิ่งที่จะต้องกระทำ หรือสิ่งที่จะเกิดขึ้นมากกว่าอยู่อย่างโดดเดี่ยว เรามักมีสิ่งที่ทำให้ต้องวิตกกังวลหรือกลัวอยู่เสมอ แต่ถ้ามีเพื่อนหรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์อันดีอยู่ใกล้ๆ เราจะอบอุ่นและลดความวิตกกังวลได้ และจะสบายใจขึ้นอีกหากผู้นั้นมีศักยภาพสูงพอที่จะป้องกันหรือคุ้มครองช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาที่เรากังวลอยู่ ดังนั้นเราจึงต้องการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

4) ต้องการได้รับข้อมูลเพิ่มเติม

เราต้องการได้รับข้อมูลหรือข่าวสารต่างๆ เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ต้องการรู้เรื่องต่างๆ ให้มากที่สุด และมักบอกตนเองว่าไม่ควรรู้น้อยกว่าคนอื่น แหล่งข้อมูลที่ดีโดยเฉพาะข้อมูลด้านสังคมคือ บรรดาผู้คนต่างๆ การรู้จักคนมากย่อมมีโอกาสได้รับข้อมูลมากและข้อมูลจะมีความหลากหลายด้วย ซึ่งความหลากหลายนี้ทำให้เรามีโอกาสเปรียบเทียบหรือตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ดีขึ้น ดังนั้นหากมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นมาก แหล่งข้อมูลย่อมมากขึ้นเป็นเงาตามตัว

5) ต้องการประเมินตนเอง

เรามักอยากรู้ว่าเมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่นแล้วเราเป็นอย่างไร ดีกว่า มากกว่า หรือแย่กว่า น้อยกว่า หรือต้องการรู้ว่าควรเปลี่ยนแปลงปรับปรุงตนเองอย่างไรหรือไม่ หลายๆ เรื่องที่เรารู้ได้จากการบอกเล่าของผู้อื่น ดังนั้นการรู้จักคนมากโอกาสในการประเมินตนเองย่อมมากขึ้น การสร้างสัมพันธภาพเพื่อทำให้รู้เขารู้เราจึงเป็นเรื่องจูงใจประการหนึ่งในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

ความต้องการพื้นฐานทั้ง 5 ประการข้างต้นนั้น ไม่ได้หมายความว่า จะเกิดสัมพันธภาพระหว่างกันได้ทันที เพราะถึงแม้จะมีความต้องการเหล่านั้นอยู่ในตัวแล้ว หากยังไม่มีความรู้สึกหรือความคิดทำนองนี้เกิดขึ้น ก็จะไม่มีการทำพฤติกรรมสัมพันธภาพระหว่างกัน

การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลจึงหมายถึง การติดต่อเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลกับบุคคล ซึ่งการติดต่อดังกล่าวก็เพื่อเป็นสะพานนำไปสู่การจูงใจคนเพื่อสร้างมิตร ชนะมิตร รวมทั้งการสร้างหรือพัฒนาตนเองให้เป็นที่รู้จัก รักใคร่ ชอบพอแก่บุคคลทั่วไปอย่างกว้างขวาง โดยมีสถานการณ์ระหว่างบุคคลเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของแต่ละบุคคล เพื่อนำไปสู่การตอบสนอง อาทิ การได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากบุคคลอื่น เป็นการสร้างตนเองให้เป็นคนดีในสังคมต่อไป

1.2 สัมพันธภาพของครูกับเด็ก

สัมพันธภาพที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลเป็นตัวนำพัฒนาการและบุคลิกภาพของมนุษย์ แม้ว่าจะมีการยอมรับว่ากรรมพันธุ์และวุฒิภาวะทางกายมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างบุคลิกภาพของบุคคลให้แข็งแรงและอ่อนแอแตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างกรรมพันธุ์ วุฒิภาวะ และสัมพันธภาพระหว่างบุคคลแล้ว Harry Sullivan, 1892 (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2554) เชื่อว่าสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นต้นเหตุของการแสดงออกทั้งทางกาย ทางอารมณ์ และทางจิตใจ นับเป็นการเริ่มต้นชีวิตที่มีความสำคัญที่สุดของมนุษย์ทุกคน

Pianta (1999) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสัมพันธภาพของครูกับเด็กที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนอนุบาล พบว่า สัมพันธภาพดังกล่าวเป็นพื้นฐานในการปรับตัวของเด็ก เพื่อให้เข้ากับบริบทภายในโรงเรียนที่มีความแปลกใหม่ เพราะโรงเรียนเปรียบเสมือนสังคมแห่งแรกของเด็กที่จะเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาตนเองให้เข้ากับครู และเพื่อนร่วมชั้น ดังนั้นสัมพันธภาพของครูกับเด็กที่เกิดขึ้นจึงเป็นอิทธิพลสำคัญในการพัฒนาอารมณ์จิตใจ เพราะนอกจากจะทำให้เด็กเกิดความรัก ความผูกพันอย่างมั่นคงปลอดภัย ยังส่งผลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมทางด้านสังคมเมื่อเด็กโตขึ้น ทั้งนี้ ได้มีการกล่าวอย่างชัดเจนว่าเด็กทุกวัยมีความต้องการในการสร้างสัมพันธภาพที่ตีร่วมกับผู้อื่น ดังนั้น ครูประจำชั้นจึงควรได้รับแนวทางที่มีความถูกต้องชัดเจน เพื่อใช้ในการศึกษา และนำไปสู่การปฏิบัติสำหรับการส่งเสริมสัมพันธภาพที่ตีร่วมกับเด็กในชั้นเรียน

เบญจพร ปัญญา (2544) ได้ให้ความหมายของการสร้างสัมพันธภาพสำหรับครูผู้ให้การศึกษาหรือการแนะนำ หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้(ครู) และผู้รับการปรึกษา (เด็กนักเรียน) โดยใช้วาจา กิริยาท่าทางที่มีจุดหมายให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความไว้วางใจและเกิดความรู้สึกเต็มใจที่จะเปิดเผยเรื่องราวที่เกิดขึ้น การสร้างสัมพันธภาพระหว่างกันจึงเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการในการสำรวจปัญหา และการทำความเข้าใจกับปัญหา สาเหตุ และความต้องการของอีกฝ่าย เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคต่อไป

เดนิส ลอว์เรนซ์ (2545) อธิบายว่า สัมพันธภาพของครูกับเด็กเป็นกระบวนการแสดงออกจากครูและเด็กที่บ่งบอกถึงความไว้นอกใจ ทั้งนี้ลักษณะสัมพันธภาพของครูกับเด็กเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความคาดหวังของครู นำไปสู่ปรากฏการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้ และเกิดการยอมรับอันจะนำไปสู่การปฏิบัติตามสิ่งที่ครูต้องการ เนื่องจากเด็กเกิดความเข้าใจว่า ครูรู้สึกยอมรับพวกเขา เด็กจึงเกิดการยอมรับคุณค่าในตนเอง เกิดแรงบันดาลใจในการกระทำสิ่งต่างๆ ต่อไป

การสร้างสัมพันธภาพที่ดีเป็นกระบวนการในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ด้วยการพัฒนาตนเองให้เป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น โดยเฉพาะการสร้างความรู้สึกที่ดีให้แก่เด็ก เพื่อเป็น สิ่งจูงใจให้เด็กเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น เป็นสิ่งเชื่อมโยงไปสู่ความเห็นอกเห็นใจ ร่วมมือกัน ในการกระทำสิ่งต่างๆ และสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันช่วยให้เกิดความสบายใจ มีความไว้วางใจ และยอมรับซึ่งกันและกัน

1.3 ลักษณะสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

Pianta (1999) ได้ศึกษา ค้นคว้าข้อมูล และทำการวิจัย เพื่อพัฒนาประเด็นสำคัญ เกี่ยวกับ สัมพันธภาพที่เกิดขึ้นระหว่างครูประจำชั้นกับเด็กระดับชั้นอนุบาล สำหรับใช้ในการประเมิน ระดับสัมพันธภาพของครูกับเด็ก โดยคำนึงถึงลักษณะสัมพันธภาพที่ครูประจำชั้นสามารถนำไปปฏิบัติ กับเด็กในชั้นเรียนได้จริง รวมทั้งสิ้น 3 มิติ ดังนี้

1) สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการขัดแย้ง (Conflict) หมายถึง การเข้ากัน ไม่ได้ระหว่างครูและเด็ก เกิดขึ้นจากความเกี่ยวข้องกันทางลบ เป็นการแสดงออกถึงสัมพันธภาพที่ ผิดปกติ อันเกิดจากการส่งเสริมพฤติกรรมที่ไม่มีประสิทธิภาพ (Pianta, 2001)

2) สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการใกล้ชิด (Closeness) หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์จากอารมณ์เชิงบวกระหว่างครูและเด็กที่สามารถตอบสนองด้านความรัก ความอบอุ่น มั่นคงและปลอดภัยต่อเด็กได้อย่างเหมาะสม

3) สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการพึ่งพา (Dependency) หมายถึง การที่เด็กขอความช่วยเหลือจากครูมากเกินไประดับความพอดี และแสวงหาสัมผัสทางกายจากครู หรือครูให้การตอบสนองต่อเด็กเป็นรายบุคคลในช่วงเวลาที่เด็กไม่ต้องการ การพึ่งพาที่เกิดขึ้น เป็นความเกี่ยวข้องกันผ่านอารมณ์ในด้านลบ

การสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็กในชั้นเรียนนับว่ามีความสำคัญ เป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นสิ่งที่ดีที่เด็กถ่ายทอดจากความรู้สึกนึกคิด การมีสัมพันธภาพในระดับที่ดี ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ แต่เนื่องจากเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ความคาดหวัง และการแสดงออกที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็กย่อมมีความแตกต่างและหลากหลาย ผู้วิจัยจึงได้ศึกษา เกี่ยวกับลักษณะสัมพันธภาพของครูกับเด็ก เพื่อทำความเข้าใจถึงลักษณะสัมพันธภาพที่เกิดขึ้น ในแต่ละมิติดังที่ได้กล่าวข้างต้น

1.4 บทบาทของครูในการส่งเสริมสัมพันธภาพกับเด็ก

การสร้างสัมพันธภาพที่ดีควรเริ่มจากการวิเคราะห์ตัวตนของครูเพื่อให้เกิดการรู้จักจิตใจ และความรู้สึกนึกคิดของตนเองแล้วปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ เช่น ความยึดมั่น ถือมั่น ไม่มีเหตุผล การให้ความสำคัญเกี่ยวกับความรู้สึกของเด็ก เป็นต้น พร้อมกันนั้นจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจเด็ก เป็นรายบุคคล เพื่อจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ดังจะได้ ยกตัวอย่างบทบาทของครูในการส่งเสริมสัมพันธภาพที่ตีร่วมกับเด็กดังนี้

Perry (1997) ได้ยกตัวอย่างกิจกรรมพื้นฐานที่ครูสามารถทำร่วมกับเด็กในการเริ่มต้น ทำความรู้จักเพื่อสร้างสัมพันธภาพอันดีร่วมกับเด็ก ดังนี้

- 1) การทำความคุ้นเคยกับเด็ก โดยการเขียนชื่อของเด็กลงในใบรายชื่อ เพื่อเชื่อมโยง กับหน้าของเด็ก บุคลิกภาพภายนอกที่เด็กแสดงออก จากการทำกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น
- 2) การพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อสังเกตปฏิกริยาของเด็กอย่างใกล้ชิด เช่น ในช่วงเวลาการเล่นเสรีของเด็ก นอกจากจะช่วยให้ครูรู้จักเด็กมากขึ้นแล้วยังเป็นการทำให้เด็ก เกิดความคุ้นเคยและไว้วางใจในตัวครูมากยิ่งขึ้นเช่นกัน
- 3) การใช้วิธีที่จะทำให้เด็กใกล้ชิดกับครู เช่น การนั่งพูดคุยกับเด็กในระดับสายตา การถามชื่อเด็กและบอกชื่อตนเองเพื่อเป็นการแนะนำตัว นอกจากนั้น สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือการแสดงให้เด็กเห็นว่าครูกำลังให้ความสำคัญและให้ความสนใจในกิจกรรมที่พวกเขา กำลังทำ
- 4) การทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก เช่น การพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลในระยะแรก เพื่อทำความคุ้นเคยกับเด็ก จนสามารถทำให้เด็กเกิดความผ่อนคลาย สังเกตได้จาก ช่วงเวลาที่เด็ก สนทนาโต้ตอบกลับมา อาจเป็นคำถามสั้น ๆ ที่เด็กต้องการรู้เกี่ยวกับครูคนใหม่ และต้องใช้เวลา มากขึ้นสำหรับเด็กที่ยังไม่คุ้นเคย นอกจากนี้ครูอาจแสดงบทบาทสมมติหรือทำกิจกรรมเดียวกันกับเด็ก โดยเลือกใช้อุปกรณ์ สิ่งประดิษฐ์ หรือของเล่นที่ช่วยดึงดูดความสนใจจากเด็ก
- 5) การเล่าเรื่องราวของครูให้เด็กฟัง เช่น การนำรูปถ่ายของครูในวัยอนุบาล และ เล่าให้เด็กฟังเพื่อแสดงให้เด็กเห็นว่าครูเข้าใจในชีวิตของการเป็นเด็ก หลังจากนั้นจึงให้เด็ก เล่าเรื่อง ของตนเองจากรูปถ่ายครอบครัว หรือการเล่าเหตุการณ์ที่ตนเองประทับใจตามความสมัครใจ
- 6) การเขียนบันทึกประจำวันเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำร่วมกับเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของเด็กในแต่ละด้าน โดยเฉพาะด้านสัมพันธภาพที่เกิดขึ้น ระหว่างครูกับเด็ก และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป

ปีเชเนอร์ และพิกเกต (2550) ได้กล่าวถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดีเพื่อพัฒนาให้เด็กเป็นคนดี เพราะในยุคนี้ถือว่าต้องดีต่อตนเองและต่อสังคม ต้องมีความเข้าใจในตนเองและเข้าใจการอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี โดยให้วิธีการพัฒนาลักษณะนิสัยด้านการสร้างสัมพันธภาพออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

- 1) การตระหนักรู้ (Self-Awareness) หมายถึง การเข้าใจในความรู้สึก นิสัย และความเชื่อของตน
- 2) การมีอารมณ์ขัน (Sense of Humor) หมายถึง การมองเห็นอีกด้านหนึ่งของชีวิตที่เต็มไปด้วยความสนุกสนาน โดยไม่ทำให้ผู้อื่นอึดอัดหรือเดือดร้อน
- 3) ความห่วงใย (Caring) หมายถึง การพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่นในเชิงบวก
- 4) ความเป็นเอกภาพ/สอดคล้อง (Integrity) หมายถึง การซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อนิสัย และความเชื่อต่างๆ
- 5) การยอมรับ (Respect) หมายถึง การยอมรับและให้เกียรติในควมมีคุณค่าของบุคคลอื่น

Ostrosky และ Jung (2010) ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความแตกต่างของเด็กแต่ละคน เช่น ความต้องการ ความสนใจ ลักษณะเฉพาะตัว และความสามารถของเด็กแต่ละคน ครูจึงต้องทำความเข้าใจโดยการสังเกต และตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กกำลังถ่ายทอด นอกจากนี้ได้กล่าวถึงสิ่งสำคัญที่ครูควรรู้เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสัมพันธภาพเชิงบวก ดังต่อไปนี้

- 1) การมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กเป็นรายบุคคล
- 2) การแสดงความเป็นมิตรโดยการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กแบบส่วนตัว
- 3) การใช้น้ำเสียงที่ราบรื่น การกล่าวคำชมเชย และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย
- 4) การให้ความสนใจในการเล่นและการแสดงบทบาทความเป็นผู้นำของเด็ก
- 5) การช่วยให้เด็กเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลงในห้องเรียน
- 6) การหันเหความสนใจของเด็กเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ทำทนาย
- 7) การฟังคำพูดของเด็กและสนับสนุนให้เด็กเป็นผู้ฟังที่ดี
- 8) การกล่าวชื่นชมเด็กเมื่อเด็กมีความพยายามในการทำกิจกรรม หรือสามารถประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง

สุรางค์ โคว์ตระกูล (2553) ได้อธิบายพร้อมทั้งยกตัวอย่างเกี่ยวกับหน้าที่ของครู และความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ของครู ในการสร้างแรงจูงใจอันดีกับเด็ก ดังนี้

- 1) ครูต้องเป็นผู้ที่ให้ความสนใจแก่เด็กทุกคน ดูแลเอาใจใส่ในสวัสดิภาพของเด็ก ด้วยความจริงใจ เป็นผู้ให้ความอบอุ่น เป็นผู้ที่เด็กสามารถให้ความไว้วางใจ และสามารถพูดคุยกับครู ได้ทุกประการ เพื่อปรึกษาปัญหาหรือบอกเล่าความรู้สึกได้ทุกเมื่อ
- 2) ครูเป็นผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กใช้ความคิดของตนเอง และรู้จักการแก้ไข ปัญหาที่ตนประสบอยู่ด้วยตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต
- 3) ครูเป็นผู้ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านบุคลิกภาพตามปัจเจกบุคคล คือ เชื่อมั่น ในตนเอง มีความนึกคิดในสิ่งที่ดี รู้สึกว่าตนเองเป็นคนดี มีประโยชน์ และสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ ให้แก่สังคมของตน รวมทั้งการรู้ว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีอะไรพิเศษแตกต่างจากคนอื่น
- 4) ครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางที่จะทำให้เด็กสามารถใช้การศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ ชีวิตด้วยความสะดวกสบายทางกาย และคุณภาพชีวิตทางด้านจิตใจทำให้เด็กสามารถดำรงชีวิต อย่างมีความสุข
- 5) ครูต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม และมีความประพฤติดีเป็นตัวอย่างที่เหมาะสม ให้แก่เด็ก
- 6) ครูเป็นผู้อบรมสั่งสอนให้เด็กเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- 7) ครูต้องประพฤติตนเพื่อเป็นกัลยาณมิตรให้แก่เด็ก

อชรา เอบสุขสิริ (2556) กล่าวว่า ครูเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้เรียนในการจัดการศึกษา ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์โน้มน้าวให้ผู้เรียนรู้สึกศรัทธา เชื่อถือ พร้อมทั้งจะเรียนรู้อย่างมีความสุขซึ่งบรรยากาศเช่นนี้จะเกิดขึ้นได้จากความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครูกับเด็ก และเด็กกับเด็ก ครูจึงจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก โดยการปฏิบัติดังต่อไปนี้

- 1) แสดงท่าทีเป็นมิตรด้วยการยิ้มแย้มแจ่มใส มีเมตตริจิต กล่าวทักทายอย่างอบอุ่น นุ่มนวลกับเด็กอยู่เสมอ
- 2) มีความหวังดีอย่างจริงใจ พร้อมทั้งดูแลช่วยเหลือ เอื้ออาทรกับเด็กทุกคน อย่างเท่าเทียมกัน
- 3) มีภาพพจน์ที่ประทับใจเด็ก มีพฤติกรรมที่ถูกกาลเทศะ มีวุฒิภาวะไม่กระทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้เรียน ต้องระลึกอยู่เสมอว่าครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดี และต้องเป็นที่เคารพศรัทธาของเด็ก
- 4) ใช้คำพูดที่นุ่มนวล ภาษาสุภาพ ให้กำลังใจ แม้ในสถานการณ์ที่เด็กทำผิด โดยไม่ตำหนิอย่างเดียว ต้องมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขพฤติกรรมและให้กำลังใจเด็กด้วย

5) มีความยืดหยุ่นผ่อนปรน เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้ลุล่วงได้ด้วยดี และสามารถปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงงามให้แก่ผู้เรียนได้อย่างราบรื่น

อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2553) ได้กล่าวว่า การสร้างสัมพันธภาพของครูกับเด็ก เป็นสิ่งที่ครูควรปฏิบัติเฉพาะสิ่งที่ดีต่อเด็ก เพื่อให้เด็กเรียนรู้และเกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น ดังที่ สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เสนอแนะเกี่ยวกับความสำคัญของการสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็ก ดังต่อไปนี้

- 1) ครูควรแสดงออกซึ่งการยอมรับ และการชื่นชมในตัวเด็ก เช่น การยิ้ม การสัมผัส การโอบกอด และการพูดคุย รวมถึงการย่อตัวลงมาให้ตนเองอยู่ในระดับเดียวกับเด็ก
- 2) ครูควรให้เวลากับเด็ก รับฟังเด็กด้วยความตั้งใจ ยอมรับข้อคิดเห็นของพวกเขา และตอบสนองอย่างเหมาะสม ช่วยให้เด็กได้สนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น และความรู้สึก
- 3) ครูควรพูดจากับเด็กอย่างเป็นกันเอง สุภาพอ่อนโยน พูดในสิ่งที่ดี หมั่นพูดคุย และซักถามเด็กทุกคนโดยใช้คำถามปลายเปิด
- 4) ครูควรปฏิบัติต่อเด็กด้วยความเท่าเทียม ไม่ว่าจะมาจากเชื้อชาติ ศาสนา หรือวัฒนธรรมใด และควรให้โอกาสทั้งเด็กชายและเด็กหญิงได้เข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยไปกว่ากัน
- 5) ครูควรส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง และการรู้จักช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น การแต่งตัว การล้างมือ การดูแลของใช้ส่วนตัว เป็นต้น
- 6) การเลือกใช้เทคนิควิธีการที่ดีในการแนะนำเด็ก ตลอดจนเบี่ยงเบนความสนใจ เมื่อเกิดปัญหาหรือความขัดแย้งทางอารมณ์ การคาดการณ์ล่วงหน้าสามารถลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ ควรให้การเสริมแรงทางบวกและการให้กำลังใจมากกว่าวิธีการแข่งขัน การเปรียบเทียบ หรือวิพากษ์วิจารณ์
- 7) ครูจัดบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นภายในห้องเรียน เป็นบรรยากาศที่ปรากฏให้เห็นถึงความสนุกสนาน เด็กๆ ได้มีโอกาสพูดคุยกัน มีเสียงหัวเราะ มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม มากกว่าบรรยากาศที่เต็มไปด้วยการถูกบังคับ การห้ามเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา และการส่งเสียงดังของครู
- 8) ครูช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่น มีความสุข ผ่อนคลาย ได้เข้าร่วมการเล่นและกิจกรรมต่างๆ ด้วยความสนใจ
- 9) ครูเป็นผู้ส่งเสริมให้เด็กทำงานร่วมกัน และช่วยส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์

- 10) ครูต้องมีคาดหวังว่าพฤติกรรมทางสังคมของเด็กแต่ละคนจะได้รับพัฒนาไปตามวัยอย่างเหมาะสม
- 11) ครูควรส่งเสริมให้เด็กสามารถพูดสื่อความหมายได้ เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของพวกเขา

นฤมล เนียมหอม (2555) ได้กล่าวว่า ครูปฐมวัยมีบทบาทสำคัญในการดูแลเด็กให้เติบโตไปในทิศทางที่มีความสำคัญที่ติดต่อกัน และได้อธิบายถึงบทบาทของครูในการดูแลและสร้างความสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

- 1) การแสดงให้เด็กรู้ว่าครูรักและห่วงใย เพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะแสดงความรักและความเคารพต่อครูและผู้ใหญ่คนอื่นๆ เช่นกัน ครูสามารถแสดงความรักให้เด็กได้รับรู้ด้วยวิธีการต่างๆ ควบคู่กับการอบรมสั่งสอนเด็ก และครูไม่ควรใช้ความรักเป็นเครื่องต่อรองกับเด็กให้เด็กทำหรือไม่ทำสิ่งต่างๆ
- 2) การปฏิบัติต่อเด็กด้วยความยอมรับนับถือ เป็นการปฏิบัติที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ตัวอย่างวิธีการปฏิบัติต่อเด็กด้วยความยอมรับนับถือ ได้แก่ การฟังเด็กด้วยความตั้งใจ การพูดกับเด็กในระดับสายตาของเด็กโดยใช้ระดับความดังของเสียงที่พอดี การให้เด็กได้มีโอกาสเลือกและตัดสินใจทั้งการเลือกเล่น เลือกใช้สื่อ เลือกสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ การปฏิบัติตามข้อเสนอของเด็ก การประเมินความสนใจและความจำเป็นของเด็กแล้วจัดประสบการณ์เพื่อตอบสนองต่อความสนใจหรือความจำเป็นนั้น และปฏิบัติต่อเด็กอย่างให้เกียรติ
- 3) การสร้างข้อตกลงที่มีความหมายต่อเด็ก การกำหนดข้อตกลงที่ดีควรเป็นการพิจารณาร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก
- 4) การตอบสนองต่อเด็กอย่างเหมาะสมเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับ โดยคำนึงถึงผลกระทบระยะยาวที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กมากกว่าการคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด แนวการปฏิบัติในการตอบสนองต่อเด็กอย่างเหมาะสม ได้แก่ การเบี่ยงเบนความสนใจของเด็กก่อนที่เด็กจะแสดงพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับ การเพิกเฉย การเสนอวิธีการทางบวกให้เด็กเลือก การให้ข้อเสนอแนะที่ชัดเจนว่า เด็กทำผิดพลาดอย่างไร และควรทำสิ่งใดแทน การให้เด็กได้รับผลที่สัมพันธ์และสมเหตุสมผลกับการกระทำ การสอนให้เด็กแก้ไขความผิดพลาดของตนเอง และการให้ความสำคัญต่อเหตุผล
- 5) การตอบสนองต่อเด็กอย่างเหมาะสมเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับ ครูควรแสดงการให้กำลังใจเด็กว่า ครูเห็นคุณค่าของการปฏิบัติของเด็กเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ดี ซึ่งเป็นที่ยอมรับ โดยระบุให้ชัดเจนในสิ่งที่เด็กทำจริง พูดให้ตรงจุด ไม่ยกยอเด็ก

พฤติกรรมสัมพันธ์ภาพที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็กรุ่น เป็นพฤติกรรมกรรมการแสดงออก ที่เกิดจากสิ่งเร้าภายใน ดังนั้นจึงไม่สามารถวัดได้โดยการสังเกต หรือการตัดสินได้ด้วยการคาดคะเน หรือแม้แต่การสัมภาษณ์แต่เพียงเท่านั้น ผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้า และศึกษาเครื่องมือที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย รวมทั้งยังคำนึงถึงความน่าเชื่อถือของการเลือกใช้ เครื่องมือ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือ The Student-Teacher Relationship Scale: STRS ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นสำหรับการวัดสัมพันธ์ภาพของครูกับเด็ก (Pianta, 2001)

1.5 เครื่องมือวัดสัมพันธ์ภาพของครูกับเด็ก

Pianta (2001) ได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดสัมพันธ์ภาพของครูกับเด็ก (The Student-Teacher Relationship Scale: STRS) เพื่อวัดระดับการรับรู้ของครูเกี่ยวกับ สัมพันธ์ภาพที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็กในระดับชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาตอนต้น หรือเด็กอายุ ระหว่าง 4 - 8 ปี เป็นรายบุคคล โดยการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยที่กล่าวถึงสัมพันธ์ภาพ ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กที่ส่งผลต่อความสามารถทางสังคม อารมณ์จิตใจของเด็ก พบว่า สัมพันธ์ภาพ ของเด็กกับครูรวมถึงสัมพันธ์ภาพที่เกิดขึ้นระหว่างเด็กกับพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงที่ตีมีส่วนสำคัญในการช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาในด้านมนุษยสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับเพื่อน รวมถึงพัฒนาการด้านอารมณ์ และการกำกับควบคุมตนเองของเด็ก

Pianta แบ่งลักษณะสัมพันธ์ภาพของครูกับเด็กออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ ด้านการขัดแย้ง ด้านการพึ่งพา และด้านการใกล้ชิด นำไปสู่การวิเคราะห์ระดับคุณภาพโดยรวมของสัมพันธ์ภาพ ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ สัมพันธ์ภาพของครูกับเด็กมีการพัฒนาอย่างครอบคลุมอันเกิดจากการสนับสนุนข้อมูล ที่ได้จากการศึกษา 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

- 1) อารมณ์ของครู และประสบการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็กในชั้นเรียน
- 2) ทฤษฎีความรักความผูกพันที่เกิดขึ้นภายในระบบโรงเรียน
- 3) การสนับสนุนสัมพันธ์ภาพของผู้ใหญ่ที่มีผลต่อด้านวิชาการและความสามารถทางสังคมของเด็ก

การศึกษาปัจจัย 3 ประเด็นหลักข้างต้น เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบวัด สัมพันธ์ภาพของครูกับเด็ก ในลักษณะที่แสดงออกถึงความสนิทสนมใกล้ชิดที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็ก พบว่า การสร้างความสัมพันธ์จากประสบการณ์ที่หลากหลาย ช่วยในการสนับสนุนสัมพันธ์ภาพ ระหว่างบุคคลในมิติที่ต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น เด็กได้รับการเลี้ยงดูเอาใจใส่เป็นอย่างดี มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ตีร่วมกับพ่อแม่และบุคคลใกล้ชิด ย่อมส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิดจากการมีตัวแบบที่ดี เป็นจุดเริ่มต้นของความรัก ความผูกพันของเด็ก แตกต่างจากเด็กอีกคน ที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อย ปล่อยละเลย อยู่ในการดูแลของบุคคลรอบข้างที่ไม่ได้รับการเอาใจใส่ ขาดการสร้างความสัมพันธ์

และการเป็นตัวแบบที่ดี ดังนั้น การเติบโตของเด็กภายใต้การสร้างสัมพันธภาพในมิติที่ต่างกันจึงมีความสำคัญ Pianta (1999) ได้มีการพัฒนาแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กฉบับนำร่องเพื่อทดลองใช้กับตัวอย่างประชากร ประกอบด้วย ครูในระดับชั้นอนุบาล จำนวน 24 คน และเด็กวัยอนุบาล จำนวน 72 คน โดยมีการออกแบบข้อคำถามในรูปแบบมาตราประมาณค่า 16 รายการ และข้อคำถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ ให้มีความสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก กำหนดให้วิเคราะห์สัมพันธภาพที่เกิดขึ้น ใน 2 มิติหลัก ได้แก่ สัมพันธภาพที่เกิดจากมิติด้านบวก หมายถึง การแสดงออกถึงความรัก ความอบอุ่น และการสื่อสารแบบเปิดใจยอมรับกันระหว่างครูกับเด็ก และสัมพันธภาพที่เกิดจากมิติด้านการพึ่งพาของเด็กที่มากเกินไปจนความจำเป็น หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึกอ่อนแอทางด้านจิตใจของเด็กที่ต้องการได้รับความรักและการช่วยเหลือจากครู

Pianta (2001) ได้พัฒนาเครื่องมือวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กอย่างต่อเนื่อง โดยมีการนำเครื่องมือไปทดลองเก็บข้อมูลจากเด็กวัยอนุบาล จำนวนมากกว่า 1,500 คน และครูจำนวนมากกว่า 200 คน ในสหรัฐอเมริกา จากนั้น ได้มีการจัดกลุ่มลักษณะสัมพันธภาพที่มีความใกล้เคียงและสอดคล้องกันเพื่อจัดทำเป็นชุดแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก โดยแบ่งออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ ด้านการขัดแย้ง ด้านการใกล้ชิด และด้านการพึ่งพา ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 28 รายการ Pianta ได้กำหนดให้เครื่องมือชุดนี้เป็นเครื่องมือพื้นฐานที่ใช้ในการประเมินสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็ก เพื่อพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาในโรงเรียน โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับเด็กครู และการสนับสนุนด้านสัมพันธภาพ (Student, Teacher, and Relationship Support: STARS) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการพิสูจน์และชี้วัดระดับสัมพันธภาพของครูกับเด็กที่เกิดขึ้นในลักษณะของการส่งเสริมอันดีระหว่างครูกับเด็ก และในทางตรงกันข้าม คือการแสดงออกถึงการแทรกแซงในทางลบ ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมของครู และการเรียนรู้ของเด็กในทิศทางที่แตกต่างกัน จึงมีการนำเครื่องมือวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก (STRS) ไปใช้สำหรับการประเมินระดับคุณภาพ การปรับปรุงแก้ไขสัมพันธภาพของครูกับเด็กควบคู่กับการประเมินการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาด้านสัมพันธภาพของครูกับเด็กในสถานบันการศึกษา โดยชี้แจงและระบุให้เห็นถึงความสำคัญและกระบวนการของการประเมินสัมพันธภาพของครูกับเด็กไว้ในโปรแกรมการประเมิน อันจะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็ก และจัดให้แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งสำหรับใช้ในการศึกษาข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงภายในชั้นเรียน

1.5.1 รายละเอียดของเครื่องมือวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

เครื่องมือวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก (The Student-Teacher Relationship Scale: STRS) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็ก กำหนดให้ครูเป็นผู้ประเมินตนเองกับเด็กนักเรียน โดยการใช้แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก 1 ชุด ต่อเด็ก 1 คน

เครื่องมือวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก (STRS) ชุดปัจจุบัน ประกอบด้วย 28 รายการ ในรูปแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อใช้ประเมินการรับรู้ของครูเกี่ยวกับสัมพันธภาพของครูกับเด็กเป็นรายบุคคล และความเชื่อของครูเกี่ยวกับความรู้สึกของเด็ก ที่แสดงออกต่อครู โดยครูต้องเป็นผู้ทำการประเมินสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นระหว่างตนเองกับเด็กเป็นรายบุคคล

Pianta (2001) ได้มีการทดลองใช้แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก ในปี 1991 จากกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือประกอบด้วย ครูประจำชั้นอนุบาล จำนวน 24 คน โดยกำหนดให้ครูเป็นผู้ศึกษาระดับสัมพันธภาพร่วมกับเด็กในชั้นเรียน จำนวนห้องเรียนละ 3 คน รวมผู้ได้รับการทดลองใช้เครื่องมือครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 72 คน จากนั้นได้หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha แบ่งออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ 1) สัมพันธภาพของครูกับเด็ก ในมิติด้านการขัดแย้ง มีค่าความเชื่อมั่น 0.92 2) สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการใกล้ชิด มีความเชื่อมั่น 0.88 และ 3) สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการพึ่งพา มีค่าความเชื่อมั่น 0.76

การประมวลผลคะแนนที่ได้จากเครื่องมือวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก เกิดจากผลรวมของคะแนนในกลุ่มรายการที่มีการตอบสนองคล้ายกัน แบ่งออกตามสัมพันธภาพของครูกับเด็ก 3 มิติ ทั้งนี้ดังต่อไปนี้

1) สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการขัดแย้ง ประกอบด้วยรายการ ลำดับที่ 2 11 13 16 18 19 20 22 23 24 25 และรายการลำดับที่ 26 รวมทั้งสิ้น 12 รายการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายการข้อคำถามสัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการขัดแย้ง

ลำดับที่	รายการที่	รายการ
1	2	ท่านและเด็กดูเหมือนว่าจะเข้ากันไม่ได้
2	11	เด็กแสดงอารมณ์โกรธท่านได้อย่างง่ายดาย
3	13	เด็กรู้สึกที่ท่านปฏิบัติกับเขาอย่างไม่ยุติธรรม
4	16	เด็กมองที่ท่านเป็นบุคคลที่มีแต่การลงโทษและการตำหนิ
5	18	เด็กยังมีอารมณ์โกรธหรือแสดงพฤติกรรมต่อต้านหลังจากถูกตักเตือน

ตารางที่ 1 (ต่อ) รายการข้อความสัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการขัดแย้ง

ลำดับที่	รายการที่	รายการ
6	19	เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เด็กตอบสนองต่อการมองและการใช้น้ำเสียงของท่านเป็นอย่างดี
7	20	ท่านรู้สึกเหน็ดเหนื่อยในการรับมือกับเด็ก
8	22	เมื่อเด็กอารมณ์ไม่ดี ท่านทราบทันทีว่าวันนี้จะเป็นวันที่เหนื่อยยากและรู้สึกยาวนาน
9	23	ความรู้สึกของเด็กที่มีต่อท่านไม่สามารถคาดเดาได้หรือสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา
10	24	แม้ว่าท่านได้พยายามอย่างสุดความสามารถแล้วแต่ยังรู้สึกอึดอัดใจกับการเข้าหากันระหว่างท่านกับเด็ก
11	25	เด็กมักแสดงอาการร้องไห้หรือร้องไห้เมื่อต้องการบางสิ่งบางอย่างจากท่าน
12	26	เด็กเจ้าเล่ห์และมักบงการท่าน

2) สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการใกล้ชิด ประกอบด้วยรายการลำดับที่ 1 3 4 5 7 9 12 15 21 27 และรายการลำดับที่ 28 รวมทั้งสิ้น 11 รายการ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รายการข้อความสัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการใกล้ชิด

ลำดับที่	รายการที่	รายการ
1	1	ท่านมีสัมพันธภาพที่อบอุ่นและเป็นมิตรกับเด็ก
2	3	เมื่อเด็กรู้สึกไม่สบายใจ เขาจะมองหาการปลอบโยนจากท่าน
3	4	เด็กมีท่าทางอึดอัดใจเมื่อได้รับการสัมผัสหรือการแสดงความรักทางกายจากท่าน
4	5	เด็กให้ความสำคัญกับสัมพันธภาพระหว่างตัวเด็กกับท่าน
5	7	เมื่อท่านชมเชยเด็ก เด็กจะยิ้มรับด้วยความภาคภูมิใจ
6	9	เด็กมักจะเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองให้ท่านฟัง
7	12	เด็กพยายามทำให้ท่านรู้สึกพึงพอใจ
8	15	ท่านสามารถปรับตัวเข้ากับอารมณ์ของเด็กได้อย่างง่ายดาย
9	21	ท่านสังเกตเห็นว่าเด็กเลียนแบบพฤติกรรม หรือวิธีการปฏิบัติ
10	27	เด็กเปิดใจในการแบ่งปันความรู้สึกและประสบการณ์กับท่าน
11	28	ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างท่านกับเด็กทำให้ท่านรู้สึกประสบผลสำเร็จ และเกิดความมั่นใจ

3) สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการพึ่งพา ประกอบด้วยรายการลำดับที่ 6 8 10 14 และรายการลำดับที่ 17 รวมทั้งสิ้น 5 รายการ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 รายการข้อความสัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการพึ่งพา

ลำดับที่	รายการที่	รายการ
1	6	เด็กมีท่าทางเสียใจหรืออับอายเมื่อถูกท่านตักเตือน
2	8	เด็กมีพฤติกรรมต่อต้านเมื่อต้องอยู่ห่างจากท่าน
3	10	เด็กพึ่งพาท่านมากเกินไป
4	14	เด็กขอความช่วยเหลือจากท่าน แม้ว่าจริงๆ แล้วไม่ได้ต้องการความช่วยเหลือเหล่านั้น ก็ตาม
5	17	เด็กแสดงออกถึงความเสียใจหรือความอิจฉาเมื่อท่านใช้เวลาอยู่กับเด็กคนอื่น

การแบ่งสัมพันธภาพของครูกับเด็กออกเป็น 3 มิติ นำไปสู่การคิดคะแนน โดยการใช้คะแนนดิบจากผลรวมของแต่ละมิติ และผลรวมของคะแนนทั้งหมดที่ได้มาเป็นตัวชี้วัดถึงระดับคุณภาพโดยรวมของสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็ก และเปิดตารางเพื่อเทียบค่าเปอร์เซ็นต์จากคะแนนดิบ สำหรับเด็กผู้ชาย และเด็กผู้หญิง ซึ่งใช้ตารางที่ต่างกัน (รายละเอียดศึกษาจากภาคผนวก จ)

1.5.2 ที่มาของการประเมินโดยใช้เครื่องมือวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

เครื่องมือวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กมีความไวต่อปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็ก การตัดสินใจของครูเกี่ยวกับบทบาทของเด็กในโรงเรียน รวมถึงการจัดระบบของกลุ่มเด็กที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบัน และสิ่งที่ยาจเปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังที่ได้มีการศึกษากับครูจำนวน 275 คน และเด็กวัยอนุบาลถึงเด็กวัยประถมศึกษาเป็นกลุ่มเด็กที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน จำนวน 1,535 คน นำมาซึ่งการประเมินสัมพันธภาพของครูกับเด็กโดยการใช้เครื่องมือวัดสัมพันธภาพที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

Pianta (1999) ได้ศึกษาเพื่อพัฒนาแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก โดยเน้นการศึกษาสัมพันธภาพที่มีผลต่อการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ของเด็กในห้องเรียนควบคู่กับการศึกษาสัมพันธภาพระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง เนื่องจากลักษณะสัมพันธภาพของเด็กสามารถเปลี่ยนแปลงตามคุณสมบัติของผู้เลี้ยงดูที่มีความใกล้ชิดกับเด็ก โดยเฉพาะด้านบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย การดูแลเอาใจใส่ รวมถึงความเสมอภาค หรือความขัดแย้งที่แสดงออกต่อเด็ก ดังนั้น การประพฤติปฏิบัติของบุคคลรอบข้างมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทางอารมณ์จิตใจของเด็ก

หากเด็กได้รับการส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีจะสามารถทำนายได้ว่า เด็กจะมีลักษณะสัมพันธภาพร่วมกับครู เพื่อนในชั้นเรียน และสัมพันธภาพกับผู้ปกครองในทิศทางที่ดีเช่นกัน

การใช้เครื่องมือวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กเปรียบเสมือนเป็นการเติมเต็มสิ่งสำคัญในกระบวนการประเมินทางสังคม ที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน และเมื่อมีการนำเครื่องมือแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กมาใช้ร่วมกับการประเมินตามเป้าหมายอย่างเป็นระบบทำให้เกิดการพัฒนาและนำไปสู่กระบวนการให้คำแนะนำเพื่อสนับสนุน และเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา นับว่าเป็นแนวทางการเพิ่มระดับคุณภาพของสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็กตามจุดมุ่งหมายสูงสุดของการสร้างเครื่องมือวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กชุดนี้

1.5.3 การแปลคะแนนจากเครื่องมือวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

1) เครื่องมือวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กมีขั้นตอนในการแปลคะแนนดังต่อไปนี้

1.1) การนำคะแนนจากเครื่องมือวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กมากรอกลงในแบบวิเคราะห์คะแนนสัมพันธภาพของครูกับเด็ก (รายละเอียดศึกษาจากภาคผนวก ง)

1.2) นำคะแนนในแต่ละรายการมาเขียนลงในกล่องคะแนนตามสัมพันธภาพทั้ง 3 มิติ จนครบทั้ง 28 รายการ

1.3) รวมคะแนนสัมพันธภาพในแต่ละมิติ

1.4) นำคะแนนดิบที่ได้จากข้อที่ 3 ไปกรอกลงในช่องว่างด้านซ้ายมือ

1.5) การเปิดค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ตามคะแนนดิบ โดยเปรียบเทียบจากตาราง (รายละเอียดศึกษาจากภาคผนวก จ)

1.6) นำค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์มาวาดกราฟในพื้นที่ที่กำหนด

2) การแปลคะแนนในกรณีที่มีผู้กรอกข้อมูลไม่สมบูรณ์ สามารถแปลคะแนนโดยการคิดหาค่าคะแนนดิบใหม่อีกครั้ง จากสูตร

$$\text{คะแนนดิบใหม่} = \frac{\text{คะแนนดิบเดิม} \times \text{จำนวนข้อของสัมพันธภาพในมิตินั้นๆ}}{\text{จำนวนข้อของสัมพันธภาพที่ได้ทำจริงในมิตินั้นๆ}}$$

ยกตัวอย่างเช่น สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการขัดแย้ง มีจำนวน 12 รายการ แต่ครูได้ทำไป 11 รายการ รวมเป็นคะแนนทั้งหมด 32 คะแนน ดังนั้น

$$\text{คะแนนดิบใหม่ของครูไ้} = \frac{32 \times 12}{11} = 34.91 = 35$$

3) การกรอกข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ไม่มีการกรอกข้อมูลมากกว่าหนึ่งรายการต่อหนึ่งมิติจะไม่สามารถนำมาแปลคะแนนได้ เนื่องจากไม่มีค่าความเชื่อมั่นทางสถิติ

การศึกษาสัมพันธภาพของครูกับเด็กโดยใช้แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก (STRS) ควรเริ่มต้นจากการศึกษาความสำคัญและความแตกต่างของสัมพันธภาพในแต่ละมิติ รวมถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี ผู้ที่มีบทบาทในการเลี้ยงดูเด็กควรให้ความสำคัญกับการเป็นแม่แบบที่ดีให้แก่เด็กเพื่อปลูกฝังการแสดงออกที่ดีให้แก่เด็ก เริ่มต้นจากการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่อบอุ่นเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ อบอุ่นใจทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้คุณค่าของตนเองอันจะนำไปสู่ความเห็นอกเห็นใจที่มีต่อผู้อื่นต่อไป

2 พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

2.1 ความหมายของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม

คำว่า “พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม” หรือ “prosocial behavior” ถูกนำมาใช้โดยนักวิชาการทางด้านสังคมในช่วงปี 1970 มีความหมายตรงข้ามกับคำว่า “antisocial behavior” หมายถึง พฤติกรรมที่ต่อต้านสังคม การศึกษาพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมในช่วงนี้นับเป็นความพยายามที่จะทำความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มคนเพื่อความสมานฉันท์

แรงจูงใจที่สำคัญในการแสดงออกถึงพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมมีความเชื่อมโยงกับความรู้สึกเอื้อเฟื้อ เสียสละ โดยเชื่อว่า ปัจจัยที่เป็นอิทธิพลหลักมาจากแนวทางการปฏิบัติทางศาสนา จะเห็นได้ว่า ศาสนาทุกศาสนาสอนให้ประชาชนหยิบยื่นความช่วยเหลือให้แก่ผู้ด้อยโอกาสเสมอ (อัสตีนา สะนิ, 2555)

การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเพื่อสังคม หรือ “พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม” ข้างต้น มีนักวิชาการ และนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้คำจำกัดความที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

Bar-tal (1976) กล่าวว่า พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมเป็นการกระทำที่แสดงออกด้วยความสมัครใจ ไม่มีภาระผูกพัน สามารถกระทำได้โดยการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การบริจาค และการเสียสละ เพื่อทำให้ผู้อื่นบรรลุความสำเร็จโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ

Berger (1986) กล่าวว่า พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมในด้านจริยธรรม หมายถึง การกระทำหรือลักษณะพฤติกรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยผู้กระทำไม่หวังผลตอบแทนใดๆ

Bierhoff (2002) อธิบายว่า พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรม การให้ความช่วยเหลือที่ต้องการทำให้ผู้ได้รับการช่วยเหลือมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น และพฤติกรรม นั้นต้องเกิดขึ้นเองด้วยความสมัครใจ อันเกิดจากความเอื้ออาทรหรือการเห็นผู้อื่นเป็นสำคัญ

Mussen และ Eisenberg, 1977 (อรพินทร์ ชูชม และคณะ, 2554) กล่าวว่าพฤติกรรม เสริมสร้างสังคม หมายถึง การกระทำที่ตั้งใจจะช่วยเหลือ หรือเป็นประโยชน์กับบุคคลอื่นหรือกลุ่ม บุคคลโดยไม่ได้คาดหวังรางวัลภายนอก นอกจากนี้ได้กล่าวว่า ความเอื้ออาทรเป็นส่วนหนึ่งของ พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม เพราะพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมสามารถสังเกตได้โดยที่มีหรือไม่มีรางวัล สนับสนุนก็ได้

Kidron และ Fleischman (2006) กล่าวว่า พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม หมายถึง การกระทำที่เป็นบวกทำให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้นๆ เป็นการรับรู้จากการเอาใจใส่ใน คุณค่าทางจริยธรรม และความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว

สุรางค์ โค้วตระกูล (2553) ได้ให้ความเห็นว่า พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม ก็คือ พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ที่จำเป็นของสังคม เนื่องจากปัญหาสังคมที่จะต้องแก้ไขตัวในขณะนี้ คือปัญหาความเสื่อมทางศีลธรรมและจริยธรรม

การให้คำจำกัดความและความสำคัญของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมจากนักวิชาการ นักจิตวิทยา และนักการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมเป็นพฤติกรรมที่เกิดจาก จริยธรรมของบุคคลนั้นๆ หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลกระทำเพื่อมุ่งสร้างประโยชน์ต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา และใจ เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ เกิดจากความเอื้ออาทร ความเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม

พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมเป็นพฤติกรรมที่ตั้งใจจะช่วยเหลือผู้อื่น ตั้งใจทำงานให้เป็น ประโยชน์ต่อผู้อื่น หรือเพื่อต้องการบรรเทาความทุกข์ของผู้อื่นให้ลดน้อยลงโดยไม่หวังผลตอบแทน เช่นเดียวกับ Bar-tal (1976) ที่ได้อธิบายถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมโดยอาศัย หลักพัฒนาการทางสติปัญญา (cognitive development theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีพื้นฐานของ Piaget มีการพัฒนามาจากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

การวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมจึงมีความสำคัญมาก โดยแบ่งนักจิตวิทยาที่สนใจศึกษาพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) กลุ่มนักจิตวิทยาที่ยึดถือทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Developmental Theory) เป็นพื้นฐานของการวิจัย นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ถือว่าพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมขึ้นกับพัฒนาการทางสติปัญญา และถือว่าก่อนที่เด็กจะเห็นใจในความทุกข์ของผู้อื่น และสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ เด็กจะต้องมีความสามารถทางสติปัญญาที่จะมองเห็นปัญหาในแง่ของผู้มีปัญหาเสียก่อน นักจิตวิทยาในกลุ่มพุทธิปัญญาเชื่อว่า ก่อนที่เด็กจะเห็นใจในความทุกข์ของผู้อื่น และสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้นั้น เด็กต้องมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาที่จะมองเห็นปัญหาในแง่ของผู้ที่กำลังมีปัญหาเสียก่อน จึงคิดและตัดสินใจลงมือช่วยเหลือผู้อื่นต่อไป

Piaget ถือว่าเด็กทุกคนตั้งแต่เกิดมาพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และปฏิสัมพันธ์นี้ทำให้เกิดพัฒนาการทางเชาว์ปัญญา ซึ่งมีองค์ประกอบที่มีส่วนเสริมสร้างพัฒนาการทางเชาว์ปัญญา 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1) วุฒิภาวะ หมายถึง การเจริญเติบโตด้านสรีรวิทยาของเด็ก ดังนั้นการจัดประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับความพร้อมหรือวัยของเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญ

1.2) ประสบการณ์ หมายถึง ทุกครั้งที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ก็จะเกิดประสบการณ์ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1.2.1) ประสบการณ์ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ

1.2.2) ประสบการณ์ที่เกิดจากการคิดหาเหตุผล ทางคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีความสำคัญในการแก้ปัญหาต่างๆ

1.3) การถ่ายทอดความรู้ทางสังคม หมายถึง การที่พ่อ แม่ ครู และบุคคลที่อยู่รอบตัวเด็กจะถ่ายทอดความรู้ให้เด็ก ขึ้นอยู่กับการรับรู้และความพร้อมของเด็กที่จะได้รับการถ่ายทอดด้วยกระบวนการการซึมซับประสบการณ์ที่เกิดขึ้น

1.4) การควบคุมพฤติกรรมของตนเอง หมายถึง การที่คนเราแต่ละคนจะมีความสามารถในการปรับความสมดุลของกระบวนการพัฒนาความรู้สึคนึกคิด ซึ่งอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล เป็นการพัฒนาทางสติปัญญาขั้นต่อไปอีกขั้นหนึ่ง โดยใช้กระบวนการการซึมซับประสบการณ์ และการปรับโครงสร้างทางสติปัญญา

การพัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญาอันจะนำไปสู่การเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นได้นั้น ต้องอาศัยการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ และต้องมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง เมื่อเด็กได้รับการดูแลเอาใจใส่ มีการเลี้ยงดูที่ดีจะทำให้เด็กเกิดการซึมซับประสบการณ์ที่มี

คุณค่า เป็นการหล่อหลอมความรู้สึกนึกคิดทางจริยธรรมที่นำไปสู่การเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นต่อไป

2) กลุ่มนักจิตวิทยาที่ใช้ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) เป็นพื้นฐานของการวิจัย นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ถือว่าพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมเป็นพฤติกรรมที่เรียนรู้จากกระบวนการสังคมประภิต (Socialization) และขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมเป็นต้นว่า ถ้าเด็กเติบโตในสิ่งแวดล้อมที่ประกอบด้วยผู้ใหญ่หรือผู้ใกล้เคียง เช่น เพื่อนแสดงพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมเป็นตัวอย่าง เด็กก็จะเลียนแบบแสดงพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมด้วย และนอกจากนี้การสอนด้วยถ้อยคำข่าวสาร (Verbal Instruction) และการให้แรงเสริมพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมก็จะช่วยให้เด็กเรียนรู้พฤติกรรมนี้ดีขึ้น

Bandura ให้ความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ของอินทรีย์และสิ่งแวดล้อม เป็นการเรียนรู้ของผู้เรียนในสังคมนั้นๆ เชื่อว่า การเรียนรู้ของเด็กส่วนใหญ่เกิดจากการสังเกตและการจดจำ เพื่อเลียนแบบพฤติกรรมจากตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อกันและกัน เกิดจากกระบวนการการใส่ใจ (Attention) กระบวนการการจดจำ (Retention) กระบวนการการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ (Reproduction) และกระบวนการการจูงใจ (Motivation) บันดูราได้สรุปว่าพฤติกรรมมนุษย์อาจแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

2.1) พฤติกรรมการตอบสนองของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ จากผู้ที่มีการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ อย่างสม่ำเสมอ

2.2) พฤติกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และจดจำแต่ไม่เคยแสดงหรือกระทำพฤติกรรมเหล่านั้นออกมา

2.3) พฤติกรรมที่ผู้เรียนไม่เคยแสดงออกทางการกระทำ เพราะไม่เคยได้รับการเรียนรู้พฤติกรรมเหล่านั้น

ครูจึงเป็นตัวแบบที่มีอิทธิพลของนักเรียน นักเรียนแต่ละคนเป็นทั้งผู้สังเกตและตัวแบบ ดังนั้นนอกจากที่ครูจะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการที่ถูกต้องเหมาะสมตามวัย ยังเป็นบุคคลสำคัญที่จะเป็นตัวแบบและผู้ถ่ายทอดทักษะทางสังคมที่ดีให้แก่เด็ก ตามความคาดหวังของสังคมที่จะมีเยาวชนที่มีทั้งความรู้ควบคู่คุณธรรม ซึ่งจะเป็นการสร้างรากฐานที่แข็งแรงและยั่งยืนให้แก่สังคมโลกต่อไป

3) กลุ่มนักจิตวิทยาที่สนใจเกี่ยวกับต้นเหตุทางจิตสังคม (Psychosocial Origins) ของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ศึกษาตัวแปรในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีอารมณ์และความรู้สึกร่วม (Empathy) ซึ่งเป็นรากฐานของความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และต้องการให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นประสบความทุกข์

2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม

การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต หรือการเลียนแบบที่ได้จากตัวแบบ เนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวอยู่เสมอ (Bandura Albert, 1963 อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2553) ปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมจึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเพื่อผู้อื่น ดังนี้

ประสาท อิศรปริชา (2547) กล่าวถึงอิทธิพลสำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม 3 ประการ ดังนี้

- 1) แม่แบบ อาจหมายถึงผู้ใหญ่ที่เด็กมีความผูกพัน ใกล้ชิด และชื่นชอบ หรือหมายถึงกลุ่มเพื่อนที่ใกล้ชิดสนิทสนม เช่น การช่วยกวาดบ้านเพราะเห็นแม่กวาดทุกวัน การแบ่งปันสิ่งของให้แก่เพื่อนในกลุ่ม
- 2) ตัวบุคคลในสถานการณ์ที่เด็กประสบ เป็นการเริ่มต้นการเรียนรู้เพื่อเข้าสังคมในวัยเด็ก โดยเฉพาะบุคคลที่เด็กนิยมชมชอบ เด็กจึงเลือกเข้าสังคมเพื่อทำความรู้จักอย่างใกล้ชิด และเกิดพฤติกรรมการเสียสละ เรียนรู้การแบ่งปันและช่วยเหลือบุคคลกลุ่มนั้นด้วยความเต็มใจ
- 3) ค่านิยมและวัฒนธรรมทางสังคม เป็นการศึกษาลึกซึ้งถึงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัว หรือการอบรมสั่งสอนที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน รวมทั้งรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม เป็นการรวมหลักการปฏิบัติตามหลักความเชื่อทางศาสนา เช่น สังคมของคนไทยที่นับถือพระพุทธศาสนา นับว่ามีผลต่อการหล่อหลอมจิตใจให้บุคคลรู้จักการเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จนกระทั่งได้กลายเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของผู้คนในสังคมไทย

Latane และ Darley (1970) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมเกิดจากความเต็มใจของอาสาสมัคร และบุคคลที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งมีกระบวนการการตัดสินใจในการถ่ายทอดพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การสังเกตว่ามีสิ่งใดเกิดขึ้น เป็นการติดตามเหตุการณ์ด้วยความใส่ใจ พร้อมทั้งการคิดตัดสินใจว่าจะให้ความช่วยเหลือ หรือไม่ช่วยเหลือ ถ้าคิดว่าต้องช่วยจึงจะนำไปสู่ขั้นตอนต่อไป แต่ถ้าไม่สนใจหรือไม่ช่วยเหลือกระบวนการของพฤติกรรมนั้นจะยุติลงทันที
- 2) การตีความหมายของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่ามีความสำคัญ หรือเร่งด่วนเพียงใด เป็นขั้นตอนของการคิดว่าจะสามารถช่วยได้หรือไม่ ถ้าช่วยได้ บุคคลนั้นจะเริ่มคิดหาวิธีในการให้ความช่วยเหลือ แต่ในบางช่วงเวลา เช่นในเหตุการณ์คับขัน อาจมีผู้อื่นคอยแนะนำวิธีการให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

3) การถือว่่าเป็นความรับผิดชอบส่วนตัวที่จำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือ เช่น การมีความสามารถ ความถนัด หรือความรู้เพียงพอที่จะช่วยเหลือได้ แต่ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลนั้นจะไม่ให้ความช่วยเหลือเพราะคิดว่าเป็นสิ่งที่เกินความสามารถของตนเอง

4) การให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม โดยใช้ประสบการณ์ความสามารถของตนเอง รวมถึงความแข็งแรงทางร่างกายในการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

5) การลงมือปฏิบัติ เป็นการแสดงให้เห็นว่า มีเพียงแนวทางเดียวเท่านั้นที่จะตัดสินใจเลือกใช้วิธีที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การลงมือช่วยเหลือบุคคลอื่นให้

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2557) กล่าวว่า เด็กระดับอนุบาลจะทำตามกฎเกณฑ์เมื่อผู้อื่นต้องการให้ทำ มีการทำสิ่งใดๆ แล้วสนองความต้องการและความสนใจของตน โดยยอมให้ผู้อื่นทำ เช่นนั้นได้เช่นกัน และมีการแลกเปลี่ยนที่เท่าเทียมกันตามที่ได้เจรจาและตกลงร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการและความสนใจของตนเอง โดยตระหนักว่าคนอื่นๆ ก็มีความต้องการและความสนใจของเขาด้วยเช่นกัน แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีในชั้นเรียน ได้แก่

1) ครูต้องใช้คำพูดนุ่มนวล ไพเราะ ไม่ใช่คำพูดที่แสดงออกถึงความก้าวร้าว เด็กซึ่งโดยธรรมชาติกำลังเลียนแบบทางด้านการใช้ภาษาอยู่แล้ว จะใช้คำพูดตามอย่างครู เพราะต้องการให้ครูรักจึงพยายามทำอย่างเพื่อจะได้รับความรัก หรือคำชมเชยจากครู ครูจึงเป็นแม่แบบที่เด็กยึดเป็นแบบอย่าง ดังนั้นจึงต้องระมัดระวังพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกมาให้เด็กเห็น โดยการเป็นแบบอย่างที่ดีพึงประสงค์ เช่น การมีวินัย การตรงต่อเวลา หรือการมีความยุติธรรม

2) ห้องเรียนต้องจัดอุปกรณ์การเรียนรู้ให้เด็กได้เล่นจนครบทุกชนิด แม้อุปกรณ์จะไม่ครบตามจำนวนเด็ก แต่ครูสามารถจัดให้เด็กได้ตามมุมห้องหลายๆ มุม ซึ่งทำให้เด็กได้มีการเคลื่อนไหวนั้นคือการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย การได้เล่นอุปกรณ์ต่างๆ จนครบ อาจเป็นอุปกรณ์เดียว เช่น การระบายสี หรือเล่นรถ ตุ๊กตา เป็นการส่งเสริมสติปัญญา อารมณ์ หรือถ้าเป็นอุปกรณ์ที่ต้องเล่นกับเพื่อน เช่น การก่อกองทรายเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ หรือการเรียงชิ้นส่วนใส่ช่องที่มีรูปร่างเดียวกันให้ครบและถูกต้อง ด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้เด็กจะเกิดการพัฒนาตนเองโดยการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนเป็นการพัฒนาทางด้านอารมณ์และสังคม นอกจากนี้การปรับอุปกรณ์ต่างๆ นั้นเด็กต้องมีวินัย นั่นคือการเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อยเหมือนเดิม และหากใครมาเล่นต่อสามารถเล่นได้ทันที มีความรับผิดชอบคือไม่ทำให้อุปกรณ์เสียหาย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่คือให้เพื่อนเล่นด้วย เป็นต้น ซึ่งนับเป็นการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็ก

3) จัดกิจกรรมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เช่น การเก็บรวบรวมขยะมาแลกเป็นเงินจากครูแล้วนำไปฝากเก็บออม หรือฝากธนาคาร เป็นต้น หรือการเปิดน้ำประปา ซึ่งเปิดแล้วไม่ไหล ก็ต้องปิดทันทีไม่ปล่อยทิ้งไว้ ไม่ขีดเขียนโต๊ะ เก้าอี้ หรือผนัง

ห้องให้เป็นรอย นั่นคือการมีจิตสาธารณะ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ครูต้องติดตามสังเกตดูเด็กด้วยตนเอง เมื่อพบพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ต้องลงโทษและสอนให้เห็นถึงโทษที่เกิดขึ้นในขณะเดียวกัน

2.4 ประเภทของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม

พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมในวัยเด็กจะเริ่มต้นตั้งแต่อายุ 12 ถึง 18 เดือน เด็กในวัยนี้ จะเริ่มแสดงพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมโดยการนำเสนอของเล่นของตนเองให้แก่พ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดู ของพวกเขาเป็นการกระทำที่ปราศจากการกระตุ้นหรือการเสริมแรง แต่เกิดจากความรู้สึกที่อยาก แสดงออกด้วยตัวของเด็กเอง จากนั้นเด็กจะมีการพัฒนาพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งอายุ 2 ขวบ เด็กจะเริ่มทำความเข้าใจเกี่ยวกับกติกาการเรียนรู้ทางสังคมเพื่อตอบสนอง ต่อสิ่งแวดล้อมรอบข้าง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อการลดและเพิ่มพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็ก (Eisenberg และคณะ, 2006) ดังนั้น ในขณะที่เด็กกำลังเรียนรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมเด็กควรได้รับการปลูกฝังนิสัยของการแบ่งปันและการช่วยเหลือผู้อื่น เนื่องจากพฤติกรรม เสริมสร้างสังคมของเด็กนับเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของความห่วงใยอันเกิดจากความรู้สึกในทางบวก ที่จะส่งมอบให้แก่ผู้อื่นต่อไป ดังที่ อูสา สุทธิสาคร (2544) ได้กล่าวถึงนักจิตวิทยาพัฒนาการ ที่ได้มีการศึกษาและอธิบายเกี่ยวกับความเห็นอกเห็นใจ 2 ด้าน ดังนี้

1) ปฏิกริยาทางด้านอารมณ์ที่มีต่อผู้อื่น จะพัฒนาใน 6 ปีแรกของชีวิต ที่จริงแล้ว เด็กทารกรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่นตั้งแต่ขวบปีแรก เมื่อเด็ก ๆ ได้ยินเสียงเด็กคนอื่นกำลังร้องไห้ เด็กก็จะร้องไห้ตาม เป็นการแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจที่เป็นหนึ่งเดียว เพราะเด็กยังไม่สามารถ แยกแยะระหว่างเรื่องราวของตนเองกับผู้อื่น หรือเรื่องราวที่เกิดจากสิ่งที่อยู่รอบตัวได้ เขาจึงร้องไห้ ตามเมื่อเห็นหรือได้ยินเด็กคนอื่นร้องไห้ หรือตกอยู่ในสภาวะที่ไม่คุ้นเคยและรู้สึกไม่ปลอดภัย เสมือน หนึ่งว่าความทุกข์และความเจ็บปวดนั้นเป็นของตนเอง ยกตัวอย่างเช่น เด็กอายุประมาณ 1-2 ปี เป็นวัยที่เริ่มแยกแยะระหว่างความเสียใจของตัวเองกับคนอื่นได้ และตามสัญชาตญาณของเด็ก เด็กจะพยายามปลอบใจเด็กคนอื่นด้วยแต่เพราะว่าความเป็นเด็กจึงไม่รู้ว่าควรปฏิบัติอย่างไร เด็กบางคนจึงทำได้เพียงยืนมอง หรือบางคนก็แสดงปฏิกริยาในทางลบ เช่น การไม่ยอมเล่นด้วย หรือ การตีเด็กที่กำลังร้องไห้ ซึ่งเขาเข้าใจว่านั่นคือวิธีปลอบโยนวิธีหนึ่ง ซึ่งเด็กจะเริ่มมีปฏิกริยาแยกแยะ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นชัดเจนขึ้น เมื่อเด็กอายุราว 6 ปี เด็กจะค่อย ๆ ซึมซับผลที่เกิดจากการกระทำ ของตนเอง เช่น การได้รับคำชมเชย เมื่อช่วยเหลือผู้อื่น เด็กก็จะรู้สึกดีกับการกระทำของตนเอง ที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น

2) ปฏิกริยาทางความคิดของเด็ก หมายถึง ระดับความสามารถที่เด็กเกิดการเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่เด็กสามารถมองเห็นความทุกข์และความเห็นใจผู้อื่น

Bar-tal (1976) แบ่งประเภทพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมเป็น 2 ประเภท ดังนี้

- 1) การไม่เห็นแก่ตัว เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากความสมัครใจ ไม่หวังผลตอบแทน เช่น การให้ความช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการบริจาค โดยมุ่งประโยชน์ต่อผู้อื่น
- 2) การตอบแทนซึ่งกันและกัน เป็นการกระทำเพื่อสร้างสัมพันธภาพต่อเพื่อนมนุษย์ โดยไม่หวังผลรางวัล เช่น การปฏิบัติตามกฎของสังคม และการร่วมมือกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

Berger (1986) แบ่งประเภทพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมในด้านจริยธรรม ไว้ดังนี้

- 1) การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หรือการแบ่งปัน
- 2) การช่วยเหลือ และการเสียสละ
- 3) การให้ความร่วมมือ

Bierhoff (2002) ได้จัดประเภทของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมที่เกิดขึ้นกับเด็ก อายุระหว่าง 4-7 ปี ไว้ 5 ประเภท ดังนี้

- 1) การช่วยเหลือ
- 2) การเป็นห่วงและการเห็นใจผู้อื่น
- 3) การให้และการแบ่งปัน
- 4) การรักใคร่และการยกย่องชมเชย
- 5) การให้ความมั่นใจและการปกป้องคุ้มครอง

Beaty (2005) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กเป็นพัฒนาการด้านสังคมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ด้านศีลธรรม หรือการรู้จักผิดชอบชั่วดี ประกอบด้วยพฤติกรรม 4 ประเภท ดังนี้

- 1) ความเห็นอกเห็นใจ เป็นพฤติกรรมพื้นฐานของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม ที่แสดงออกถึงความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยการปลอมโยน การปลอมใจต่อผู้ที่อยู่ในอารมณ์ของความเศร้าโศกเสียใจ หรือการแสดงออกทางคำพูดในขณะที่เด็กคนอื่นกำลังทะเลาะหรือขัดแย้งระหว่างกัน
- 2) ความเอื้ออาทร เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการแบ่งปัน การให้ การเสียสละ สิ่งของของตนเองแก่ผู้อื่น
- 3) การให้ความร่วมมือ เป็นพฤติกรรมที่เด็กสมัครใจที่จะสลับสับเปลี่ยนบทบาทของตนเองร่วมกับผู้อื่นในการทำกิจกรรมด้วยความสมัครใจ หรือการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความสุขสดชื่นเบิกบาน

4) การดูแลให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เป็นพฤติกรรมที่เด็กใช้ความพยายาม เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือ

Beaty (2005) ได้อธิบายและระบุถึงรายการการตรวจสอบพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม ที่เกิดขึ้นในวัยเด็ก 8 รายการ ดังนี้

1) เด็กแสดงความสนใจต่อผู้ที่อยู่ในอารมณ์โศกเศร้าเสียใจได้อย่างเหมาะสม โดยที่ครูสามารถส่งเสริมพฤติกรรมนี้ให้เกิดขึ้นได้ เช่น การแสดงตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในห้องเรียน และเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความรู้สึกในสิ่งที่เด็กต้องการ ในสถานการณ์ต่างๆ การอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้สึกเศร้าโศกเสียใจ เพื่อให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นตามสิ่งที่เด็กกำลังรู้สึก เพื่อสะท้อนความคิดของเด็กออกมาในรูปแบบคำพูดหรือ การกระทำ

2) เด็กบอกได้ว่าเด็กคนอื่นกำลังรู้สึกถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา ครูสามารถส่งเสริมพฤติกรรมนี้ให้เกิดขึ้นได้โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดกลุ่มเด็กในชั้นเรียน 4-6 คน และให้เด็กใช้กระจกเงาส่องหน้าตนเองและสังเกตหน้าของเพื่อนในกลุ่ม ในอารมณ์ต่างๆ หรือการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือ ซึ่งใช้ระดับน้ำเสียงที่แตกต่างกัน เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นตามอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ความแตกต่างกัน ของอารมณ์ ที่แสดงออกทางสีหน้า แววตา และน้ำเสียงที่แตกต่างกันของผู้อื่น

3) เด็กแบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่น โดยครูสามารถส่งเสริมพฤติกรรมนี้ให้เกิดขึ้นได้ โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การแสดงตัวอย่างพฤติกรรมการแบ่งปัน การเปิดโอกาสให้เด็กเล่น และทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เช่น การเล่นตัวต่อ ไม้บล็อก การจัดให้เด็กรับประทาน อาหารร่วมกัน การเปิดสื่อที่เกี่ยวกับการแบ่งปันให้เด็กได้ดู เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งการที่ครู เล่านิทาน ที่เกี่ยวกับการแบ่งปันสิ่งของของตนเองแก่ผู้อื่น แล้วมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างครูกับเด็กหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม เพื่อเป็นการรับฟังความรู้สึกที่เด็กแต่ละคนกำลังรู้สึก ในช่วงเวลาต่างๆ กัน

4) เด็กให้สิ่งของแก่ผู้อื่น โดยครูสามารถส่งเสริมพฤติกรรมนี้ให้เกิดขึ้นได้ โดยการ เป็นต้นแบบที่ดีในการมีน้ำใจให้แก่เด็กๆ และเมื่อเกิดสถานการณ์ที่เด็กได้แสดงออกถึงการให้สิ่งของ ต่างๆ แก่ผู้อื่น ครูควรกล่าวชมเชยและพูดชี้แนะให้เด็กคนอื่นได้เข้าใจถึงความสำคัญของพฤติกรรม การมีน้ำใจที่เพื่อนแสดงออกต่อกัน นอกจากนี้ครูยังสามารถแทรกพฤติกรรมเหล่านี้ ผ่านการอ่าน หนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการเสียสละสิ่งของให้แก่ผู้อื่นตามความเหมาะสม

5) เด็กสามารถปลัดกันทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างราบรื่น ปราศจากความงุนงง โดยครูสามารถส่งเสริมพฤติกรรมนี้ให้เกิดขึ้นได้โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การให้เด็กเล่นบทบาท

สมมติในบทบาทต่างๆ สลับกันตามสลากที่เด็กจับได้ หรือการนำเสนอของเล่นชิ้นใหม่ในกิจกรรมวงกลม และแนะนำให้เด็กผลัดกันเล่น โดยมีการกำหนดตารางรายชื่อ และระยะเวลาในการเล่นให้แก่เด็ก

6) เด็กสามารถทำตามคำร้องขอโดยไม่คัดค้าน โดยครูสามารถส่งเสริมพฤติกรรมนี้ให้เกิดขึ้นได้ผ่านการเป็นตัวอย่างของพฤติกรรมที่ดี เช่น การเป็นตัวอย่างในการช่วยเหลือเด็ก และการสนทนาร่วมกับเด็ก เพื่อให้เด็กได้เกิดความเข้าใจในแต่ละสถานการณ์ว่าเพราะเหตุใดครูจึงต้องช่วยเหลือเด็ก เช่น การที่ครูช่วยเด็กๆ เก็บของเล่นหรืออุปกรณ์หลังเสร็จกิจกรรม เพราะครูต้องการช่วยรักษาเวลาให้เด็กมีเวลาในการร่วมกิจกรรมอื่นๆ มากขึ้น เป็นต้น และนอกจากนี้ ครูยังสามารถอ่านหนังสือ บทความ หรือนิทานที่สอดแทรกพฤติกรรมเหล่านี้ เพื่อเป็นการปลูกฝังความเข้าใจ และความรู้สึกอันดีให้แก่เด็ก

7) เด็กช่วยเหลือผู้อื่นทำงานด้วยความพยายาม โดยครูสามารถส่งเสริมพฤติกรรมให้เกิดขึ้นได้ผ่านกิจกรรมพิเศษต่างๆ เช่น การเรียนเชิญผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพต่างๆ มาเป็นวิทยากรในแต่ละสัปดาห์ เพื่อบอกเล่าเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม นอกจากนี้ ครูยังสามารถจัดหาเกมหรือกิจกรรมให้เด็กได้ทำร่วมกัน และช่วยเหลือกัน หรือการอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้สึกอยากช่วยเหลือผู้อื่นทำงานด้วยความสมัครใจ

8) เด็กช่วยเหลือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือในสถานการณ์ต่างๆ โดยครูสามารถส่งเสริมพฤติกรรมนี้ให้เกิดขึ้นได้ผ่านการสนทนาร่วมกับเด็กเพื่อหาแนวทางในการให้ความช่วยเหลือในเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น เช่น การได้รับความเดือดร้อนของผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ อีกทั้งครูจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการแสดงพฤติกรรมช่วยเหลืออยู่เสมอ ทั้งการปฏิบัติให้เด็กเห็นและสนทนาดึงถึงความสำคัญของการช่วยเหลือผู้อื่น การอ่านหนังสือ บทความ หรือนิทานที่มีเนื้อหาส่งเสริมให้เด็กเกิดความเข้าใจ และเห็นความสำคัญในการช่วยเหลือผู้อื่นในชีวิตประจำวัน

Eisenberg และคณะ (2006) แบ่งพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- 1) การให้ความช่วยเหลือ เพื่อลดความทุกข์ยากของผู้อื่น หรือช่วยตอบสนองความต้องการของผู้อื่น
- 2) การแบ่งปัน หมายถึงการเสียสละสิ่งของที่เคยเป็นของตนเองให้แก่ผู้อื่น
- 3) การปลอบใจ เพื่อให้ผู้อื่นคลายความกังวลใจ ทุกข์ใจ หรือลำบากใจ

Baumeister และ Bushman (2008) แบ่งประเภทของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

- 1) การให้ความร่วมมือกัน เป็นการกระทำเพื่อนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน
- 2) การให้อภัยผู้อื่นเมื่อเกิดเหตุการณ์กระทบกระทั่งกัน

- 3) การอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน โดยปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดไว้
- 4) การปรองดองในทิศทางเดียวกันเพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม

Smith และคณะ (2011) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมโดยแบ่งเป็นการกระทำตามความหมายต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การช่วยเหลือ หมายถึง ความพยายามที่จะแบ่งเบาหรือบรรเทาความต้องการของผู้อื่น โดยไม่มีอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง รวมทั้งการช่วยเหลือให้ผู้อื่นบรรลุถึงเป้าหมายให้ข้อมูลหรือสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนเองกับผู้อื่น
- 2) การปลอบโยน หมายถึง ความพยายามที่จะบรรเทาหรือผ่อนคลายความทุกข์ของผู้อื่นโดยการใช้คำพูดหรือการกระทำเพื่อให้ผู้อื่นคลายความกังวล หรือความไม่สบายใจ
- 3) การแบ่งปัน หมายถึง การที่บุคคลยอมสละหรือให้ยืมสิ่งของที่เป็นของตนเองหรือสิ่งของที่ตนเองเคยครอบครอง เช่น เครื่องเล่น ของใช้ ของกิน เป็นต้น ให้กับผู้อื่น

วัยเด็กเป็นวัยที่เริ่มเรียนรู้ความถูกต้องดีงาม และผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตน โดยเรียนรู้จากปฏิกิริยา ทำที่ และการปฏิบัติของผู้ใหญ่ต่อตนเอง เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่การปฏิบัติตามมารยาทในการเข้าสังคม การอยู่ร่วมกับผู้อื่น พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมนับเป็นการเริ่มต้นของความรับผิดชอบซื่อสัตย์ และคุณธรรม ซึ่งผู้ใหญ่ต้องช่วยส่งเสริมอย่างค่อยเป็นค่อยไปเพื่อทำให้เด็กเกิดประสบการณ์ที่ดี ผ่านการซึมซับจากการเป็นแบบอย่างที่ดี เด็กวัยนี้จะยึดคำสั่งของผู้ใหญ่เพราะเด็กต้องการความรัก การยอมรับ และการชมเชยจากผู้ใหญ่ เด็กจะกลัวการลงโทษได้มาก เพราะคิดว่าการทำผิดจะต้องถูกลงโทษทันที (อรพินทร์ ชูชม และคณะ 2554)

การแบ่งประเภทพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมนับว่ากล่าวได้ว่าพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมสามารถแบ่งเป็นพฤติกรรมต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้ เช่น การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การให้อภัย การปลอบใจ การให้ความร่วมมือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ การรักใคร่ยกย่องชมเชย การปกป้องคุ้มครอง และการอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การสังเคราะห์ประเภทพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมจากนักวิชาการ 7 ท่าน

พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม	Bar-tal (1976)	Berger (1986)	Bierhoff (2002)	Beaty (2005)	Eisenbergและคณะ (2006)	Baumeister และ Bushman (2008)	Smith และคณะ (2011)
1. การช่วยเหลือ	✓	✓	✓	✓	✓		✓
2. การแบ่งปัน	✓	✓	✓	✓	✓		✓
3. การให้อภัย						✓	
4. การปลอมโยน และเห็นใจ			✓	✓	✓		✓
5. การให้ความร่วมมือ		✓		✓		✓	
6. การปฏิบัติตามกฎระเบียบ						✓	
7. การรักใคร่ ยกย่องชมเชย			✓				
8. การปกป้องคุ้มครอง			✓				
9. ความปรองดองกัน						✓	

การสังเคราะห์ประเภทของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมจากนักวิชาการ 7 ท่าน ดังตารางที่ 4 พบว่า พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมที่มีความสอดคล้องกับเด็กวัยอนุบาล สามารถจัดกลุ่มพฤติกรรมต่างๆ ได้ 4 ประเภท ดังนี้ (1) การช่วยเหลือ (2) การแบ่งปัน (3) การปลอมโยน และ (4) การให้ความร่วมมือ

การแสดงพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล หรือการปฏิบัติตนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยไม่หวังรางวัลหรือผลตอบแทนของเด็กนั้นเริ่มต้นจากการมีตัวอย่างหรือแม่แบบที่ดีจึงเป็นบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญของคุณครูประจำชั้นที่จะประพพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมในทุกๆ ด้าน ทั้งนี้วัยเด็กเป็นวัยที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อตกลงเพื่อเป็นที่ยอมรับและเป็นที่รักของผู้อื่น การส่งเสริมพัฒนาการและพฤติกรรมทางด้านสังคมของเด็กจึงต้องคำนึงถึงกิจกรรมกลุ่มที่ต้องทำงานร่วมกับเพื่อน โดยไม่มีการแข่งขันแต่เน้นให้เด็กได้ช่วยเหลือ รับฟังความคิดเห็น แบ่งปันสิ่งของ ให้อภัยซึ่งกันและกัน เด็กจะได้ฝึกความรับผิดชอบ และเริ่มตระหนักถึงคุณค่าความสามารถของตนเองและผู้อื่นนับเป็นการเริ่มต้นพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลอย่างแท้จริง

3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

เพ็ญศรี แสงเจริญ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมพี่เลี้ยงเด็ก ในสถานสงเคราะห์เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพความผูกพันในการเลี้ยงดูเด็กเป็นการวิจัยเชิงพัฒนา แบบกึ่งทดลอง เพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมพี่เลี้ยงเด็กในสถานสงเคราะห์เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพความผูกพันในการเลี้ยงดูเด็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ พี่เลี้ยงเด็กก่อน จำนวน 30 คน พบว่า การปฏิบัติต่อเด็กของพี่เลี้ยงเด็กบนพื้นฐานของการสร้างสัมพันธภาพความผูกพันในการเลี้ยงดูเด็กสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้สัมพันธภาพความผูกพันที่เด็กอายุ 6 เดือน ถึง อายุ 3 ปี 11 เดือน และเด็กอายุ 4-5 ปี มีต่อพี่เลี้ยงเด็กมากกว่า ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร พี่เลี้ยงเด็กส่วนใหญ่เห็นว่าการเลี้ยงดูเด็กบนพื้นฐานของการสร้างสัมพันธภาพความผูกพันในการเลี้ยงดูเด็กทำให้สัมพันธภาพระหว่างพี่เลี้ยงเด็กกับเด็กดีขึ้น

เกศินี ศิริสุนทรไพบูรณ์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล เด็กกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนอายุ 4-6 ปีที่กำลังเรียนอยู่ในระดับอนุบาล ใช้วิธีการสำรวจพฤติกรรม การปรับตัวทางสังคมในห้องเรียนของเด็ก ซึ่งเป็นเด็กกลุ่มที่ต้องเฝ้าระวัง ต่อการมีปัญหาพฤติกรรม พบว่า หลังจากการจัดกิจกรรมที่ครูต้องให้ความใกล้ชิด ความทะนุถนอม และดูแลเอาใจใส่เด็กที่ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจ เห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น เป็นที่รักของเพื่อนและครู เด็กยิ้มแย้มแจ่มใส และแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนและครู และสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนและครูประจำชั้นได้ดีมากขึ้นด้วย

วิลาวัลย์ คัดทะจันทร์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้และถักทอ สายใยระหว่างวัยผ่านวัฒนธรรมพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล ที่มีต่อผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ กลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 15 คน โดยโปรแกรมฯ ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เตรียมการ ขั้นที่ 2 สร้างโปรแกรมขั้นที่ 3 ทดลองใช้โปรแกรม และขั้นที่ 4 ปรับปรุงโปรแกรม พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมต่อผู้สูงอายุหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จริยา สันตานนท์ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยการจัดการกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพปะติดเป็นกลุ่ม ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างประชากรมีสัมพันธภาพทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพทางสังคมของเด็กเป็นรายด้าน ได้แก่ การพูดสื่อความหมาย การแสดงท่าทางเป็นมิตร และการมีส่วนร่วมกับเพื่อน พบว่าระดับสัมพันธภาพทางสังคมทั้ง 3 ด้าน มีการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นทุกช่วงสัปดาห์

ศุภิธาน ริยาพันธ์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันและการจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาลในกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูประจำชั้นของเด็กที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ในโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 สังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 372 คน ผลการวิจัยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการชั้นเรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม การจัดการเรียนการสอน และการปรับพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Buyse และคณะ (2008) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของครูกับเด็ก ในกลุ่มเด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมในชั้นเรียน พบว่าพฤติกรรมที่รุนแรงของเด็กกลุ่มเสี่ยงมีความรุนแรงลดน้อยลงหลังจากที่ครูให้ความใกล้ชิด และมีการตอบสนองด้านความรู้สึกของเด็ก ทำให้เด็กมีพฤติกรรมในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ในระดับที่ดีขึ้น

Jerome, Hamre และ Pianta (2008) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในมิติด้านการขัดแย้งและการใกล้ชิดของครูกับเด็ก โดยศึกษาจากเด็กวัยอนุบาล จำนวน 878 คน พบว่า เด็กที่มีระดับการใกล้ชิดกับครูประจำชั้นอยู่ในระดับต่ำส่วนใหญ่จะมีระดับผลการเรียนตกต่ำ และมักแสดงการขัดแย้งกับครูในระดับความถี่ที่สูงกว่าเด็กกลุ่มอื่นๆ ซึ่งจากการศึกษาดังกล่าว ทำให้สรุปได้ว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้รับอิทธิพลจากภายนอก โดยเฉพาะด้านการเลี้ยงดูในวัยเด็กภายใต้บริบทที่ไม่เหมาะสม จึงทำให้เด็กเกิดความหวาดระแวง และแสดงการขัดแย้งเพื่อต่อต้านครูอยู่เสมอ

Asha และ Dale (2012) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูประจำชั้นและการกระทำด้านเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 2,098 คน จาก 124 ห้องเรียน พบว่า การเอาใจใส่ในด้านการจัดการพฤติกรรมเชิงบวกของครู ด้วยความเห็นอกเห็นใจ และการให้ความอบอุ่นแก่เด็ก มีการสอดแทรกภาษาพูดที่นุ่มนวลในกิจกรรมการสอนคำศัพท์ในชั้นเรียน โดยกระตุ้นให้เด็กได้มีส่วนร่วมไปพร้อมๆ กัน ส่งผลต่อระดับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมในทิศทางที่สูงขึ้น

Hughes, Bullock และ Coplan (2014) ได้ศึกษากระบวนการทางสังคมและอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล โดยการวิเคราะห์ลักษณะสัมพันธ์ภาพของครูกับเด็ก ใน 3 มิติ ได้แก่ ด้านการใกล้ชิด ด้านการขัดแย้ง และด้านการพึ่งพา จากตัวอย่างประชากร จำนวน 202 คน ประกอบด้วย เด็กผู้หญิง 98 คน และเด็กผู้ชาย 104 คน โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ปกครอง และครูประจำชั้น รวมถึงการสังเกตเด็กในชั้นเรียน พบว่า เด็กที่มีสัมพันธ์ภาพร่วมกับครูในมิติด้านการขัดแย้งและด้านการพึ่งพาอยู่ในระดับสูงจะส่งผลต่อกระบวนการทางสังคมและอารมณ์ที่มีความซับซ้อน เด็กจะปรับตัวเข้าหาผู้อื่นได้ยาก และมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเองในระดับต่ำ

Yunpeng, Jianfen และ Yingmin (2015) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพของครูกับเด็ก และการปรับตัวของเด็กวัยอนุบาลโดยการเก็บข้อมูลจากมารดาของเด็กวัยอนุบาล จำนวน 524 คน จาก 3 เมือง ของมณฑลซานตงทางภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า เด็กที่ไม่มีความมั่นใจในตนเอง มีระดับสัมพันธ์ภาพในมิติด้านการใกล้ชิดร่วมกับครูและความชื่นชอบการมาโรงเรียนระดับต่ำ โดยเด็กมีภาวะของการไม่ไปโรงเรียนอยู่ในระดับสูง และจากผลการวิจัยยังพบว่า เด็กกลุ่มนี้มีสัมพันธ์ภาพในมิติการพึ่งพาร่วมกับครูระดับปานกลาง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล โดยมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. การกำหนดประชากรและตัวอย่างประชากร
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพของครูกับเด็ก จากหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.2 ศึกษาหลักการ แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล จากหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

1.3 ศึกษาหลักเกณฑ์การใช้เครื่องมือวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก (Student-Teacher Relationship Scale: STRS) ของ Pianta (2001) ตลอดจนการแปลคะแนนที่ได้จากแบบวัดสัมพันธภาพโดยละเอียด

1.4 ศึกษาหลักเกณฑ์การสร้างเครื่องมือแบบประเมินพฤติกรรม จากเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นโครงสร้างในการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

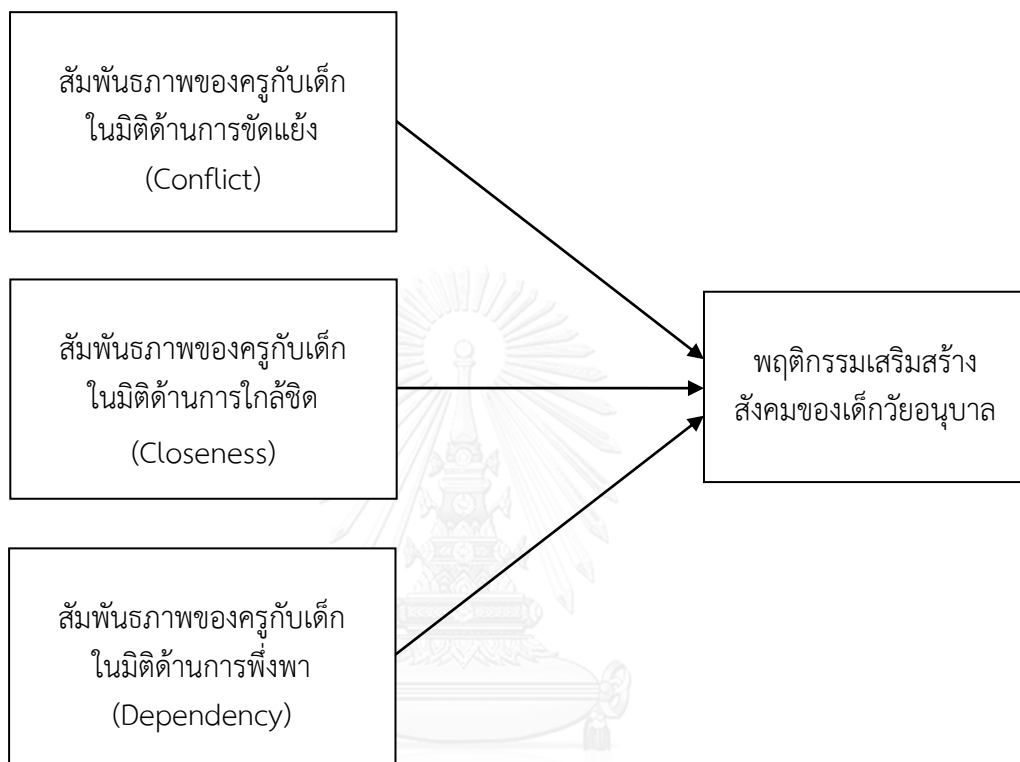
1.5 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลข้างต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็ก และพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล ดังแสดงในแผนภาพที่ 2

1.6 นำกรอบแนวคิดเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล มาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในตารางที่ 5

แผนภาพที่ 1 การสังเคราะห์ด้านย่อยของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรม
เสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

ตารางที่ 5 กรอบแนวคิดเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรม
เสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

ตัวแปรที่ศึกษา	ความหมาย	ตัวบ่งชี้
1. สัมพันธภาพของครูกับเด็ก ใน 3 มิติ ได้แก่		
1.1 มิติด้านการขัดแย้ง	การแสดงออกที่ครูประจำชั้นหรือเด็กวัยอนุบาลถ่ายทอดผ่านอารมณ์ ความรู้สึกที่ยุ่งยาก ลำบากใจ ครูไม่สามารถเข้าใจความต้องการของเด็ก และมักรู้สึกไม่สบายใจ หรืออึดอัดใจเมื่อต้องมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเด็ก ในขณะที่เด็กไม่กล้าพูดคุยกับครูประจำชั้น อาจแสดงอาการขัดขึ้น หลบสายตา ตัวสั่น ร้องไห้เสียงดังเมื่อต้องเข้าใกล้ครู หรือไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม เป็นลักษณะของสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นจากสภาวะอารมณ์ในทางลบ	1.1.1 การเข้ากันไม่ได้ 1.1.2 การแสดงอารมณ์โกรธอย่างง่ายดาย 1.1.3 การกระทำที่มีแต่การลงโทษ 1.1.4 การรู้สึกเหนื่อยยากลำบากใจ 1.1.5 ไม่สามารถคาดเดาความรู้สึกกันได้ 1.1.6 การรู้สึกอึดอัดใจเมื่อต้องเข้าหากัน 1.1.7 การร้องไห้ของแฉงอยู่เสมอ
1.2 มิติด้านการใกล้ชิด	การแสดงออกของครูประจำชั้นและเด็กวัยอนุบาลผ่านทางอารมณ์ความรู้สึกที่สบายใจ สามารถสนทนา หรือทำกิจกรรมร่วมกันได้อย่างราบรื่น และมีความเป็นธรรมชาติ เด็กรู้สึกไว้วางใจในตัวครูประจำชั้น สามารถพูดคุยบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ด้วยความมั่นใจและอบอุ่นใจ ในขณะที่ครูประจำชั้นแสดงความรู้สึกเป็นมิตรต่อเด็ก รู้สึกสบายใจ และมีความสุขเมื่อได้ทำกิจกรรมหรือมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเด็ก	1.2.1 การโอบกอด และแสดงออกถึงความรัก 1.2.2 การให้ความสำคัญกับการสร้างสัมพันธภาพที่ดีร่วมกัน 1.2.3 การยิ้มเมื่อได้รับคำชมเชย 1.2.4 การเล่าเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับตัวเองให้ครูฟัง 1.2.5 การปรับตัวเข้าหากัน 1.2.6 การรู้สึกมั่นใจเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กัน
1.3 มิติด้านการพึ่งพา	การแสดงออกของเด็กวัยอนุบาลเพื่อต้องการเรียกร้องความสนใจ หรือต้องการความช่วยเหลือจากครูประจำชั้นในสถานการณ์ที่เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้ รวมทั้งการแสดงออกของเด็กที่ต้องการสัมผัสทางกายจากครูประจำชั้นอย่างมาก และเด็กอาจแสดงอาการฉุนเฉียว ก้าวร้าว หรือเศร้าซึม ร้องไห้แฉง เมื่อครูมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนคนอื่น เป็นลักษณะของสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นจากสภาวะอารมณ์ในทางลบ	1.3.1 เด็กรู้สึกอับอายเมื่อถูกตักเตือน 1.3.2 เด็กมีการต่อต้านเมื่อต้องห่างจากครู 1.3.3 เด็กพึ่งพามากเกินความจำเป็น 1.3.4 เด็กขอความช่วยเหลือแม้ไม่ได้ต้องการความช่วยเหลือเหล่านั้น 1.3.5 เด็กแสดงออกถึงความเสียใจหรือความอิจฉาเมื่อครูใช้เวลาอยู่กับเด็กคนอื่น

ตารางที่ 5 (ต่อ) กรอบแนวคิดเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรม เสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

ตัวแปรที่ศึกษา	ความหมาย	ตัวบ่งชี้
2. พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล แบ่งออกเป็น 4 เกท ได้แก่ 2.1 พฤติกรรม การช่วยเหลือ	การที่เด็กวัยอนุบาลกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เพื่อลดหรือบรรเทาความต้องการของผู้อื่น โดยที่เด็กต้องแสดงออกถึงการลงมือลงแรง ตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ ทำให้ผู้อื่นผ่านพ้นปัญหาความไม่สบายกาย ไม่สบายใจต่างๆ	2.1.1 การช่วยเหลือเพื่อนเมื่อได้รับการร้องขอ 2.1.2 การช่วยเหลือของเล่น หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้หลังจากทำกิจกรรม 2.1.3 การให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะง่ายๆ แก่ผู้อื่น
2.2 พฤติกรรม การแบ่งปัน	การที่เด็กวัยอนุบาลยอมสละสิ่งของ เครื่องใช้ต่างๆ ให้แก่ผู้อื่น หรือให้ยืมสิ่งของที่เป็นของตนเอง รวมทั้งการกระทำที่แสดงออกถึงการรอคอยเวลา เพื่อให้โอกาสผู้อื่นได้ทำในสิ่งที่ต้องการก่อนตน เป็นการแสดงออกถึงการมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	2.2.1 การรอคอยในการเล่น หรือการใช้ อุปกรณ์สิ่งของต่อจากผู้อื่น 2.2.2 การแบ่งปันของเล่น ของใช้ หรือ อุปกรณ์ส่วนตัวให้แก่ผู้อื่น 2.2.3 การแบ่งปันของเล่น ของใช้ หรือ อุปกรณ์ส่วนรวมให้แก่ผู้อื่น
2.3 พฤติกรรม การปลอบโยน	การที่เด็กวัยอนุบาลแสดงออกทางคำพูด เพื่อให้กำลังใจผู้อื่น หรือการสัมผัสทางกาย อย่างอ่อนโยนต่อผู้อื่น ด้วยการจับมือ การกอด หรือการลูบหลังอย่างแผ่วเบา แสดงออกถึงความพยายามที่จะบรรเทา หรือผ่อนคลาย ความทุกข์ทางใจของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นคลายความกังวล หรือความไม่สบายใจ	2.3.1 การพูดให้กำลังใจเมื่อผู้อื่นไม่สบายใจ หรือต้องการกำลังใจ 2.3.2 การโอบกอด สัมผัส จับมือ เมื่อผู้อื่นไม่สบายใจ 2.3.3 การกล่าวชมเชยเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมต่างๆ
2.4 พฤติกรรม การให้ความร่วมมือ	การที่เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดขึ้น เป็นการแสดงออกถึงการให้ข้อเสนอแนะ หรือแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรม โดยการลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนเพื่อไปสู่เป้าหมายของกิจกรรมนั้น	2.4.1 การปฏิบัติตามข้อตกลงในชั้นเรียน 2.4.2 การให้ข้อเสนอแนะ หรือแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรม 2.4.3 การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น

2. การกำหนดประชากรและตัวอย่างประชากร

2.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูประจำชั้น และเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 35 โรงเรียน ประกอบด้วยครูประจำชั้น 71 คน เด็ก 1,924 คน รวมทั้งสิ้น 1,995 คน (ดังตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ประชากรในการวิจัย

รายชื่อโรงเรียน	จำนวนครูประจำชั้น (คน)	จำนวนเด็ก (คน)
1. โรงเรียนดาราคาม	1	24
2. โรงเรียนที่ปิงกรวิทยาพัฒนา(วัดโบสถ์)ในพระราชูปถัมภ์ฯ	2	30
3. โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ	2	60
4. โรงเรียนบางบัว(เฟังตั้งตรงจิตรวิทยาคาร)	2	42
5. โรงเรียนบ้านหนองบอน(นัยนานนท์อนุสรณ์)	2	50
6. โรงเรียนประถมทวีธาภิเศก	3	86
7. โรงเรียนประถมนนทรี	1	31
8. โรงเรียนพญาไท	4	110
9. โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ	2	60
10. โรงเรียนพระยาประเสริฐสุนทราศรัย (กระจ่าง สิงหเสนี)	3	93
11. โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์	2	55
12. โรงเรียนมหาวชิราวุธ	2	42
13. โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค	4	126
14. โรงเรียนวัดชนะสงคราม	1	24
15. โรงเรียนวัดชัยชนะสงคราม	1	23
16. โรงเรียนวัดช่างเหล็ก	1	19
17. โรงเรียนวัดด่าน	1	33
18. โรงเรียนวัดนาครุฑ	1	30
19. โรงเรียนวัดพลับพลาชัย	3	78

ตารางที่ 6 (ต่อ) ประชากรในการวิจัย

รายชื่อโรงเรียน	จำนวนครู (คน)	จำนวนเด็ก (คน)
20. โรงเรียนวัดมหาบุศย์(พิทักษ์ถาวรคุณ)	2	55
21. โรงเรียนวัดหงส์รัตนาราม	1	29
22. โรงเรียนวัดหนัง	2	67
23. โรงเรียนวัดสังข์กระจาย	1	15
24. โรงเรียนวัดอมรินทราราม	3	62
25. โรงเรียนวัดอุทัยธาราม	1	32
26. โรงเรียนวัดเวตวันธรรมาวาส	2	61
27. โรงเรียนวัดเจ้ามูล	1	38
28. โรงเรียนวัดโสมนัส	1	36
29. โรงเรียนสายน้ำทิพย์	2	61
30. โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์	5	109
31. โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง	3	75
32. โรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก	2	38
33. โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์)	4	131
34. โรงเรียนโฆสิตโสธร	2	61
35. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 75 เฉลิมพระเกียรติ	1	38
รวม	71	1,924

2.2 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 420 คน ประกอบด้วย ครูประจำชั้นจำนวน 60 คน และเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 จำนวน 360 คน จาก 26 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 60 ห้อง ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2557 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยคำนวณขนาดตัวอย่างประชากรจากสูตร Yamane, 1978 (วรณีย์ แกมเกตุ, 2555) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้คลาดเคลื่อนในระดับ $\pm 5\%$ ตัวอย่างประชากรที่ได้ คือ ครูประจำชั้น 60 คน และเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 จำนวน 331 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 391 คน (รายละเอียดศึกษาจากภาคผนวก ข)

2.2.2 ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างประชากรโดยการจับสลากรายชื่อโรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวอย่างประชากรครูประจำชั้นสำหรับเป็นผู้เก็บข้อมูลด้านสัมพันธภาพของครูกับเด็ก โดยกำหนดตามขนาดตัวอย่างประชากรของคุณครูประจำชั้นที่ได้จากการคำนวณ จำนวน 60 คน ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ตัวอย่างประชากรในการวิจัย

รายชื่อโรงเรียน	จำนวนครูประจำชั้น (คน)	จำนวนเด็ก (คน)
1. โรงเรียนดาราคาม	1	6
2. โรงเรียนที่ปิงกรวิทยาพัฒนา(วัดโบสถ์)ในพระราชูปถัมภ์ฯ	2	12
3. โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ	2	12
4. โรงเรียนบ้านหนองบอน(นัยนานนท์อนุสรณ์)	2	12
5. โรงเรียนประถมทวีธาภิเศก	3	18
6. โรงเรียนประถมนนทรี	1	6
7. โรงเรียนพญาไท	4	24
8. โรงเรียนพระยาประเสริฐสุนทราศรัย (กระจ่าง สิงหเสนี)	3	18
9. โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์	2	12
10. โรงเรียนมหาวิรานุวัตร	2	12
11. โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค	4	24
12. โรงเรียนวัดชนะสงคราม	1	6
13. โรงเรียนวัดช่างเหล็ก	1	6
14. โรงเรียนวัดพลับพลาชัย	3	18
15. โรงเรียนวัดมหาบุศย์(พิทักษ์ถาวรคุณ)	2	12
16. โรงเรียนวัดหงส์รัตนาราม	1	6

ตารางที่ 7 (ต่อ) ตัวอย่างประชากรในการวิจัย

รายชื่อโรงเรียน	จำนวนครู (คน)	จำนวนเด็ก (คน)
17. โรงเรียนวัดหนัง	2	12
18. โรงเรียนวัดสังข์กระจาย	1	6
19. โรงเรียนวัดอมรินทราราม	3	18
20. โรงเรียนวัดเวตวันธรรมาวาส	2	12
21. โรงเรียนสายน้ำทิพย์	2	12
22. โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์	5	30
23. โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง	3	18
24. โรงเรียนอนุบาลวัดปริณายก	2	12
25. โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์)	4	24
26. โรงเรียนโฆสิตสโมสร	2	12
รวม	60	360

2.2.3 ผู้วิจัยพิจารณาจำนวนครูต่อจำนวนเด็กวัยอนุบาลตามสภาพจริงภายในห้องเรียนร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อกำหนดอัตราส่วนที่มีความเหมาะสมตามขนาดตัวอย่างประชากร ได้จำนวนครูต่อเด็กอนุบาล เท่ากับ 1 ต่อ 6 ดังนั้นตัวอย่างประชากรที่ทำการศึกษาคั้งนี้ ประกอบด้วยครูประจำชั้น จำนวน 60 คน และเด็กวัยอนุบาล จำนวน 360 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมด 420 คน จากโรงเรียน 26 โรงเรียน จำนวน ห้องเรียน 60 ห้อง

2.2.4 ผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากเลขที่ของเด็กแบบโควตา ประกอบด้วย เด็กผู้หญิง 3 คน และเด็กผู้ชาย 3 คน รวมจำนวนห้องละ 6 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ชุด ได้แก่ แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก และแบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล รายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

3.1 แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก (Student-Teacher Relationship Scale: STRS) เป็นเครื่องมือวัดที่สร้างและพัฒนาขึ้นโดย Pianta (2001) เพื่อศึกษาสัมพันธภาพของครูกับเด็ก ใน 3 มิติ ได้แก่ สัมพันธภาพของครูกับเด็กมีการขัดแย้ง การใกล้ชิด และการพึ่งพา แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยข้อคำถาม ประเมินสัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติการขัดแย้ง จำนวน 12 รายการ การใกล้ชิด จำนวน 11 รายการ และการพึ่งพา จำนวน 5 รายการ รวมทั้งสิ้น 28 รายการ ผู้ใช้แบบวัดชุดนี้ คือ ครูประจำชั้น โดยทำการประเมินสัมพันธภาพของตนเองกับเด็กเป็นรายบุคคล เกณฑ์การให้คะแนนเป็นดังนี้

- 1 หมายถึง ไม่เป็นความจริงเลย
- 2 หมายถึง ไม่เป็นความจริงนัก
- 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 4 หมายถึง ค่อนข้างเป็นความจริง
- 5 หมายถึง เป็นความจริงที่สุด

3.2 แบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อบันทึกพฤติกรรมเด็กวัยอนุบาลจากการสังเกตอย่างเป็นระบบ (systematic observation) ประกอบด้วย พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม 4 ประเภท ได้แก่ พฤติกรรมช่วยเหลือ พฤติกรรมการแบ่งปัน พฤติกรรมการปลอมโยน และพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ แบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเด็ก ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล โรงเรียน ห้องเรียน เพศ การอยู่อาศัยของเด็กในปัจจุบัน และรายได้สุทธิต่อเดือนของครอบครัว มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และเติมคำตอบ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการประเมิน ได้แก่ ชื่อผู้ประเมิน วัน เวลา ที่ใช้ในการประเมิน มีลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 3 พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล ใน 4 ประเภท มีลักษณะแบบบรรยายมาตราประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ พฤติกรรมช่วยเหลือ พฤติกรรม การแบ่งปัน พฤติกรรมการปลอมโยน และพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ พฤติกรรมละ 3 รายการ

รวมทั้งสิ้น 12 รายการ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินและบันทึกคะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล ดังนี้

- 0 หมายถึง เด็กไม่แสดงออกถึงพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมในรายการนั้นๆ แม้ได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
- 1 หมายถึง เด็กแสดงออกถึงพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมในรายการนั้นๆ โดยต้องได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
- 2 หมายถึง เด็กแสดงออกถึงพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมในรายการนั้นๆ ได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง

4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล รวมทั้งศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร วารสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับขอบข่ายของงานวิจัยในครั้งนี้ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแต่ละชุดเป็นดังนี้

4.1 แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก (STRS) รายละเอียดเป็นดังนี้

4.1.1 ผู้วิจัยนำเครื่องมือ Student-Teacher Relationship Scale: STRS (Pianta, 2001) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมสำหรับการนำมาใช้เพื่อศึกษาข้อมูลวิจัย ก่อนนำไปปรับปรุงด้านการแปลและเรียบเรียงภาษา

4.1.2 ผู้วิจัยนำเครื่องมือชุดแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาเพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง และความสละสลวยของการแปลภาษา จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4.1.3 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย 3 ท่านจากบัณฑิตวิทยาลัยพร้อมกับแบบเครื่องมือเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและการใช้ภาษา จากนั้นได้วิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง และคัดเลือกเฉพาะข้อที่วิเคราะห์ ได้ค่ามากกว่า 0.5 (ศึกษาจากภาคผนวก ฉ) และได้ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงรายละเอียดในตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 ประเด็นการปรับแก้แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

ข้อเสนอแนะ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข
ควรปรับแก้ภาษาให้มีความหมายชัดเจน และกระชับมากยิ่งขึ้น	<p>ปรับการใช้คำในแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก เพื่อให้เข้าใจข้อความได้ง่ายและมีความกระชับมากยิ่งขึ้น ได้แก่</p> <p>รายการที่ 19 เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เด็กตอบสนองต่อการมอง และการใช้น้ำเสียงของท่านเป็นอย่างดี</p> <p>รายการที่ 22 เมื่อเด็กอารมณ์ไม่ดี ท่านทราบทันทีว่าวันนี้จะเป็นวันที่เหนื่อยยากและรู้สึกยาวนาน</p>

4.1.4 ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือ จากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อติดต่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนที่มีครูประจำชั้นและเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือ จำนวน 5 โรงเรียน

4.1.5 ผู้วิจัยนำแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดลองใช้กับครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่างประชากร จำนวน 5 คน เพื่อให้ครูใช้ประเมินระดับสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นระหว่างตนเองกับเด็กในห้องเรียน โดยผู้วิจัยกำหนดให้ประเมินร่วมกับเด็กห้องละ 6 คน รวมจำนวนกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือทั้งสิ้น 35 คน ประกอบด้วย ครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 5 คน และเด็กวัยอนุบาลจำนวน 30 คน

4.1.6 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้เครื่องมือแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha มีค่า 0.73 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 อยู่ในระดับของเกณฑ์ที่เชื่อถือได้สำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจ (สมชาย วรภิเษมสกุล, 2554)

4.1.7 ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยชุดแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กให้เสร็จสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

4.2 แบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล รายละเอียดเป็นดังนี้

4.2.1 ผู้วิจัยออกแบบและนำแบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะด้านการใช้ภาษาให้มีความกระชับและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

4.2.2 ผู้วิจัยนำชุดแบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมไปทดลองใช้กับเด็กระดับชั้นอนุบาล 1 จำนวน 3 ห้องเรียน จาก 3 โรงเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาประเด็นในการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก วันละ 1 ห้องเรียน โดยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และบันทึกความถี่การแสดงออก ของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลจากรายการที่ศึกษา เช่น การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การปลอบโยน และการให้ความร่วมมือ สังเกตห้องเรียนละ 3 ชั่วโมง โดยเริ่มทำการสังเกตเมื่อเด็กมีความพร้อมในการทำกิจกรรมร่วมกับครูและเพื่อนในชั้นเรียน ตั้งแต่เวลา 8.00 น. ถึง 12.00 น. โดยประมาณ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาปรึกษาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ

4.2.3 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย 3 ท่านจากบัณฑิตวิทยาลัยพร้อมกับแนบเครื่องมือเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา และการใช้ภาษา จากนั้นได้วิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง และคัดเลือกเฉพาะข้อที่วิเคราะห์ ได้ระดับค่าความสอดคล้องมากกว่า 0.5 (รายละเอียดศึกษาจากภาคผนวก ฉ) เนื่องจากค่าความตรงเชิงเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้นั้นต้องมีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไป (วรรณิ แกมเกตุ, 2555) และได้ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงรายละเอียดในตารางที่ 9 ดังนี้

ตารางที่ 9 ประเด็นการปรับแก้แบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

ข้อเสนอแนะ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข
ควรระบุประเภทพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมที่ใช้ในการประเมินให้มีระดับของการเกิดพฤติกรรมที่ใกล้เคียงกัน	ผู้วิจัยศึกษาพฤติกรรมการเสริมสร้างสังคมประเภทพฤติกรรมการแบ่งปันของใช้ส่วนตัวว่าเป็นพฤติกรรมที่สามารถเกิดขึ้นได้ในระดับที่ไม่แตกต่างจากพฤติกรรมประเภทอื่นมากนัก

4.2.4 ผู้วิจัยนำเครื่องมือแบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไข ไปทดลองใช้ในการสังเกตเพื่อประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 ห้อง ประกอบด้วย เด็กผู้ชาย และเด็กผู้หญิง ห้องเรียนละ 3 คน รวมจำนวนกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือทั้งสิ้น 30 คน ผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตด้วยตนเองและกำหนดให้เป็นเด็กกลุ่มเดียวกับเด็กที่ได้รับการวัดระดับสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

(เครื่องมือชุดที่ 1) ใช้วิธีการบันทึกผ่านการสังเกตแบบสุ่มเวลา (Time Sampling) เป็นการบันทึกความถี่ของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมที่เด็กแสดงออกตลอดช่วงเวลาที่ทำการสังเกตอย่างต่อเนื่อง โดยสังเกตห้องเรียนละ 6 คน คนละ 2 นาที การบันทึกข้อมูลจะบันทึกการเกิดพฤติกรรมที่เด่นชัดที่สุดหนึ่งพฤติกรรม เมื่อครบ 6 คนก็กลับมาตั้งต้นที่เด็กคนแรก ทำเช่นนี้เรื่อยๆ จนครบคนละ 15 รอบ

ผู้วิจัยทดลองใช้เครื่องมือชุดแบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กกวัยอนุบาลห้องเรียนละ 2 ครั้งเพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นจากความสอดคล้องภายในตัวผู้ประเมิน (Intra- Rater Reliability) ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน 2557 ถึง วันที่ 19 พฤศจิกายน 2557 ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 วันและสถานที่ทดลองใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับที่	โรงเรียน	วันที่	
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
1	โรงเรียนวัดชัยชนะสงคราม	5 พฤศจิกายน 2557	14 พฤศจิกายน 2557
2	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 75 เฉลิมพระเกียรติ	6 พฤศจิกายน 2557	11 พฤศจิกายน 2557
3	โรงเรียนวัดโสมนัส	7 พฤศจิกายน 2557	10 พฤศจิกายน 2557
4	โรงเรียนอุทัยธาราม	12 พฤศจิกายน 2557	17 พฤศจิกายน 2557
5	โรงเรียนวัดนาครบก	13 พฤศจิกายน 2557	19 พฤศจิกายน 2557

4.2.5 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้เครื่องมือแบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล มาตรวจสอบเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตภายในตัวของผู้ประเมิน (Intra-rater Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง ได้ค่าความสอดคล้องภายในตัวผู้วิจัยเท่ากับ 0.89 เป็นระดับความเชื่อมั่นภายในตัวผู้ประเมินที่เชื่อถือได้

4.2.6 ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยให้เสร็จสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อติดต่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนที่มีครูประจำชั้นและเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่ได้รับเลือกเป็นตัวอย่างประชากร จำนวน 26 โรงเรียน โดยระบุวันเวลาเพื่อเก็บข้อมูลวิจัยด้วยตนเอง ตั้งแต่วันที่ 24 พฤศจิกายน 2557 ถึง วันที่ 3 มีนาคม 2558 รวมทั้งสิ้น 14 สัปดาห์ ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 วันและสถานที่เก็บข้อมูลวิจัย

ลำดับที่	วันที่	โรงเรียน	ห้อง
1	24 พฤศจิกายน 2557	โรงเรียนดาราคาม	อ. 1
2	25 พฤศจิกายน 2557	โรงเรียนโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (วัดโบสถ์)	อ. 1/1
3	26 พฤศจิกายน 2557	ในพระราชูปถัมภ์ฯ	อ. 1/2
4	27 พฤศจิกายน 2557	โรงเรียนพระยาประเสริฐสุนทราศรัย	อ. 1/1
5	28 พฤศจิกายน 2557	(กระจ่าง สิงหนเสนี)	อ. 1/2
6	1 ธันวาคม 2557		อ. 1/3
7	2 ธันวาคม 2557	โรงเรียนประถมนนทรี	อ. 1
8	8 ธันวาคม 2557	โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ	อ. 1/1
9	9 ธันวาคม 2557		อ. 1/2
10	11 ธันวาคม 2557	โรงเรียนมหาวิรุณวัตร	อ. 1/1
11	15 ธันวาคม 2557		อ. 1/2
12	16 ธันวาคม 2557	โรงเรียนพญาไท	อ. 1/4
13	17 ธันวาคม 2557		อ. 1/3
14	19 ธันวาคม 2557	โรงเรียนมหาวิรุณวัตร	อ. 1/2
15	22 ธันวาคม 2557		อ. 1/1
16	23 ธันวาคม 2557	โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค	อ. 1/2
17	24 ธันวาคม 2557		อ. 1/3
18	25 ธันวาคม 2557		อ. 1/4
19	5 มกราคม 2558		อ. 1/5
20	6 มกราคม 2558		อ. 1/2
21	7 มกราคม 2558	โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์	อ. 1/3
22	8 มกราคม 2558		อ. 1/4
23	9 มกราคม 2558		อ. 1/1
24	12 มกราคม 2558		อ. 1/1
25	13 มกราคม 2558	โรงเรียนอนุบาลสามเสน	อ. 1/3
26	14 มกราคม 2558	(สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์)	อ. 1/2
27	15 มกราคม 2558		อ. 1/4
28	19 มกราคม 2558	โรงเรียนวัดพลับพลายชัย	อ. 1/2
29	20 มกราคม 2558		อ. 1/1

ตารางที่ 11 (ต่อ) วันและสถานที่เก็บข้อมูลวิจัย

ลำดับที่	วันที่	โรงเรียน	ห้อง
30	21 มกราคม 2558	โรงเรียนวัดพลับพลาชัย	อ. 1/3
31	22 มกราคม 2558	โรงเรียนประมทวิธาภิเศก	อ. 1/1
32	23 มกราคม 2558		อ. 1/3
33	26 มกราคม 2558	โรงเรียนบ้านหนองบอน	อ. 1/1
34	27 มกราคม 2558		อ. 1/2
35	28 มกราคม 2558		อ. 1/1
36	29 มกราคม 2558	โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง	อ. 1/2
37	30 มกราคม 2558		อ. 1/3
38	2 กุมภาพันธ์ 2558	โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์	อ. 1/1
39	3 กุมภาพันธ์ 2558		อ. 1/2
40	4 กุมภาพันธ์ 2558		อ. 1/2
41	5 กุมภาพันธ์ 2558	โรงเรียนวัดอมรินทราราม	อ. 1/1
42	6 กุมภาพันธ์ 2558		อ. 1/3
43	9 กุมภาพันธ์ 2558	โรงเรียนวัดหนัง	อ. 1/1
44	10 กุมภาพันธ์ 2558		อ. 1/2
45	11 กุมภาพันธ์ 2558	โรงเรียนวัดมหาบุศย์	อ. 1/1
46	12 กุมภาพันธ์ 2558		อ. 1/2
47	13 กุมภาพันธ์ 2558	โรงเรียนวัดช่างเหล็ก	อ. 1
48	16 กุมภาพันธ์ 2558	โรงเรียนวัดเวตะวันธรรมवास	อ. 1/2
49	17 กุมภาพันธ์ 2558		อ. 1/1
50	18 กุมภาพันธ์ 2558	โรงเรียนวัดหงส์รัตนาราม	อ. 1
51	19 กุมภาพันธ์ 2558	โรงเรียนโฆสิตสโมสร	อ. 1/1
52	20 กุมภาพันธ์ 2558	โรงเรียนประมทวิธาภิเศก	อ. 1/2
53	23 กุมภาพันธ์ 2558	โรงเรียนสายน้ำทิพย์	อ. 1/1
54	24 กุมภาพันธ์ 2558	โรงเรียนวัดชนะสงคราม	อ. 1
55	25 กุมภาพันธ์ 2558	โรงเรียนอนุบาลวัดปรีนายก	อ. 1/1
56	26 กุมภาพันธ์ 2558		อ. 1/2
57	27 กุมภาพันธ์ 2558	โรงเรียนโฆสิตสโมสร	อ. 1/2
58	28 กุมภาพันธ์ 2558	โรงเรียนสายน้ำทิพย์	อ. 1/2

ตารางที่ 11 (ต่อ) วันและสถานที่เก็บข้อมูลวิจัย

ลำดับที่	วันที่	โรงเรียน	ห้อง
59	2 มีนาคม 2558	โรงเรียนพญาไท	อ. 1/1
60	3 มีนาคม 2558	โรงเรียนวัดสังข์กระจาย	อ. 1

ผู้วิจัยแบ่งการเก็บข้อมูลจากการใช้เครื่องมือ 2 ชุด ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก ดังนี้

5.1.1 ผู้วิจัยนำชุดเครื่องมือไปส่งให้แก่ครูประจำชั้นด้วยตนเอง เพื่อทำความเข้าใจและตอบข้อสงสัยในการกรอกข้อมูลให้แก่ครูประจำชั้น ในวันที่ผู้วิจัยเข้ามาทำการสังเกตเพื่อประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล และได้ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล กำหนดให้ครูประจำชั้นเก็บข้อมูลจากเด็กวัยอนุบาลที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากเลขที่ของเด็กแบบโควตา จำนวน 6 คนประกอบด้วย เด็กผู้หญิง 3 คน และเด็กผู้ชาย 3 คน พร้อมทั้งนัดหมายวันเวลาในการจัดเก็บเครื่องมือแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็knับจากวันที่ได้รับเครื่องมือเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์

5.1.2 ผู้วิจัยจัดเก็บชุดเครื่องมือจากครูประจำชั้นตามวันเวลาที่นัดหมายด้วยตนเอง เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5.1.3 ผู้วิจัยวิเคราะห์คะแนนสัมพันธภาพของครูกับเด็ก โดยใช้แบบวิเคราะห์สัมพันธภาพของครูกับเด็ก (ศึกษารายละเอียดภาคผนวก ง) และหาค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์จากตารางเทียบค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์จากคะแนนดิบ (ศึกษารายละเอียดภาคผนวก จ) โดยใช้ตารางเทียบค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่แตกต่างกันระหว่างเด็กผู้ชายกับเด็กผู้หญิง เพื่อกำหนดจุดเปอร์เซ็นต์ไทล์ลงบนกราฟแสดงลักษณะสัมพันธภาพของครูกับเด็ก และแรเงาบริเวณที่ใช้ในการแปลผลคะแนน (Painta, 2001)

5.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล ดังนี้

5.2.1 ผู้วิจัยนัดหมายวันเวลาในการสังเกตเพื่อประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กเป็นรายบุคคลจำนวน 6 คนต่อหนึ่งห้องเรียน ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลากเลขที่ของเด็กแบบโควตา จำนวน 6 คน ประกอบด้วย เด็กผู้หญิง 3 คน และเด็กผู้ชาย 3 คน ซึ่งเป็นเด็กกลุ่มเดียวกับที่ครูประจำชั้นได้ทำแบบวัดสัมพันธภาพ

ผู้วิจัยเริ่มการประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมเมื่อเด็กมีความพร้อมในการทำกิจกรรมร่วมกับครูและเพื่อนร่วมชั้น ตั้งแต่เวลา 08.00 น. ถึง 11.00 น. โดยประมาณ และเพื่อเป็นการควบคุมเวลาที่ใช้ในการสังเกต ผู้วิจัยจึงต้องฟังเสียงสัญญาณเตือนจากหูฟัง

ทุกๆ 2 นาที จากการกำหนดช่วงเวลาของการสู่มันทีก คนละ 15 รอบ รอบละ 2 นาที และบันทึก ระดับคะแนนการสังเกตลงในช่องที่ตรงกับรอบเวลาของเด็กแต่ละคน โดยเลือกบันทึกเพียงหนึ่ง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกได้อย่างเด่นชัดที่สุดเป็นรายบุคคล จากเด็กคนที่ 1 ถึง เด็กคนที่ 6 ในกรณีที่เด็กไม่แสดงออกถึงพฤติกรรมตามรายการที่กำหนดทั้ง 12 รายการตลอดช่วงเวลาที่ได้สังเกต 2 นาที ให้ข้ามช่องการบันทึกในรอบเวลานั้น และเริ่มสังเกตเด็กคนถัดไป เมื่อวนกลับมาถึงเด็กคนเดิมให้เริ่ม สังเกตพฤติกรรม และบันทึกเพียงหนึ่งพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกได้อย่างเด่นชัดที่สุดในช่องถัดไป ทำการสังเกตแบบนี้ต่อไปเรื่อยๆ จนกระทั่งครบตามช่วงเวลาที่กำหนด รวมคนละ 30 นาที ใช้เวลา ในการสังเกต 180 นาที ต่อ 1 ห้องเรียน

5.2.2 ผู้วิจัยนำแบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลที่ได้ จากการเก็บข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อนับความถี่และคะแนนของพฤติกรรม เสริมสร้างสังคม จากนั้นนกรอกความถี่และคะแนนลงในช่องด้านขวาที่ตรงกับพฤติกรรมเสริมสร้าง สังคม ทั้ง 4 ประเภท จากนั้นนับความถี่และคะแนนรวมเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้านสถิติต่อไป

6. การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยมีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.1 แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก มีการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ดังนี้

ผู้วิจัยนำค่าเปอร์เซ็นต์จากตารางเทียบค่าเปอร์เซ็นต์จากคะแนนดิบ (ศึกษา รายละเอียดภาคผนวก จ) หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบวิเคราะห์คะแนนสัมพันธภาพของ ครูกับเด็ก (ภาคผนวก ง) มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อแปลผลสัมพันธภาพของครูกับเด็ก และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลผล 3 ระดับ ดังนี้

75 - 100	คะแนน	หมายถึง	ระดับสูงมาก
25 - 74	คะแนน	หมายถึง	ระดับปานกลาง
0 - 24	คะแนน	หมายถึง	ระดับต่ำมาก

6.2 แบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล มีการวิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูล ดังนี้

6.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของเด็กอนุบาล ได้แก่ เพศ การอยู่อาศัยของเด็ก ในปัจจุบัน และรายได้สุทธิต่อเดือนของครอบครัว ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

6.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม 4 ประเภท รวมพฤติกรรมที่ใช้ในการสังเกตทั้งสิ้น 12 รายการ จากการสังเกต 15 รอบ คิดเป็นระดับความถี่ในการแสดงออกของพฤติกรรม 15 ครั้ง และคะแนนเต็มรวมทั้งสิ้น 30 คะแนน โดยการวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง แผลผลพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล 3 ระดับ ดังนี้

21 - 30	คะแนน	หมายถึง	ระดับสูง
11 - 20	คะแนน	หมายถึง	ระดับปานกลาง
0 - 10	คะแนน	หมายถึง	ระดับต่ำ

6.3 การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลมีการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's moment correlation coefficient: r_{xy}) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะสัมพันธภาพของครูกับเด็กที่มีผลต่อพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง การหาค่าดังกล่าวสามารถแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (วรณีย์ แกมเกต, 2555) ดังนี้

- 1) ค่าเข้าใกล้ 1.00 (ประมาณ 0.70-0.90) หมายความว่า มีค่าสหสัมพันธ์ หรือมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง
- 2) ค่าเข้าใกล้ 0.50 (ประมาณ 0.30-0.69) หมายความว่า มีค่าสหสัมพันธ์ หรือมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง
- 3) ค่าเข้าใกล้ 0.00 (ต่ำกว่า 0.30) หมายความว่า มีค่าสหสัมพันธ์ หรือมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูและเด็กวัยอนุบาล

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กวัยอนุบาล

ตอนที่ 3 ผลการประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูประจำชั้นเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างประชากรที่ทำแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก โดยวิเคราะห์จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์นำเสนอในตารางที่ 12 ดังนี้

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของครูประจำชั้นจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

	ตัวแปร	จำนวน (n=60)	ร้อยละ
เพศ	หญิง	59	98.3
	ชาย	1	1.7
	เชื้อชาติ		
เชื้อชาติ	ไทย	60	100
	อื่นๆ	0	0

ตารางที่ 12 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของครูประจำชั้นจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ตัวแปร	จำนวน (n=60)	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	22	36.7
อายุ 31-40 ปี	17	28.3
อายุ 41-50 ปี	8	13.3
มากกว่า 50 ปี	13	21.7
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	1.7
ปริญญาตรี	50	83.3
ปริญญาโท	8	13.3
ปริญญาเอก	1	1.7
สาขาที่สำเร็จการศึกษา		
การศึกษาปฐมวัย หรืออนุบาล	53	88.3
การศึกษาประถมศึกษา	2	3.3
อื่นๆ	5	8.3
ประสบการณ์ในการสอนระดับชั้นอนุบาล		
0-5 ปี	24	40
6- 10 ปี	10	16.7
11-15 ปี	9	15
16-20 ปี	6	10
มากกว่า 20 ปี	11	18.3

ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลทั่วไปของครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1 แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 6 ตัวแปร คือ เพศ เชื้อชาติ อายุ วุฒิการศึกษา สาขาที่สำเร็จการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนระดับชั้นอนุบาล พบว่า ตัวอย่างประชากรครูประจำชั้น จำนวน 60 คน เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 98.3 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 1.7 มีเชื้อชาติไทยทั้งหมด ครูส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมา มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.3 ครูส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 83.3 รองลงมา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 13.3 ครูส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 88.3 รองลงมา สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาอื่นๆ (การบริหารการศึกษา และนาฏศิลป์) คิดเป็นร้อยละ 8.3

และครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนระดับชั้นอนุบาล 0-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมา มีประสบการณ์ในการสอนระดับชั้นอนุบาลมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.3

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของเด็กวัยอนุบาลเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างประชากร ที่ได้รับการวัดสัมพันธภาพร่วมกับครูประจำชั้น และการประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็ก วัยอนุบาล โดยวิเคราะห์จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของเด็กอนุบาลปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์นำเสนอในตารางที่ 13 ดังนี้

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ตัวแปร	จำนวน (n=360)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	180	50
ชาย	180	50
ปัจจุบันเด็กอาศัยอยู่กับ		
บิดาและมารดา	286	79.4
บิดา	10	2.8
มารดา	32	8.9
ญาติหรือบุคคลอื่น	28	7.8
ไม่ตอบ/ตอบสองข้อ	4	1.1
รายได้สุทธิของครอบครัวต่อเดือน		
น้อยกว่า 30,000 บาท	215	59.7
30,000 บาท ถึง 50,000 บาท	110	30.6
มากกว่า 50,001 บาท	29	8.1
ไม่ตอบ/ตอบสองข้อ	6	1.7

ตารางที่ 13 แสดงข้อมูลทั่วไปของเด็กวัยอนุบาล แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตัวแปร ได้แก่ เพศ การอยู่อาศัยของเด็กในปัจจุบัน และรายได้สุทธิของครอบครัวต่อเดือน พบว่า ตัวอย่างประชากรเด็กวัยอนุบาล จำนวน 360 คน ประกอบด้วยเด็กเพศหญิงและเพศชายจำนวนเท่ากัน ปัจจุบันเด็กส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา คิดเป็นร้อยละ 79.4 รองลงมา เด็กอาศัยอยู่กับมารดา คิดเป็นร้อยละ 8.9 ส่วนใหญ่ครอบครัวมีรายได้สุทธิต่อเดือนน้อยกว่า 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 59.7 รองลงมา ครอบครัวมีรายสุทธิต่อเดือน ระหว่าง 30,001 บาท ถึง 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.6

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กวัยอนุบาล

การวิเคราะห์ระดับสัมพันธภาพของครูกับเด็กวัยอนุบาลเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก โดยวิเคราะห์จำแนกตามมิติสัมพันธภาพใน 3 มิติ ได้แก่ ด้านการขัดแย้ง ด้านการใกล้ชิด และด้านการพึ่งพา ผลการวิเคราะห์นำเสนอในตารางที่ 14 ดังนี้

ตารางที่ 14 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกตามสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

เพศ	สัมพันธภาพ	ค่าต่ำสุด (Minimum)	ค่าสูงสุด (Maximum)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
หญิง	การขัดแย้ง	5	99	54.07	20.07	ปานกลาง
	การใกล้ชิด	1	80	42.04	20.04	ปานกลาง
	การพึ่งพา	1	99	47.02	28.06	ปานกลาง
ชาย	การขัดแย้ง	5	99	50.65	20.48	ปานกลาง
	การใกล้ชิด	1	85	50.68	23.26	ปานกลาง
	การพึ่งพา	1	99	51.29	31.49	ปานกลาง
รวม	การขัดแย้ง	5	99	52.36	20.32	ปานกลาง
	การใกล้ชิด	1	85	46.36	22.11	ปานกลาง
	การพึ่งพา	1	99	49.16	29.86	ปานกลาง

ตารางที่ 14 พบว่า สัมพันธภาพของครูกับเด็กอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 มิติ โดยมีมิติด้านการขัดแย้งมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุด ($\bar{X} = 52.36$, S.D. = 20.32) รองลงมาคือ มิติด้านการพึ่งพา ($\bar{X} = 49.16$, S.D. = 29.86) และมิติด้านการใกล้ชิด ($\bar{X} = 46.36$, S.D. = 22.11)

สัมพันธภาพของครูกับเด็กผู้หญิงอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 มิติ โดยมีมิติด้านการขัดแย้งมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุด ($\bar{X} = 54.07$, S.D. = 20.07) รองลงมาคือ มิติด้านการพึ่งพา ($\bar{X} = 47.02$, S.D. = 28.06) และมิติด้านการใกล้ชิด ($\bar{X} = 42.02$, S.D. = 20.04)

สัมพันธภาพของครูกับเด็กผู้ชายอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 มิติ โดยมีมิติด้านการพึ่งพามีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุด ($\bar{X} = 51.29$, S.D. = 31.49) รองลงมาคือ มิติด้านการใกล้ชิด ($\bar{X} = 50.68$, S.D. = 23.26) และมิติด้านการขัดแย้ง ($\bar{X} = 50.65$, S.D. = 20.48)

ตอนที่ 3 ผลการประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของความถี่ของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล โดยวิเคราะห์ จำแนกตามประเภทของพฤติกรรมทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การพลอบโยน และการให้ความร่วมมือ ผลการวิเคราะห์นำเสนอในตารางที่ 15 ดังนี้

ตารางที่ 15 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามระดับความถี่ พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

เพศ	ประเภทพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม	ความถี่		
		ค่าต่ำสุด (Minimum)	ค่าสูงสุด (Maximum)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
หญิง	การช่วยเหลือ	0	6	2.21
	การแบ่งปัน	1	7	3.61
	การพลอบโยน	0	5	0.87
	การให้ความร่วมมือ	4	12	8.31
	รวมพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมทุกประเภท	13	15	14.99
ชาย	การช่วยเหลือ	0	6	2.01
	การแบ่งปัน	0	6	3.47
	การพลอบโยน	0	3	0.64
	การให้ความร่วมมือ	4	12	8.84
	รวมพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมทุกประเภท	14	15	14.96
รวม	การช่วยเหลือ	0	6	2.11
	การแบ่งปัน	0	7	3.54
	การพลอบโยน	0	5	0.76
	การให้ความร่วมมือ	4	12	8.58
	รวมพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมทุกประเภท	13	15	14.98

ตารางที่ 15 พบว่า เด็กวัยอนุบาลมีระดับความถี่ในการแสดงออกถึงพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมทุกประเภทมีค่าเฉลี่ย 14.98 โดยพฤติกรรมการให้ความร่วมมือมีค่าเฉลี่ยของความถี่สูงสุด (\bar{X} = 8.58) รองลงมา คือ พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ (\bar{X} = 2.11) พฤติกรรมการแบ่งปัน (\bar{X} = 3.54) และพฤติกรรมการปลอมโยน (\bar{X} = 0.76)

เด็กผู้หญิงมีระดับความถี่ในการแสดงออกถึงพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมรวมทุกประเภทมีค่าเฉลี่ย 14.99 โดยพฤติกรรมการให้ความร่วมมือมีค่าเฉลี่ยของความถี่สูงสุด (\bar{X} = 8.31) รองลงมาคือ พฤติกรรมการแบ่งปัน (\bar{X} = 3.61) พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ (\bar{X} = 2.21) และพฤติกรรมการปลอมโยน (\bar{X} = 0.87)

เด็กผู้ชายมีระดับความถี่ในการแสดงออกถึงพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมรวมทุกประเภทมีค่าเฉลี่ย 14.96 โดยพฤติกรรมการให้ความร่วมมือมีค่าเฉลี่ยของความถี่สูงสุด (\bar{X} = 8.84) รองลงมาคือ พฤติกรรมการแบ่งปัน (\bar{X} = 3.47) พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ (\bar{X} = 2.01) และพฤติกรรมการปลอมโยน (\bar{X} = 0.64)

ตารางที่ 16 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามระดับคะแนน พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวันอนุบาล

เพศ	ประเภทพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม	คะแนน			
		ค่าต่ำสุด (Minimum)	ค่าสูงสุด (Maximum)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
หญิง	การช่วยเหลือ	0	10	2.21	1.97
	การแบ่งปัน	1	13	0.87	2.61
	การปลอมโยน	0	8	1.34	1.48
	การให้ความร่วมมือ	6	21	14.14	2.83
	รวมพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมทุกประเภท	16	30	25.44	2.50
ชาย	การช่วยเหลือ	0	12	2.01	0.17
	การแบ่งปัน	0	12	8.31	0.16
	การปลอมโยน	0	6	1.02	0.10
	การให้ความร่วมมือ	5	22	13.86	0.21
	รวมพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมทุกประเภท	14	30	24.29	0.23

ตารางที่ 16 (ต่อ) ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามระดับ
คะแนน พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

เพศ	ประเภทพฤติกรรม เสริมสร้างสังคม	คะแนน			
		ค่าต่ำสุด (Minimum)	ค่าสูงสุด (Maximum)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
รวม	การช่วยเหลือ	0	12	3.51	2.10
	การแบ่งปัน	0	13	6.15	2.41
	การปลอบโยน	0	8	1.18	1.41
	การให้ความร่วมมือ	5	22	14.00	2.80
	รวมพฤติกรรมเสริมสร้าง สังคมทุกประเภท	14	30	24.68	2.88

ตารางที่ 16 พบว่า พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลอยู่ในระดับสูง (\bar{X} = 24.68, S.D. = 2.88) โดยพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมประเภทการให้ความร่วมมือมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงที่สุด (\bar{X} = 14.00, S.D. = 2.80) รองลงมาคือ พฤติกรรมการแบ่งปัน (\bar{X} = 8.31, S.D. = 0.16) พฤติกรรมช่วยเหลือ (\bar{X} = 2.01, S.D. = 0.17) และพฤติกรรมการปลอบโยน (\bar{X} = 1.18, S.D. = 1.41)

พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กผู้หญิงอยู่ในระดับดี (\bar{X} = 25.44, S.D. = 2.50) โดยพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมประเภทการให้ความร่วมมือมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงที่สุด (\bar{X} = 14.14, S.D. = 2.83) รองลงมาคือ พฤติกรรมช่วยเหลือ (\bar{X} = 2.21, S.D. = 1.97) พฤติกรรม
การปลอบโยน (\bar{X} = 1.34, S.D. = 1.48) และพฤติกรรมการแบ่งปัน (\bar{X} = 0.87, S.D. = 2.61)

พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กผู้ชายอยู่ในระดับดี (\bar{X} = 24.29, S.D. = 0.23) โดยพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมประเภทการให้ความร่วมมือมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงที่สุด (\bar{X} = 13.86, S.D. = 0.21) รองลงมาคือ พฤติกรรมการแบ่งปัน (\bar{X} = 8.31, S.D. = 0.16) พฤติกรรมช่วยเหลือ (\bar{X} = 2.01, S.D. = 0.17) และพฤติกรรมการปลอบโยน (\bar{X} = 1.02, S.D. = 0.10)

ตารางที่ 17 ความถี่และร้อยละจำแนกตามระดับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

เพศ	ระดับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม					
	ระดับสูง (21-30)		ระดับปานกลาง (11-20)		ระดับต่ำ (0-10)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	172	95.6	8	4.4	-	-
ชาย	161	89.4	19	10.6	-	-
รวม	333	92.5	27	7.5	-	-

ตารางที่ 17 พบว่า พบว่า ระดับคะแนนพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กผู้หญิง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 95.6 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 4.4 เด็กผู้ชายส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 89.4 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 10.6 เช่นเดียวกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 92.5 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 7.5

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's moment correlation coefficient: r_{xy}) ผลการวิเคราะห์นำเสนอในตารางที่ 18 ดังนี้

ตารางที่ 18 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)		P
	กับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล		
สัมพันธภาพของครูกับเด็ก มิติด้านการขัดแย้ง	-.169**		.001
สัมพันธภาพของครูกับเด็ก มิติด้านการใกล้ชิด	.094		.076
สัมพันธภาพของครูกับเด็ก มิติด้านการพึ่งพา	-.150**		.004

** $p < .01$

ตารางที่ 18 พบว่า สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการขัดแย้งและด้านการพึ่งพา มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 หมายความว่า หากครูกับเด็กวัยอนุบาลมีระดับสัมพันธภาพในมิติด้านการขัดแย้งหรือ ด้านการพึ่งพาอยู่ในระดับสูง สามารถคาดเดาได้ว่าพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลจะอยู่ในระดับต่ำ และในทางตรงกันข้าม หากครูกับเด็กวัยอนุบาลมีระดับสัมพันธภาพในมิติด้านการขัดแย้ง หรือด้านการพึ่งพาอยู่ในระดับต่ำ สามารถคาดเดาได้ว่าพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล จะอยู่ในระดับสูง และจากการแปลความหมายค่า r พบว่า ตัวแปรด้านสัมพันธภาพของครูกับเด็ก วัยอนุบาลในมิติด้านการขัดแย้งและด้านการพึ่งพากับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบว่า สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการใกล้ชิดไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล หมายความว่า ไม่ว่าสัมพันธภาพของครูกับเด็กวัยอนุบาลในมิติด้านการใกล้ชิดจะอยู่ในระดับใด นั้นไม่สามารถคาดเดาระดับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสัมพันธภาพของครูกับเด็กที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล ใน 3 มิติ ได้แก่ ด้านการขัดแย้ง ด้านการพึ่งพา และด้านการใกล้ชิด ประชากรในการศึกษาคั้งนี้ประกอบด้วย คุณครูประจำชั้น จำนวน 60 คน และเด็กวัยอนุบาล จำนวน 360 คน ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2557 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จาก 26 โรงเรียน

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยในคั้งนี้ว่า 1) สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการขัดแย้งมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล 2) สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการใกล้ชิดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล 3) สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการพึ่งพามีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคั้งนี้ประกอบด้วย เครื่องมือ 2 ชุด ได้แก่ แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก (The Student-Teacher Relationship Scale: STRS) สร้างขึ้นโดย Pianta (2001) ประกอบด้วย 28 รายการ เครื่องมือเป็นรูปแบบมาตรประมาณค่า 5 และแบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล 4 ประเภท ประเภทละ 3 รายการ รวมทั้งหมด 12 รายการ เครื่องมือเป็นรูปแบบมาตรประมาณค่า 3 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลวิจัย โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ จำนวน และร้อยละ และหาค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับตัวแปร โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง จากนั้นวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) ระหว่างระดับเปอร์เซ็นต์ที่ได้จากการวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กใน 3 มิติ และคะแนนพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลจากการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยสามารถสรุปผลที่ได้จากการวิจัย ได้ดังนี้

1. ตัวอย่างประชากรของครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ศึกษาจำนวน 60 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 98.3 มีเชื้อชาติไทยทั้งหมด ครูมีอายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.7 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 83.3 สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 88.3 มีประสบการณ์ในการสอนระดับชั้นอนุบาล 0-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 40
2. เด็กวัยอนุบาลที่เป็นตัวอย่างประชากร จำนวน 360 คน ประกอบด้วยเด็กเพศหญิงและเพศชายจำนวนเท่ากัน พบว่า ปัจจุบันเด็กอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา คิดเป็นร้อยละ 79.4 มีรายได้สุทธิของครอบครัวต่อเดือนน้อยกว่า 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 59.7
3. ระดับคะแนนเปอร์เซ็นต์ที่ได้จากตารางเทียบค่าเปอร์เซ็นต์สำหรับเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายจากคะแนนดิบของสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็ก ใน 3 มิติ พบว่าสัมพันธภาพของครูกับเด็กอยู่ในระดับปานกลางทุกลักษณะ ได้แก่ สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการขัดแย้ง ($\bar{X} = 52.36$) ในมิติด้านการใกล้ชิด ($\bar{X} = 46.36$) และในมิติด้านการพึ่งพา ($\bar{X} = 49.16$) ทั้งนี้คะแนนพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 24.86$)
4. ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล พบดังต่อไปนี้
 - 4.1 สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการขัดแย้งมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
 - 4.2 สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติการใกล้ชิดไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 - 4.3 สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติการพึ่งพามีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลข้างต้น ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. สัมพันธภาพของครูกับเด็กส่งผลต่อพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล การศึกษาสัมพันธภาพของครูกับเด็กจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า สัมพันธภาพในมิติด้านการขัดแย้งและด้านการพึ่งพามีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 หมายความว่า หากครูกับเด็กมีระดับสัมพันธภาพในมิติด้านการขัดแย้งและด้านการพึ่งพาอยู่ในระดับสูง สามารถคาดเดาได้ว่า พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลจะอยู่ในระดับต่ำ และในทางตรงกันข้ามหากครูกับเด็กมีระดับสัมพันธภาพในมิติด้านการขัดแย้งและด้านการพึ่งพาอยู่ในระดับต่ำก็จะสามารถคาดเดาได้ว่า พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลจะอยู่ในระดับสูง สรุปได้ว่า สัมพันธภาพทางลบที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็กเป็นตัวขัดขวางการเกิดพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล ดังที่ เดนิส ลอร์เรนซ์, (2545) ได้อธิบายว่า เด็กจะกระทำการต่างๆ เพื่อผู้อื่น หรือยอมรับในการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ครูต้องการด้วยความสมัครใจต้องเริ่มต้นจากการสร้างสัมพันธภาพที่ตีร่วมกับครูเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กเกิดการยอมรับคุณค่าของตนเอง ดังนั้น การเกิดสัมพันธภาพทางลบย่อมส่งผลให้เด็กไม่ได้รับการกระตุ้นที่ดีจากครูทั้งทางความรู้สึกและการแสดงออกต่อกัน โดยเฉพาะด้านการเป็นตัวแบบที่ดี สอดคล้องกับ ประสาท อิศรปริชา (2547) และสุรางค์ ไคว้ตระกูล (2553) ที่ได้อธิบายถึงอิทธิพลสำคัญในการเกิดพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลซึ่งเกิดจากการเลียนแบบจากแม่แบบหรือตัวแบบที่เด็กมีความผูกพัน ชื่นชอบที่ได้แสดงออกถึงพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมทั้งการสอนด้วยถ้อยคำ และการเสริมแรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดพฤติกรรมในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2553) ที่กล่าวว่า ครูควรปฏิบัติเฉพาะสิ่งที่ดีต่อเด็ก ให้เด็กรู้สึกมีความสุข อบอุ่น ผ่อนคลาย เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ให้แก่เด็ก ในขณะที่ครูต้องมีความคาดหวังถึงพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กแต่ละคนที่จะได้รับการพัฒนาไปตามช่วงวัยที่เหมาะสม เนื่องจากสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นร่วมกับครูเป็นพื้นฐานในการปรับตัวของเด็กเพื่อให้เข้ากับบริบทของโรงเรียนที่มีความแปลกใหม่ ดังนั้น สัมพันธภาพของครูกับเด็กจึงมีอิทธิพลสำคัญในการพัฒนาอารมณ์จิตใจส่งผลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมทางด้านสังคมของเด็ก (Painta, 1999) สอดคล้องกับการศึกษาของ Asha และ Dale (2012) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูด้านการเอาใจใส่ ความเข้ากันได้ระหว่างครูกับเด็กด้วยความเห็นอกเห็นใจ และการให้ความอบอุ่นแก่เด็กในชั้นเรียน ส่งผลให้เด็กได้รับการพัฒนาพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมในทิศทางที่สูงขึ้น การแสดงออกถึงพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมซึ่งเป็น

พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่แสดงออกด้วยความ สัมผัสใจ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยไม่คาดหวังผลตอบแทนใดๆ (Bar-tal, 1976, Berger, 1986 และ สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2553)

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาผลการวิจัยด้านสัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการใกล้ชิด พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล หมายความว่า ไม่ว่าระดับสัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการใกล้ชิดจะอยู่ในระดับที่สูงหรือต่ำก็ไม่สามารถคาดเดาการแสดงออกด้านพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลได้ ทั้งนี้ เนื่องจากความใกล้ชิดที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็กนั้นเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกที่สบายใจ สามารถสนทนาร่วมกันได้อย่างราบรื่นด้วยความเป็นธรรมชาติเป็นสัมพันธภาพที่ไม่ส่งผลต่อการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม ดังที่ ลักขณา สิริวัฒน์ (2557) ได้กล่าวว่า เด็กระดับอนุบาลจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เมื่อผู้อื่นต้องการให้ทำ ดังนั้น สัมพันธภาพในมิติด้านการใกล้ชิดที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็กจึงไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลซึ่งเป็นวัยของการเรียนรู้ความเป็นตัวตนตามมุมมองของนักจิตวิทยาที่ยึดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาที่ได้กล่าวว่า เด็กจะเห็นใจผู้อื่นและสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้นั้นเด็กจะต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางเชาวน์ปัญญา คือ การเข้าใจถึงเหตุผลของการต้องการความช่วยเหลือ และการลอบโยนของผู้อื่นว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2553)

2. พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมประเภทการให้ความร่วมมือของเด็กวัยอนุบาลมีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัย พบว่า คะแนนพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมประเภทการให้ความร่วมมือของเด็กมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.00 ซึ่งเป็นประเภทที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเมื่อเทียบกับพฤติกรรมประเภทการแบ่งปัน การให้ความช่วยเหลือ และการลอบโยน แสดงให้เห็นว่า เด็กมักแสดงออกถึงพฤติกรรมการให้ความร่วมมือเนื่องจากการแสดงออกของเด็กในการปฏิบัติตามกฎข้อตกลงของสังคมเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดี (Bar-tal, 1976) อาทิ การปฏิบัติตามข้อตกลงในชั้นเรียน การให้ข้อเสนอแนะหรือการแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรม รวมทั้งการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน เช่นเดียวกับ Baumeister และ Bushman (2008) ที่ได้กล่าวว่า การให้ความร่วมมือเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม การปฏิบัติของเด็กวัยอนุบาลจึงเกิดขึ้นเพื่อให้เกิดการยอมรับ ซึ่งเด็กจะค่อยๆ ซึมซับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง และเริ่มเรียนรู้ผลของการกระทำจนเกิดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อเด็กอายุ 6 ปี (อุสา สุทธิสาร, 2544) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้เป็นกลุ่มเด็กอายุ 4 ปี เป็นวัยที่เริ่มเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติตนเพื่อลอบใจผู้อื่น สอดคล้องกับระดับค่าเฉลี่ยในการแสดงออกทาง

พฤติกรรมกรรมการปลอมโยนเท่ากับ 1.18 ซึ่งเป็นประเภที่น้อยที่สุด เนื่องจากเป็นพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมที่เกิดจากจิตสำนึกรู้ถึงคุณค่าของผู้อื่น โดยปราศจากการวางเงื่อนไข ข้อบังคับ หรือข้อตกลง ซึ่งแตกต่างจากพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมประเภทการให้ความร่วมมือ

3. คะแนนสัมพันธภาพของครูกับเด็กมีการกระจายตัวของข้อมูลสูง

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการกระจายของกลุ่มข้อมูลในด้านสัมพันธภาพของครูกับเด็กทั้ง 3 มิติ อยู่ในระดับ 20.32-29.86 ซึ่งเป็นค่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ที่อยู่ระดับที่สูงมาก หมายความว่า ข้อมูลด้านสัมพันธภาพของครูกับเด็กที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยมีระดับการกระจายของข้อมูลห่างจากค่าเฉลี่ยเป็นส่วนใหญ่ (วรรณดี สุทธินิรากร, 2556) เนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านภูมิหลังของตัวอย่างประชากรครูและเด็ก ทั้งนี้ บีเนเซอร์ และ พิกเกต (2550) ได้กล่าวว่า สัมพันธภาพเป็นลักษณะนิสัยเกิดขึ้นในเวลาเดียวกับที่มีการเริ่มสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นครั้งแรกผ่านจิตใจของบุคคลทั้งสองฝ่าย ดังนั้นความแตกต่างของเด็กแต่ละคนจึงมีผลต่อความรู้สึกของครูในการแสดงออกผ่านอารมณ์ความรู้สึกที่หลากหลายทำให้ระดับคะแนนสัมพันธภาพของครูกับเด็กมีการกระจายตัวของข้อมูลสูง ประกอบกับภูมิหลังของเด็กที่ต่างกันไป ทั้งทางสังคม การเลี้ยงดู ฐานะทางเศรษฐกิจ และการแสดงออกของเด็ก ซึ่งเป็นสิ่งเร้าภายนอกที่ส่งผลต่อการสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กในระดับที่ต่างกันไป (Pianta, 1999) แต่ในความเป็นจริงแล้วครูควรให้ความสำคัญกับเด็กแต่ละคนอย่างเท่าเทียมกัน ปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรักและการยอมรับนับถือ เพื่อตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกัน (นฤมล เนียมหอม, 2555)

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลและจัดการศึกษาให้แก่เด็กวัยอนุบาลควรให้ความสำคัญกับการลดระดับสัมพันธภาพที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างครูกับเด็ก ดังผลการวิจัยที่พบว่า สัมพันธภาพของครูกับเด็กในมิติด้านการขัดแย้งมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม ดังนั้น การแสดงออกถึงสัมพันธภาพที่ลดความขัดแย้ง ทำให้เด็กเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น เป็นสิ่งที่ครูหรือผู้ดูแลเด็กพึงกระทำต่อเด็ก ซึ่งจะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมด้านสังคมในทางบวกให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี

1.2 คุณครูอนุบาลควรตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กวัยอนุบาล เนื่องจากเด็กมีภูมิหลังที่ต่างกันไป ทำให้มีการแสดงออกทางสังคมในระดับที่ต่างกัน ดังผลการวิจัยที่พบว่า ระดับสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็กในมิติด้านการขัดแย้งและด้านการพึ่งพา มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม ครูจึงควรเอาใจใส่ ให้กำลังใจ สร้างแรงบันดาลใจ คอยโอบกอด สบตา พูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ และชื่นชมเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเหตุปัจจัยที่นำไปสู่สัมพันธภาพของครูกับเด็กมิติต่างๆ

2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กในโรงเรียนสังกัดอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบระดับสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นและใช้ในการแก้ปัญหาในด้านต่างๆ ต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อให้เด็กได้มีบทบาทในการทำกิจกรรมร่วมกัน

2.4 ควรวิจัยเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมในด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการปลอบโยน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมสุขภาพจิต. (2545). **คู่มือความฉลาดทางอารมณ์**. นนทบุรี: ศูนย์สารนิเทศและประชาสัมพันธ์.
- เกศินี ศิริสุนทรไพบูรณ์. (2551). **การพัฒนาโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จริยา สันตานนท์. (2553). **การพัฒนาสัมพันธภาพทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพปะติดเป็นกลุ่ม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน ศาสตราภักดิ์ และ พัชรี ผลโยธิน. (2555). **ขอขมการวัดประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เดนิส ลอร์เรนซ์. (2545). **เสริมสร้างการรู้ค่าตนในห้องเรียน**. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ.
- ถวิล ธาราโกชน และ ศรัณย์ ดำริสุข. (2545). **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ์.
- นฤมล เนียมหอม. (2555). บทบาทของครูในการดูแลและสร้างความสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัย. ใน อริศรา แก่นอ้วน (บรรณาธิการ), **แนวการศึกษาชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัยศึกษา**, หน้า 11-15. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปีเชเนอร์, ลินนา. และ พิกเกต, อโนลา. (2550). **เกมและกิจกรรมเพื่อพัฒนาพหุปัญญา (MI) และลักษณะที่ดี**. แปลโดย ชนวัฒน์ ศรีสอาน และ กานต์สุดา มาฆะศิริานนท์. กรุงเทพมหานคร: ชรรคมลการพิมพ์.
- เบญจพร ปัญญา. (2544). **สุขภาพจิตเด็กวัยเรียน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาธ อิศรปรีชา. (2547). **สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา**. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- เพ็ญศรี แสงเจริญ. (2549). **การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมที่เลี้ยงเด็กในสถานสงเคราะห์เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพความผูกพันในการเลี้ยงดูเด็ก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2556). **มนุษย์สัมพันธ์**. กรุงเทพมหานคร: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2557). **จิตวิทยาสำหรับครู**. กรุงเทพมหานคร: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

- วรรณิ์ แกมเกต. (2555). **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลาวลัย คัดทะจันทร์. (2551). **การพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้และถักทอสายใยระหว่างวัยผ่านวัฒนธรรมพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลที่มีต่อผู้สูงอายุ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2554). **ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เรา รู้เขา)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- ศุภิธาน์ รียาพันธ์. (2557). **ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพันและการจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาลในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย วรภิเกษมสกุล. (2554). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.udru.ac.th/website/attachments/elearning/01/10.pdf>. [14 มีนาคม, 2558]
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). **ปฐมวัย จุดเริ่มต้นของสันติภาพ**. กรุงเทพมหานคร: วีทีซี คอมมิวนิเคชั่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุชา จันทน์เอม. (2543). **จิตวิทยาเด็ก**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- วรรณดี สุทธิรินทร. (2556). **การวิจัยเชิงคุณภาพ: การวิจัยในกระบวนการทัศน์ทางเลือก**. กรุงเทพมหานคร: สยามปริทัศน์.
- สุรพล พะยอมแย้ม. (2548). **จิตวิทยาสัมพันธ์ภาพ**. กาญจนบุรี: สหภาพพัฒนาการพิมพ์.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2553). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริยเดว ทรีปาตี. (2553). **ละครแรง เด็กร้าย**. ใน สุทธิวรรณ ตัญญาพงศ์ปรัชญ์, Colorbar: รายงานพิเศษเรื่องการเฝ้าระวังสื่อ, 65-66. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ออฟเซ็ท ครีเอชั่น.
- อรพินท์ ชูชม, สุภาพร ธนะชานันท์, และทัศนาก ทอภักดี. (2554). **รายงานวิจัยฉบับที่ 137: ปัจจัยเชิงเหตุและผลของภูมิคุ้มกันทางจิตของเยาวชน**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อัครา เอิบสุขสิริ. (2556). **จิตวิทยาสำหรับครู**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัสตีนา สะนิ. (2555). **จิตวิทยาสำหรับครู: Bandura** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://astina009.blogspot.com/2012/10/bandura.html>. [30 พฤศจิกายน 2555]

อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร. (2553). โมดูล 7 ชั้นเรียนของครู ผู้จัดการ. **ชุดฝึกอบรมปฐมวัย โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง**, หน้า 247-319.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุสา สุทธิสาคร. (2544). **พัฒนา EQ เด็กได้อย่างไร**. กรุงเทพมหานคร พิมพ์ดี.

ภาษาอังกฤษ

Asha, L. S., and Dale, C. F. (2012). First grade teacher behaviors and children's prosocial actions in classrooms. **Early Education and Development**. 23(5): 623-639.

Bar-tal, D. (1976). **Prosocial behavior theory and research**. New York: John Wiley and Sons.

Baumeister, R. F., and Bushman, B. J. (2008). **Social psychology and human nature**. Florida: Thomson Wadsworth.

Beaty, J. J. (2005). **Observing development of the young child**. New Jersey: Merrill Prentice Hall.

Berger, K. S. (1986). **The developing person through child and adolescence**. New York: Worth Publishing.

Bierhoff, H. W. (2002). **Prosocial behaviour**. New York: Taylor and Francis.

Buyse, E., Verschueren, K., Doumen, S., Damme, J. V., and Maes, F. (2008). Classroom problem behavior and teacher-child relationship in kindergarten: The moderating role of classroom climate. **Journal of School Psychology**. 46(4): 367-391.

Eisenberg, N., Fabes, R. A., and Spinrad, T. L. (2006). Prosocial development. In **handbook of child psychology**, 646-718. New York: John Wiley and Sons.

- Hughes, K., Bullock, A., & Coplan, R. J. (2014). A person-centred analysis of teacher-child relationships in early childhood. **British Journal of Educational Psychology**. 84(2): 253-267.
- Jerome, E. M., Hamre, B. K., and Pianta, R. C. (2008). **Teacher-child relationships: from kindergarten to sixth grade: Early childhood predictors of teacher-perceived conflict and closeness**. Virginia: University of Virginia.
- Kidron, and Fleischman. (2006). Teach pro-social behavior [online]. Available from <http://www.ode.state.oh.us/GD/Templates/Pages/ODE/ODEDetail.aspx?Page=3&TopicRelationID=1922&Content=135551> [2012, November 20].
- La Paro, K. M., Pianta, R. C., and Stuhlman, M. (2004). The classroom assessment scoring system: Findings from the prekindergarten year. **The Elementary School Journal**. 104: 409-426.
- Latane, B., and Darley, J. M. (1970). **The unresponsive bystander: Why doesn't he help?**. New York: Appleton Crofts.
- Ostrosky, M. M., and Jung, E. Y. (2010). **Building positive teacher-child relationships**. Available from: <http://csefel.vanderbilt.edu/briefs/wwb12.pdf> [2012, November 28].
- Perry, R. (1997). **Teaching practice: A guide for early childhood student**. New York: Biddles.
- Pianta, R. C. (1999). **Enhancing relationships between children and teachers**. Washington, DC: American Psychological Association.
- Pianta, R. C. (2001). **Professional manual: Student-teacher relationship scale STRS**. Lutz, FL: Psychological assessment resources.
- Rudasill, K. M., and Rimm-Kaufman, S. E. (2009). Teacher-child relationship quality: The roles of child temperament and teacher-child interactions. **Early Childhood Research Quarterly** 24: 107-120.
- Smith, P. K., Cowie, H., and Blades, M. (2011). **Understanding children's development**. United Kingdom: John Wiley and Sons.
- YunPeng, W., JianFen, W., YingMin, C., and Lei, H. (2015). Shyness and school adjustment among Chinese preschool children: examining the moderating

effect of gender and teacher–child relationship. **Early Education and Development** 26(2): 149-166.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

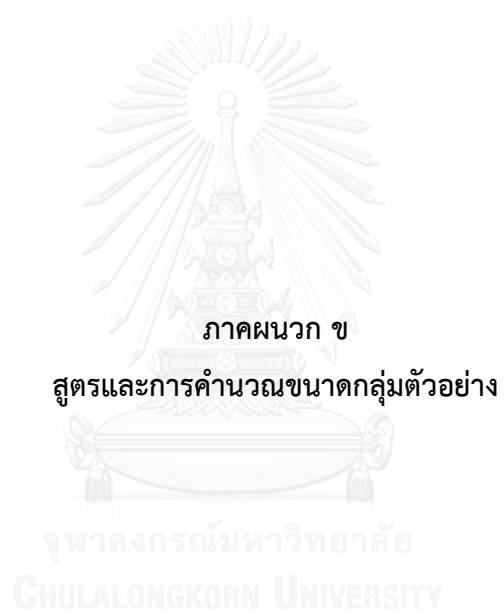
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพจุฑา สุภิमारส
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริประภา พงุทธิกุล
อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. อาจารย์ ดร.นฤมล เนียมหอม
คุณครูอนุบาลโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ

สูตรและการคำนวณขนาดตัวอย่างประชากร

การคำนวณขนาดตัวอย่างประชากร โดยเลือกใช้สูตรของ Yamane, 1978 (วรรณิ แกมเกตต์, 2555) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้คลาดเคลื่อนในระดับ $\pm 5\%$

$$n_0 = \frac{Z^2 \pi(1-\pi)N}{Z^2 \pi(1-\pi) + Ne^2}$$

เมื่อกำหนดให้ $\pi = 0.5$

และ $Z = 2$ (ถ้าค่าความเชื่อมั่น 95% Z มีค่าเท่ากับ 1.96 หรือประมาณ 2)

$$\text{ดังนั้น } n = \frac{2^2(0.5)^2N}{2^2(0.5)^2 + Ne^2} = \frac{N}{1+Ne^2} \quad \text{โดย } n \geq n_0$$

โดยที่ n คือ ขนาดของตัวอย่างประชากร

N คือ ขนาดของประชากร

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ผู้วิจัยยอมให้เกิดขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการกำหนดขนาดของตัวอย่างประชากร 2 กลุ่ม ได้แก่ ตัวอย่างประชากรของครูประจำชั้น และตัวอย่างประชากรของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จึงมีการคำนวณจากสูตรข้างต้น ดังนี้

1) ขนาดตัวอย่างประชากรของครู

$$n_1 = \frac{N_1}{1+N_1(e)^2}$$

โดยที่ n_1 คือ ขนาดของตัวอย่างประชากรครู

N_1 คือ ขนาดของประชากรครู

ในที่นี้ ผู้วิจัยกำหนด $N_1 = 71$

$e = 0.05$

$$\text{ดังนั้น } n_1 = \frac{71}{1+71(0.05)^2} = \frac{71}{1.1775} = 60.30 = 60$$

สรุปได้ว่า ตัวอย่างประชากรของครูประจำชั้นในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 60 คน

2) ตัวอย่างประชากรของเด็ก

$$n_2 = \frac{N_2}{1+N_2(e)^2}$$

โดยที่ n_2 คือ ขนาดของตัวอย่างประชากรเด็ก

N_2 คือ ขนาดของประชากรเด็ก

ในที่นี้ ผู้วิจัยกำหนด $N_2 = 1,924$

$e = 0.05$

$$\text{ดังนั้น } n_2 = \frac{1,924}{1+1,924(0.05)^2} = \frac{1,924}{5.81} = 331.15 = 331$$

สรุปได้ว่า ตัวอย่างประชากรของเด็กในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 331

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก
2. แบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เครื่องมือชุดที่ 1

แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

คำชี้แจง

1. แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดระดับสัมพันธภาพของครูกับเด็กที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยศึกษาสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นใน 3 มิติ ได้แก่ สัมพันธภาพของครูกับเด็กมีการขัดแย้ง สัมพันธภาพของครูกับเด็กมีการพึ่งพา และสัมพันธภาพของครูกับเด็กมีการใกล้ชิด เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแนวทางการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการสร้างลักษณะสัมพันธภาพอันดีของครูกับเด็กอนุบาล
2. ผู้ตอบแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก คือ ครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1
3. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กครั้งนี้ผู้วิจัยถือเป็นความลับเพื่อการวิจัยเท่านั้น และเป็นการวิเคราะห์เพื่อนำเสนอข้อมูลจัดทำเป็นภาพรวม ไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพและการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด
4. การตอบแบบวัดครั้งนี้ ขอความกรุณาท่านโปรดตอบตามความเป็นจริง เพื่อให้ข้อมูลเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมสัมพันธภาพของครูกับเด็กต่อไป
5. หากผู้ตอบแบบวัดมีความประสงค์ที่จะทราบข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อผู้วิจัย คือนางสาวสุพรรณนิการ์ ศรีสุวรรณ ติดต่อผ่านทาง e-mail: supunnika.srii@gmail.com
6. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาตอบแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะมารับแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็กจากคุณครูประจำชั้นด้วยตนเอง เพื่อตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องและครบถ้วน

ขอกราบขอบพระคุณท่านที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

นางสาวสุพรรณนิการ์ ศรีสุวรรณ

วันที่ เดือน พ.ศ.

แบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

ชื่อคุณครู..... เพศ หญิง ชาย เชื้อชาติ..... ชั้น อ.1/....ชื่อเด็ก..... เพศ หญิง ชาย เชื้อชาติ..... อายุปี

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ สอดคล้องกับสัมพันธภาพของท่านกับเด็กในระดับใด
วงกลมล้อมรอบตัวเลขที่กำหนดให้ 5 ระดับ หากท่านต้องการเปลี่ยนคำตอบ กรุณาอย่าลบ ให้
กากบาทคำตอบที่ผิด แล้ววงกลมล้อมรอบคำตอบที่ต้องการ

ระดับคะแนน

1 ไม่เป็น ความจริงเลย	2 ไม่เป็น ความจริงนัก	3 ไม่แน่ใจ	4 ค่อนข้าง เป็นความจริง	5 เป็นความจริง ที่สุด
1. ท่านมีสัมพันธภาพที่อบอุ่นและเป็นมิตรกับเด็ก			1 2 3 4 5	
2. ท่านและเด็กดูเหมือนว่าจะเข้ากันไม่ได้			1 2 3 4 5	
3. เมื่อเด็กรู้สึกไม่สบายใจ เขาจะมองหาการปลดปล่อยจากท่าน			1 2 3 4 5	
4. เด็กมีท่าทางอึดอัดใจเมื่อได้รับการสัมผัสหรือการแสดงความรัก ทางกายจากท่าน			1 2 3 4 5	
5. เด็กให้ความสำคัญกับสัมพันธภาพระหว่างตัวเด็กกับท่าน			1 2 3 4 5	
6. เด็กมีท่าทางเสียใจหรืออับอายเมื่อถูกท่านตักเตือน			1 2 3 4 5	
7. เมื่อท่านชมเชยเด็ก เด็กจะยิ้มรับด้วยความภาคภูมิใจ			1 2 3 4 5	
8. เด็กมีพฤติกรรมต่อต้านเมื่อต้องอยู่ห่างจากท่าน			1 2 3 4 5	
9. เด็กมักจะเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองให้ท่านฟัง			1 2 3 4 5	
10. เด็กฟังพาท่านมากเกินไปจนจำเป็น			1 2 3 4 5	
11. เด็กแสดงอารมณ์โกรธท่านได้อย่างง่ายดาย			1 2 3 4 5	
12. เด็กพยายามทำให้ท่านรู้สึกพึงพอใจ			1 2 3 4 5	
13. เด็กรู้สึกว่าท่านปฏิบัติกับเขาอย่างไม่ยุติธรรม			1 2 3 4 5	
14. เด็กขอความช่วยเหลือจากท่าน แม้ว่าจริงๆ แล้วไม่ได้ต้องการ ความช่วยเหลือเหล่านั้นจริงๆ ก็ตาม			1 2 3 4 5	

15. ท่านสามารถปรับตัวเข้ากับอารมณ์ของเด็กได้อย่างง่ายดาย	1	2	3	4	5
16. เด็กมองว่าท่านเป็นบุคคลที่มีแต่การลงโทษและการตำหนิ	1	2	3	4	5
17. เด็กแสดงออกถึงความเสียใจหรือความอิจฉา เมื่อท่านใช้เวลาอยู่กับเด็กคนอื่น	1	2	3	4	5
18. เด็กยังมีอารมณ์โกรธหรือแสดงพฤติกรรมต่อต้านหลังจาก ถูกตักเตือน	1	2	3	4	5
19. เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เด็กตอบสนอง ต่อการมองและการใช้น้ำเสียงของท่านเป็นอย่างดี	1	2	3	4	5
20. ท่านรู้สึกเหน็ดเหนื่อยในการรับมือกับเด็ก	1	2	3	4	5
21. ท่านสังเกตเห็นว่าเด็กเลียนแบบพฤติกรรม หรือวิธีการปฏิบัติ ในการทำสิ่งต่างๆ ของท่าน	1	2	3	4	5
22. เมื่อเด็กอารมณ์ไม่ดี ท่านทราบทันทีว่าวันนี้จะเป็นวันที่ เหนื่อยยากและรู้สึกยาวนาน	1	2	3	4	5
23. ความรู้สึกของเด็กที่มีต่อท่านไม่สามารถคาดเดาได้ หรือสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา	1	2	3	4	5
24. แม้ว่าท่านได้พยายามอย่างสุดความสามารถแล้ว แต่ยังรู้สึกอึดอัดใจกับการเข้าหากันระหว่างท่านกับเด็ก	1	2	3	4	5
25. เด็กมักแสดงอาการร่อแร่หรือร้องไห้เมื่อต้องการบางสิ่ง บางอย่างจากท่าน	1	2	3	4	5
26. เด็กเจ้าเล่ห์และมักบงการท่าน	1	2	3	4	5
27. เด็กเปิดใจในการแบ่งปันความรู้สึกและประสบการณ์กับท่าน	1	2	3	4	5
28. ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างท่านกับเด็กทำให้ท่านรู้สึก ประสบความสำเร็จ และเกิดความมั่นใจ	1	2	3	4	5

ขอบพระคุณค่ะ
สุพรรณนิการ์ ศรีสุวรรณ

เครื่องมือชุดที่ 2

แบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับเด็กและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม ของเด็กวัยอนุบาล

คู่มือการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

1. คำชี้แจง

รายละเอียดของแบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาลฉบับนี้ จัดทำขึ้น เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้รับการประเมิน ประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล โรงเรียน ห้อง เพศ การอยู่อาศัย และรายรับสุทธิของครอบครัวต่อเดือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการประเมิน ประกอบด้วยชื่อผู้ประเมิน วัน เวลาที่ใช้ ในการประเมิน

ตอนที่ 3 แบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม

2. ข้อปฏิบัติในการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

2.1 ผู้ตอบแบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล คือ ผู้วิจัย

2.2 ผู้ประเมินศึกษาขอบเขตของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมจากคำอธิบาย ดังนี้

1) พฤติกรรมการช่วยเหลือ

1.1) การช่วยเหลือเพื่อนเมื่อได้รับการร้องขอ

1.2) การช่วยเก็บของเล่น หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้หลังจากทำกิจกรรม

1.3) การให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะง่ายๆ แก่ผู้อื่น

2) พฤติกรรมการแบ่งปัน

2.1) การรอคอยในการเล่น หรือการใช้อุปกรณ์สิ่งของต่อจากผู้อื่น

2.2) การแบ่งปันของเล่น ของใช้ หรืออุปกรณ์ส่วนตัวให้แก่ผู้อื่น

2.3) การแบ่งปันของเล่น ของใช้ หรืออุปกรณ์ส่วนรวมให้แก่ผู้อื่น

3) พฤติกรรมการปลอบโยน

3.1) การพูดให้กำลังใจเมื่อผู้อื่นไม่สบายใจ หรือต้องการกำลังใจ

3.2) การโอบกอด สัมผัส จับมือ เมื่อผู้อื่นไม่สบายใจ

3.3) การกล่าวชมเชยเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมต่างๆ

4) พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ

- 4.1) การปฏิบัติตามข้อตกลงในชั้นเรียน
- 4.2) การให้ข้อเสนอแนะ หรือแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรม
- 4.3) การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น

2.3 ผู้ประเมินสังเกตพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็ก จำนวนห้องละ 6 คน โดยการสุ่มจับฉลากเลขที่แบบโควตา ประกอบด้วยเด็กผู้หญิง 3 คน และเด็กผู้ชาย 3 คน

2.4 ผู้ประเมินดำเนินการสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล ตั้งแต่เวลา 08.00 น. ถึง 11.00 น. โดยสังเกตและบันทึกคะแนนพฤติกรรมรอบละ 2 นาที จำนวน 15 รอบ รวม 30 นาทีต่อคน

วิธีบันทึกการสังเกต

1. ผู้ประเมินบันทึกข้อมูลในตอนต้นที่ 1 และตอนที่ 2 โดยการเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความ และกรอกข้อมูลในช่องว่างให้สมบูรณ์ตรงตามความเป็นจริง
2. ผู้ประเมินดำเนินการสังเกตพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม ในตอนที่ 3 และบันทึกคะแนนโดยศึกษาจากตารางเกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กอนุบาล ดังนี้

ตารางเกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กอนุบาล

พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม	ระดับคะแนน	รายละเอียดพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม
1. พฤติกรรมการช่วยเหลือ		
1.1 การช่วยเหลือเพื่อน เมื่อได้รับการร้องขอ	2	เด็กช่วยเหลือเพื่อนเมื่อได้รับการร้องขอ โดยไม่ต้องได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	1	เด็กช่วยเหลือเพื่อนเมื่อได้รับการร้องขอ โดยต้องมีการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	0	เด็กไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน แม้ได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
1.2 การช่วยเก็บของเล่น หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้หลังจากทำกิจกรรม	2	เด็กช่วยเก็บของเล่น หรืออุปกรณ์ต่างๆ หลังจากทำกิจกรรมโดยไม่ต้องได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	1	เด็กช่วยเก็บของเล่น หรืออุปกรณ์ต่างๆ หลังจากทำกิจกรรมโดยต้องมีการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	0	เด็กไม่ช่วยเก็บของเล่น หรืออุปกรณ์ต่างๆ หลังจากทำกิจกรรม แม้ได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง

พฤติกรรม เสริมสร้างสังคม	ระดับ คะแนน	รายละเอียดพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม
1. พฤติกรรมการช่วยเหลือ		
1.3 การให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะง่ายๆ แก่ผู้อื่น	2	เด็กให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะง่ายๆ แก่ผู้อื่น โดยไม่ต้องได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	1	เด็กให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะง่ายๆ แก่ผู้อื่น โดยต้องมีการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	0	เด็กไม่ให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะง่ายๆ แก่ผู้อื่น แม้ได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
2. พฤติกรรมการแบ่งปัน		
2.1 การรอคอยในการเล่น หรือการใช้อุปกรณ์ สิ่งของ ต่อจากผู้อื่น	2	เด็กสามารถรอคอยในการเล่น หรือการใช้อุปกรณ์สิ่งของต่อ จากผู้อื่น โดยไม่ต้องได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	1	เด็กสามารถรอคอยในการเล่น หรือการใช้อุปกรณ์สิ่งของต่อ จากผู้อื่นโดยต้องมีการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	0	เด็กไม่สามารถรอคอยในการเล่น หรือการใช้อุปกรณ์สิ่งของต่อ จากผู้อื่น แม้ได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
2.2 การแบ่งปันของ เล่น ของใช้ หรืออุปกรณ์ ส่วนตัวให้แก่ผู้อื่น	2	เด็กแบ่งปันของเล่น ของใช้ หรืออุปกรณ์ส่วนตัวให้แก่ผู้อื่น โดยไม่ต้องได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	1	เด็กแบ่งปันของเล่น ของใช้ หรืออุปกรณ์ส่วนตัวให้แก่ผู้อื่น โดยต้องมีการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	0	เด็กไม่แบ่งปันของเล่น ของใช้ หรืออุปกรณ์ส่วนตัว ให้แก่ผู้อื่น แม้ได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
2.3 การแบ่งปันของ เล่น ของใช้ หรืออุปกรณ์ ส่วนรวมให้แก่ผู้อื่น	2	เด็กแบ่งปันของเล่น ของใช้ หรืออุปกรณ์ส่วนรวม ให้แก่ผู้อื่น โดยไม่ต้องได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	1	เด็กแบ่งปันของเล่น ของใช้ หรืออุปกรณ์ส่วนรวมให้แก่ผู้อื่น โดยต้องมีการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	0	เด็กไม่แบ่งปันของเล่น ของใช้ หรืออุปกรณ์ส่วนรวมให้แก่ผู้อื่น แม้ได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง

พฤติกรรม เสริมสร้างสังคม	ระดับ คะแนน	รายละเอียดพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม
3. พฤติกรรมการปลอดภัย		
3.1 การพูดให้กำลังใจ เมื่อผู้อื่นไม่สบายใจ หรือ ต้องการกำลังใจ	2	เด็กพูดให้กำลังใจเมื่อผู้อื่น ไม่สบายใจ หรือต้องการกำลังใจ โดยไม่ต้องได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	1	เด็กพูดให้กำลังใจเมื่อผู้อื่น ไม่สบายใจ หรือต้องการกำลังใจ โดยต้องมีการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	0	เด็กไม่พูดให้กำลังใจเมื่อผู้อื่น ไม่สบายใจ หรือต้องการกำลังใจ แม้ได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
3.2 การโอบกอด สัมผัส จับมือ เมื่อผู้อื่นไม่ สบายใจ	2	เด็กโอบกอด สัมผัส จับมือ เมื่อผู้อื่นไม่สบายใจ โดยไม่ต้องได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	1	เด็กโอบกอด สัมผัส จับมือ เมื่อผู้อื่นไม่สบายใจ โดยต้องมีการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	0	เด็กไม่โอบกอด สัมผัส จับมือ เมื่อผู้อื่นไม่สบายใจ แม้ได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
3.3 การกล่าวชมเชย เมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ สำเร็จในการทำกิจกรรม	2	เด็กกล่าวชมเชยเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ ในการทำกิจกรรม โดยไม่ต้องได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	1	เด็กกล่าวชมเชยเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ ในการทำกิจกรรม โดยต้องมีการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	0	เด็กไม่กล่าวชมเชยเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ ในการทำกิจกรรม แม้ได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
4. พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ		
4.1 การปฏิบัติ ตามข้อตกลง ในชั้นเรียน	2	เด็กปฏิบัติตามข้อตกลงในชั้นเรียน โดยไม่ต้องได้รับ การกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	1	เด็กปฏิบัติตามข้อตกลงในชั้นเรียน โดยต้องมีการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	0	เด็กไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงในชั้นเรียน แม้ได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง

พฤติกรรม เสริมสร้างสังคม	ระดับ คะแนน	รายละเอียดพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม
4. พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ		
4.2 การให้ ข้อเสนอแนะ หรือแสดง ความคิดเห็น ในการทำกิจกรรม	2	เด็กให้ข้อเสนอแนะ หรือแสดงความคิดเห็น ในการทำกิจกรรม โดยไม่ต้องได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	1	เด็กให้ข้อเสนอแนะ หรือแสดงความคิดเห็น ในการทำกิจกรรม โดยต้องมีการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	0	เด็กไม่ให้ข้อเสนอแนะ หรือแสดงความคิดเห็น ในการทำกิจกรรม แม้ได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
4.3 การทำกิจกรรม กลุ่มร่วมกับผู้อื่น	2	เด็กทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น โดยไม่ต้องได้รับ การกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	1	เด็กทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น โดยต้องมีการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง
	0	เด็กไม่ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น แม้ได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง

3. ผู้ประเมินนับจำนวนความถี่และคะแนนพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมที่ได้จากการสังเกต
จากนั้นกรอกข้อมูลลงในช่องรวมความถี่และช่องรวมคะแนน

4. ข้อมูลจากการตอบแบบประเมินพฤติกรรมครั้งนี้ผู้วิจัยถือเป็นความลับเพื่อการวิจัย
เท่านั้น และเป็นการวิเคราะห์เพื่อนำเสนอข้อมูลจัดทำเป็นภาพรวม ไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพ
และการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด

ขอกราบขอบพระคุณท่านที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

นางสาวสุพรรณิการ์ ศรีสุวรรณ

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้รับการประเมิน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความ และกรอกข้อมูลในช่องว่างให้สมบูรณ์
ตรงตามความเป็นจริง

1. ชื่อเด็ก..... นามสกุล.....

2. โรงเรียน..... ห้อง.....

3. เพศ

หญิง ชาย

4. ปัจจุบันเด็กอาศัยอยู่กับ

บิดาและมารดา

บิดา

มารดา

ญาติหรือบุคคลอื่น มีความสัมพันธ์กับเด็ก

5. รายรับสุทธิของครอบครัวต่อเดือน

น้อยกว่า 30,000 บาท

30,001 บาท ถึง 50,000 บาท

มากกว่า 50,001 บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการประเมิน

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลในช่องว่างให้สมบูรณ์ตรงตามความเป็นจริง

ชื่อผู้ประเมิน นามสกุล.....

ประเมินวันที่..... ที่..... เดือน..... พ.ศ.

เริ่มประเมินเวลา น. สิ้นสุดการประเมินเวลา..... น.

ตอนที่ 3 แบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม

คำชี้แจง โปรดกรอกคะแนนพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมที่ได้จากการสังเกต ลงใน ที่กำหนดให้ตามความเป็นจริง

ระดับคะแนน

2 หมายถึง เด็กแสดงพฤติกรรมโดยไม่ต้องได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง

1 หมายถึง เด็กแสดงพฤติกรรมเมื่อได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง

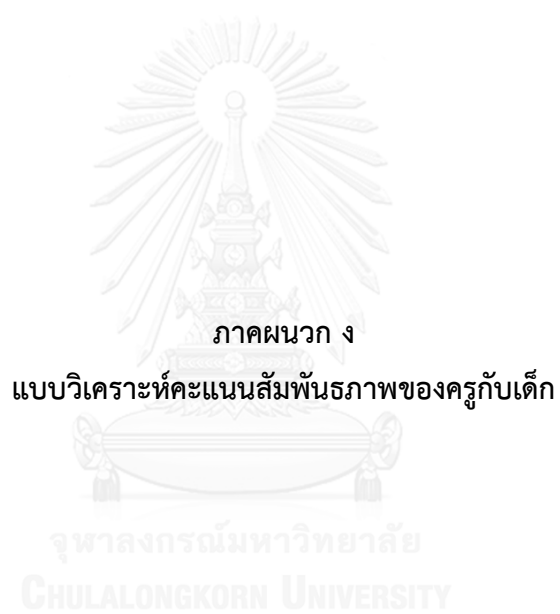
0 หมายถึง เด็กไม่แสดงพฤติกรรมแม้ได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง

ตัวอย่างในการกรอกข้อมูลแบบประเมิน

รอบที่	พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม	แบบบันทึกการสังเกต					
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6
ก	A) พฤติกรรมการช่วยเหลือ						
	A.1) การช่วยเหลือเพื่อนเมื่อได้รับการร้องขอ	2	1	0	1	0	2

คำอธิบายประกอบ

จากการสังเกตข้อที่ A.1 ผู้ตอบแบบประเมิน ประเมินเด็กคนที่ 1 และคนที่ 6 ว่า มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการให้ความช่วยเหลือเพื่อนเมื่อได้รับการร้องขอ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยไม่ต้องได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง และประเมินเด็กคนที่ 2 และคนที่ 4 ว่า มีพฤติกรรมแสดงออกถึงการให้ความช่วยเหลือเพื่อนเมื่อได้รับการร้องขอ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง ส่วนเด็กคนที่ 3 และคนที่ 5 ได้รับการประเมินว่า ไม่มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการให้ความช่วยเหลือเพื่อนเมื่อได้รับการร้องขอ แม้ได้รับการกระตุ้น การเตือน หรือการชักจูง

ภาคผนวก ง

แบบวิเคราะห์คะแนนสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

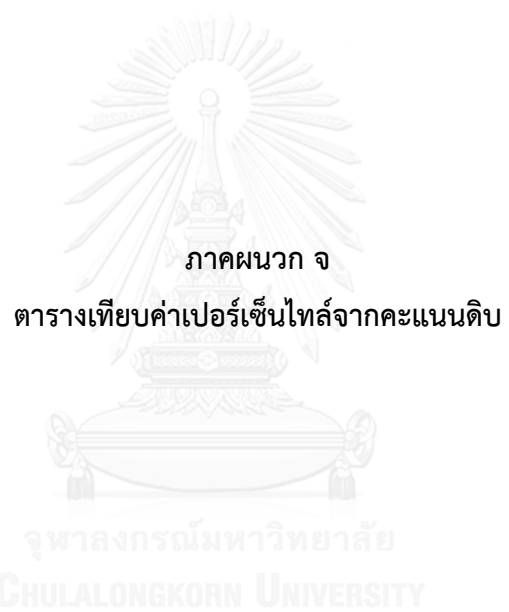
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบวิเคราะห์คะแนนสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

ชื่อคุณครู..... เพศ หญิง ชาย เชื้อชาติ..... ชั้น อ.1/.....

ชื่อเด็ก..... เพศ หญิง ชาย เชื้อชาติ..... อายุปี

คำชี้แจง นำคำตอบที่วงกลมในแต่ละข้อกรอกลงในช่องสี่เหลี่ยมที่อยู่ติดกัน รวมคะแนนแต่ละช่องลงในช่องสี่เหลี่ยมด้านล่างสุด ในกรณีที่ข้อใดไม่มีคำตอบ ไม่ให้ใส่ศูนย์ลงไป ใช้สูตรคำนวณคะแนนสัมพันธภาพของครูกับเด็ก นำคะแนนที่คำนวณได้และคะแนนดิบของแต่ละด้านไปกรอกลงในช่องว่างที่อยู่ด้านล่างของกราฟแสดงมิติของสัมพันธภาพ ใช้ตารางเทียบหาค่าเปอร์เซ็นต์ไถ่จากคะแนนดิบแต่ละตัว (ที่มีความสอดคล้องกัน) กำหนดจุดเปอร์เซ็นต์ไถ่ลงบนกราฟแสดงสัมพันธภาพของครูกับเด็ก และแรเงาบริเวณที่ใช้ในการแปลผลคะแนน

ภาคผนวก จ

ตารางเทียบค่าเปอร์เซ็นต์จากคะแนนดิบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 19 เทียบค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์จากคะแนนดิบ สำหรับเด็กผู้หญิง

เปอร์เซ็นต์ไทล์	ลักษณะ	ลักษณะ	ลักษณะ	คะแนนรวม	เปอร์เซ็นต์ไทล์
	สัมพันธ์ภาพ ของครูกับเด็ก มิติกการขัดแย้ง	สัมพันธ์ภาพ ของครูกับเด็ก มิติกการใกล้ชิด	สัมพันธ์ภาพ ของครูกับเด็ก มิติกการพึ่งพา		
>99	49-60		22-25	139-140	>99
99	47-48	55	20-21	136-138	99
98	46			135	98
97	44-45		19		97
96	43		18		96
95	42	54	17	134	95
94	40-41				94
93	39			133	93
92	37-38				92
91				132	91
90	35-36	53	16		90
89	34				89
88	33			131	88
87	32			130	87
86					86
85	31		15		85
84					84
83	30			129	83
82					82
81	29				81
80	28	52	14	128	80
79					79
78	27				78
77					77
76					76

ตารางที่ 19 (ต่อ) เทียบค่าเปอร์เซ็นต์ไทยจากคะแนนดิบ สำหรับเด็กผู้หญิง

เปอร์เซ็นต์ไทย	ลักษณะ สัมพันธภาพ ของครูกับเด็ก มิติการขัดแย้ง	ลักษณะ สัมพันธภาพ ของครูกับเด็ก มิติการใกล้ชิด	ลักษณะ สัมพันธภาพ ของครูกับเด็ก มิติการพึ่งพา	คะแนนรวม	เปอร์เซ็นต์ไทย
75	26	51	13	127	75
74					74
73	25				73
72				126	72
71					71
70	24		12	125	70
69					69
68					68
67					67
66	23				66
65	22	50			65
64				124	64
63					63
62					62
61					61
60	21	49	11	123	60
59					59
58				122	58
57	20				57
56					56
55	19	48		121	55
54					54
53					53
52					52
51				120	51

ตารางที่ 19 (ต่อ) เทียบค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์จากคะแนนดิบ สำหรับเด็กผู้หญิง

เปอร์เซ็นต์ไทล์	ลักษณะ สัมพันธภาพ ของครูกับเด็ก มิติการขัดแย้ง	ลักษณะ สัมพันธภาพ ของครูกับเด็ก มิติการใกล้ชิด	ลักษณะ สัมพันธภาพ ของครูกับเด็ก มิติการพึ่งพา	คะแนนรวม	เปอร์เซ็นต์ไทล์
50	18	47			50
49				119	49
48					48
47				118	47
46					46
45	17	46	10		45
44				117	44
43					43
42					42
41				116	41
40	16	45		115	40
39					39
38					38
37				114	37
36				113	36
35		44	9	112	35
34					34
33					33
32				111	32
31					31
30	15	43		110	30
29					29
28					28
27				109	27
26					26

ตารางที่ 19 (ต่อ) เทียบค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์จากคะแนนดิบ สำหรับเด็กผู้หญิง

เปอร์เซ็นต์ไทล์	ลักษณะ สัมพันธ์ภาพ ของครูกับเด็ก มิตินาการชดแย้ง	ลักษณะ สัมพันธ์ภาพ ของครูกับเด็ก มิตินาการใกล้เคียง	ลักษณะ สัมพันธ์ภาพ ของครูกับเด็ก มิตินาการพึ่งพา	คะแนนรวม	เปอร์เซ็นต์ไทล์
25	14	42	8	108	25
24					24
23				107	23
22				106	22
21				105	21
20		41		104	20
19					19
18		40		103	18
17				102	17
16				101	16
15	13	39	7	99-100	15
14					14
13		38		98	13
12				97	12
11		37		96	11
10		36	6	94-95	10
9				93	9
8		35		92	8
7		34		91	7
6		33		89-90	6
5	12	32		86-88	5
4		31		84-85	4
3		29-30		83	3
2		27-28		76-82	2
1		26	5	75	1
<1		11-25		28-74	<1

ตารางที่ 20 เทียบค่าเปอร์เซ็นต์จากคะแนนดิบ สำหรับเด็กผู้ชาย

เปอร์เซ็นต์ไทล์	ลักษณะ สัมพันธ์ภาพ ของครูกับเด็ก มิติการขัดแย้ง	ลักษณะ สัมพันธ์ภาพ ของครูกับเด็ก มิติการใกล้ชิด	ลักษณะ สัมพันธ์ภาพ ของครูกับเด็ก มิติการพึ่งพา	คะแนนรวม	เปอร์เซ็นต์ไทล์
>99	55-60		22-25	136-140	>99
99	50-54	55	20-21	135	99
98	48-49			134	98
97	47		19	133	97
96	45-46				96
95	44	54	18	132	95
94	43			131	94
93	42		17		93
92	41	53	16		92
91	40				91
90	39	52	15	130	90
89	38			129	89
88					88
87	37				87
86					86
85	36	51	14	128	85
84	34-35				84
83				127	83
82	33				82
81					81
80	32	50	13	126	80
79	30-31				79
78					78
77	29				77
76					76

ตารางที่ 20 (ต่อ) เทียบค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์จากคะแนนดิบ สำหรับเด็กผู้ชาย

เปอร์เซ็นต์ไทล์	ลักษณะ สัมพันธภาพ ของครูกับเด็ก มิตินการขัดแย้ง	ลักษณะ สัมพันธภาพ ของครูกับเด็ก มิตินการใกล้ชิด	ลักษณะ สัมพันธภาพ ของครูกับเด็ก มิตินการพึ่งพา	คะแนนรวม	เปอร์เซ็นต์ไทล์
75	28	49	12	125	75
74					74
73				124	73
72	27				72
71					71
70	26	48			70
69				123	69
68	25				68
67				122	67
66					66
65	24		11		65
64				121	64
63					63
62	23				62
61					61
60	22	47		120	60
59					59
58					58
57				119	57
56					56
55	21	46			55
54				118	54
53					53
52				117	52
51					51

ตารางที่ 20 (ต่อ) เทียบค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์จากคะแนนดิบ สำหรับเด็กผู้ชาย

เปอร์เซ็นต์ไทล์	ลักษณะ สัมพันธภาพ ของครูกับเด็ก มิตินการขัดแย้ง	ลักษณะ สัมพันธภาพ ของครูกับเด็ก มิตินการใกล้ชิด	ลักษณะ สัมพันธภาพ ของครูกับเด็ก มิตินการพึ่งพา	คะแนนรวม	เปอร์เซ็นต์ไทล์
50	20	45	10	116	50
49					49
48				115	48
47	19				47
46					46
45	18	44		114	45
44					44
43				113	43
42					42
41					41
40	17	43	9	112	40
39					39
38				111	38
37					37
36				110	36
35	16	42		109	35
34					34
33					33
32				108	32
31				107	31
30	15	41			30
29				106	29
28				105	28
27		40		104	27
26				103	26

ตารางที่ 20 (ต่อ) เทียบค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์จากคะแนนดิบ สำหรับเด็กผู้ชาย

เปอร์เซ็นต์ไทล์	ลักษณะ สัมพันธ์ภาพ ของครูกับเด็ก มิตินาการชดแย้ง	ลักษณะ สัมพันธ์ภาพ ของครูกับเด็ก มิตินาการใกล้เคียง	ลักษณะ สัมพันธ์ภาพ ของครูกับเด็ก มิตินาการพึ่งพา	คะแนนรวม	เปอร์เซ็นต์ไทล์
25	14	39	8	102	25
24					24
23				101	23
22		38			22
21				100	21
20		37			20
19		36		99	19
18				97-98	18
17				96	17
16				95	16
15	13	35	7		15
14				93-94	14
13				92	13
12		34		91	12
11				90	11
10		33	6	89	10
9				87-88	9
8		31-32		85-86	8
7				84	7
6				83	6
5	12	30		81-82	5
4		28-29		79-80	4
3		26-27		77-78	3
2		24-25		73-76	2
1		23	5	66-72	1
<1		11-22		28-65	<1

ภาคผนวก ฉ
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์คำดัชนี IOC

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC

1.1 การหาค่าความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก แสดงในตารางที่ 21 ดังนี้

ตารางที่ 21 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

ประเด็นคำถาม	ค่าดัชนี IOC	ความหมาย	ข้อเสนอแนะ
1. ท่านมีสัมพันธภาพที่อบอุ่นและเป็นมิตรกับเด็ก	1	ตรงตามเนื้อหา	-
2. ท่านและเด็กดูเหมือนว่าจะเข้ากันไม่ได้	1	ตรงตามเนื้อหา	-
3. เมื่อเด็กรู้สึกไม่สบายใจ เขาจะมองหาการปลอบโยนจากท่าน	1	ตรงตามเนื้อหา	-
4. เด็กมีท่าทางอึดอัดใจเมื่อได้รับการสัมผัสหรือการแสดงความรักทางกายจากท่าน	1	ตรงตามเนื้อหา	-
5. เด็กให้ความสำคัญกับสัมพันธภาพระหว่างตัวเด็กกับท่าน	1	ตรงตามเนื้อหา	-
6. เด็กมีท่าทางเสียใจหรืออับอายเมื่อถูกท่านตักเตือน	1	ตรงตามเนื้อหา	-
7. เมื่อท่านชมเชยเด็ก เด็กจะยิ้มรับด้วยความภาคภูมิใจ	1	ตรงตามเนื้อหา	-
8. เด็กมีพฤติกรรมต่อต้านเมื่อต้องอยู่ห่างจากท่าน	1	ตรงตามเนื้อหา	-
9. เด็กมักจะเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองให้ท่านฟัง	1	ตรงตามเนื้อหา	-
10. เด็กฟังพาท่านมากเกินไปจนจำเป็น	1	ตรงตามเนื้อหา	-
11. เด็กแสดงอารมณ์โกรธท่านได้อย่างง่ายดาย	1	ตรงตามเนื้อหา	-
12. เด็กพยายามทำให้ท่านรู้สึกพึงพอใจ	1	ตรงตามเนื้อหา	-
13. เด็กรู้สึกที่ท่านปฏิบัติกับเขาอย่างไม่ยุติธรรม	1	ตรงตามเนื้อหา	-

ตารางที่ 21 (ต่อ) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี

IOC ของแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

ประเด็นคำถาม	ค่าดัชนี IOC	ความหมาย	ข้อเสนอแนะ
14. เด็กขอความช่วยเหลือจากท่าน แม้ว่าจริงๆ แล้ว ไม่ได้ต้องการความช่วยเหลือ เหล่านั้นจริงๆ ก็ตาม	1	ตรงตามเนื้อหา	-
15. ท่านสามารถปรับตัวเข้ากับอารมณ์ของเด็กได้อย่างง่ายดาย	1	ตรงตามเนื้อหา	-
16. เด็กมองว่าท่านเป็นบุคคลที่มีแต่การลงโทษและการตำหนิ	1	ตรงตามเนื้อหา	-
17. เด็กแสดงออกถึงความเสียใจหรือความอิจฉาเมื่อท่านใช้เวลาอยู่กับเด็กคนอื่น	1	ตรงตามเนื้อหา	-
18. เด็กยังมีอารมณ์โกรธหรือแสดงพฤติกรรมต่อต้านหลังจากถูกตักเตือน	1	ตรงตามเนื้อหา	-
19. เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เด็กตอบสนองต่อการมอง และการใช้น้ำเสียงของท่านเป็นอย่างดี	0.67	ปรับแก้การใช้ภาษา	ปรับแก้ภาษาในข้อคำถามให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น
20. ท่านรู้สึกเห็นเดน้อยในการรับมือกับเด็ก	1	ตรงตามเนื้อหา	-
21. ท่านสังเกตเห็นว่าเด็กเลียนแบบพฤติกรรม หรือวิธีการปฏิบัติในการทำสิ่งต่างๆ ของท่าน	1	ตรงตามเนื้อหา	-
22. เมื่อเด็กอารมณ์ไม่ดี ท่านทราบทันทีว่าวันนี้จะเป็นวันที่เหนื่อยยากและรู้สึกยาวนาน	0.67	ปรับแก้การใช้ภาษา	ปรับแก้ภาษาในข้อคำถามให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น
23. ความรู้สึกของเด็กที่มีต่อท่าน ไม่สามารถคาดเดาได้ หรือสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา	1	ตรงตามเนื้อหา	-

ตารางที่ 21 (ต่อ) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี
IOC ของแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

ประเด็นคำถาม	ค่าดัชนี IOC	ความหมาย	ข้อเสนอแนะ
24. แม้ว่าท่านได้พยายามอย่างสุด ความสามารถแล้ว แต่ยังรู้สึกอึดอัดใจกับ การเข้าหากันระหว่างท่านกับเด็ก	1	ตรงตามเนื้อหา	-
25. เด็กมักแสดงอาการร้องไห้หรือร้องไห้ เมื่อต้องการบางสิ่งบางอย่างจากท่าน	1	ตรงตามเนื้อหา	-
26. เด็กเจ้าเล่ห์และมักบงการท่าน	1	ตรงตามเนื้อหา	-
27. เด็กเปิดใจในการแบ่งปันความรู้สึกและ ประสบการณ์กับท่าน	1	ตรงตามเนื้อหา	-
28. ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างท่านกับเด็ก ทำให้ท่านรู้สึกประสบผลสำเร็จ และเกิด ความมั่นใจ	1	ตรงตามเนื้อหา	-

1.2 การหาค่าความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบวัดสัมพันธภาพของครูกับเด็ก
แสดงในตารางที่ 22 ดังนี้

**ตารางที่ 22 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC
ของแบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล**

ประเด็นคำถาม	ค่าดัชนี IOC	ความหมาย	ข้อเสนอแนะ
1.) พฤติกรรมการช่วยเหลือ			
1.1) การช่วยเหลือเพื่อนเมื่อได้รับการร้องขอ	1	ตรงตามเนื้อหา	-
1.2) การช่วยเก็บของเล่น หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้หลังจากทำกิจกรรม	1	ตรงตามเนื้อหา	-
1.3) การให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะง่ายๆ แก่ผู้อื่น	1	ตรงตามเนื้อหา	-
2.) พฤติกรรมการแบ่งปัน			
2.1) การรอคอยในการเล่น หรือการใช้ อุปกรณ์สิ่งของต่อจากผู้อื่น	1	ตรงตามเนื้อหา	-
2.2) การแบ่งปันของเล่น ของใช้ หรืออุปกรณ์ส่วนตัวให้แก่ผู้อื่น	0.67	ปรับแก้/ศึกษาเพิ่มเติม	ผู้วิจัยควรศึกษาพฤติกรรม การแบ่งปันเพิ่มเติม
2.3) การแบ่งปันของเล่น ของใช้ หรืออุปกรณ์ส่วนรวมให้แก่ผู้อื่น	1	ตรงตามเนื้อหา	-
3.) พฤติกรรมการปลอบโยน			
3.1) การพูดให้กำลังใจเมื่อผู้อื่นไม่สบายใจ หรือต้องการกำลังใจ	1	ตรงตามเนื้อหา	-
3.2) การโอบกอด สัมผัส จับมือ เมื่อผู้อื่นไม่สบายใจ	1	ตรงตามเนื้อหา	-
3.3) การกล่าวชมเชยเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมต่างๆ	1	ตรงตามเนื้อหา	-

ตารางที่ 22 (ต่อ) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี
IOC ของแบบประเมินพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กวัยอนุบาล

ประเด็นคำถาม	IOC	ความหมาย	ข้อเสนอแนะ
4.) พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ			
4.1) การปฏิบัติตามข้อตกลงในชั้นเรียน	1	ตรงตามเนื้อหา	-
4.2) การให้ข้อเสนอแนะ หรือแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรม	1	ตรงตามเนื้อหา	-
4.3) การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น	1	ตรงตามเนื้อหา	-

ภาคผนวก ซ

ข้อมูลที่ใช้ในการสรุปผลการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 23 ข้อมูลด้านพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมและสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

No	Pro1	Pro2	Pro3	Pro4	Pro	Con	Clo	Dep	Tot
1	2	5	1	9	17	78	1	15	8
2	8	3	1	6	18	80	3	35	20
3	4	4	2	13	23	80	3	35	20
4	3	9	0	15	27	75	19	80	18
5	5	6	0	10	21	50	25	92	28
6	2	6	2	14	24	77	22	85	18
7	3	7	0	17	27	40	45	25	64
8	2	10	0	15	27	55	40	15	55
9	2	3	1	14	20	40	35	15	60
10	3	8	2	15	28	35	75	1	90
11	4	7	0	16	27	35	60	10	94
12	8	5	2	14	29	35	80	1	94
13	2	8	0	18	28	70	40	75	30
14	1	6	4	17	28	57	40	60	41
15	4	8	0	17	29	60	25	60	35
16	0	7	4	17	28	68	50	65	38
17	0	6	2	21	29	47	40	25	38
18	0	12	2	15	29	35	35	50	54
19	8	5	0	13	26	50	15	10	54
20	4	10	2	14	30	55	45	1	44
21	2	12	0	11	25	55	18	35	64
22	6	8	0	13	27	60	15	1	37
23	2	8	0	18	28	55	8	10	29
24	2	7	0	15	24	40	19	10	48
25	4	7	3	10	24	15	65	45	83
26	4	13	0	10	27	30	60	25	80
27	2	9	2	11	24	30	75	70	72

ตารางที่ 23 (ต่อ) ข้อมูลด้านพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมและสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

No	Pro1	Pro2	Pro3	Pro4	Pro	Con	Clo	Dep	Tot
28	4	4	2	11	21	92	80	25	85
29	3	8	0	12	23	92	60	65	67
30	4	9	0	13	26	92	70	40	75
31	4	9	0	12	25	97	45	96	5
32	3	12	0	12	27	40	45	70	51
33	4	6	0	16	26	88	35	85	13
34	4	5	0	14	23	96	35	92	6
35	3	7	0	17	27	94	70	97	9
36	1	3	0	13	17	92	45	93	9
37	3	6	0	17	26	70	30	45	32
38	5	4	2	17	28	55	13	25	36
39	1	10	2	14	27	55	45	10	60
40	2	4	1	19	26	40	75	25	80
41	2	4	2	18	26	47	35	25	52
42	4	2	1	17	24	40	70	40	73
43	4	7	2	11	24	66	50	85	32
44	9	6	3	10	28	57	65	90	41
45	4	8	0	15	27	45	50	60	55
46	4	9	2	12	27	55	85	65	64
47	5	6	0	17	28	50	80	80	57
48	6	4	0	16	26	55	85	65	64
49	4	6	0	13	23	57	20	60	35
50	5	8	0	15	28	45	30	80	37
51	6	2	3	15	26	55	20	80	30
52	4	6	0	17	27	47	27	65	40
53	0	7	3	15	22	55	40	90	35
54	4	4	0	15	23	60	27	90	28
55	6	5	2	14	27	65	25	35	36

ตารางที่ 23 (ต่อ) ข้อมูลด้านพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมและสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

No	Pro1	Pro2	Pro3	Pro4	Pro	Con	Clo	Dep	Tot
56	10	1	1	15	27	57	25	45	37
57	1	7	0	17	25	57	11	60	25
58	1	8	2	15	26	60	15	75	26
59	2	8	0	8	18	60	15	75	26
60	6	4	0	17	27	60	15	75	26
61	4	6	1	14	25	70	75	75	41
62	3	9	8	15	27	73	35	60	30
63	7	8	8	11	26	55	50	70	47
64	7	5	2	13	27	62	70	75	28
65	2	7	4	14	27	70	22	40	28
66	5	6	0	11	22	50	55	25	60
67	4	8	1	15	28	60	13	75	22
68	4	6	2	17	29	45	13	35	37
69	8	6	0	15	29	65	20	85	22
70	3	5	4	13	25	45	20	85	31
71	4	2	0	18	24	68	27	85	26
72	8	2	0	16	26	68	22	65	27
73	2	6	1	12	21	50	45	1	70
74	4	7	2	14	27	60	1	10	15
75	1	10	0	15	26	45	65	35	72
76	2	6	4	13	25	40	55	15	73
77	3	8	0	16	27	50	1	15	18
78	10	3	1	12	26	40	27	1	60
79	2	12	2	12	28	60	65	10	70
80	10	10	0	8	28	60	65	10	70
81	9	10	0	10	29	60	65	10	70
82	8	11	2	8	29	55	80	10	75
83	12	9	0	5	26	55	80	10	75

ตารางที่ 23 (ต่อ) ข้อมูลด้านพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมและสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

No	Pro1	Pro2	Pro3	Pro4	Pro	Con	Clo	Dep	Tot
84	7	6	0	12	25	55	70	10	69
85	5	4	2	16	27	92	4	85	2
86	4	2	0	19	25	90	11	75	7
87	4	4	2	16	26	90	45	80	9
88	1	3	0	11	15	80	35	85	18
89	4	2	0	13	19	80	10	85	10
90	5	0	0	15	20	82	12	75	12
91	5	4	2	17	28	81	18	60	17
92	2	1	0	17	20	83	15	45	16
93	3	7	2	14	26	99	20	90	2
94	8	6	1	11	26	99	45	95	2
95	4	6	2	16	28	98	75	95	7
96	4	4	4	10	22	95	85	97	11
97	6	2	1	14	23	66	50	75	36
98	2	3	3	16	24	92	8	85	4
99	2	7	3	15	27	66	8	60	18
100	2	6	0	14	22	91	8	65	6
101	2	8	1	13	24	91	70	99	10
102	4	8	1	14	27	82	70	99	18
103	4	3	2	16	25	66	30	70	30
104	2	4	2	16	24	60	40	45	41
105	2	2	2	14	20	92	35	95	8
106	4	6	1	15	26	25	40	15	73
107	4	3	5	14	26	62	70	75	48
108	3	5	1	11	20	62	35	75	35
109	5	6	1	15	27	55	50	60	49
110	4	7	0	17	28	57	50	25	55
111	4	4	3	15	26	55	60	70	51

ตารางที่ 23 (ต่อ) ข้อมูลด้านพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมและสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

No	Pro1	Pro2	Pro3	Pro4	Pro	Con	Clo	Dep	Tot
112	6	6	0	13	25	45	70	25	73
113	8	5	1	13	27	40	75	25	80
114	2	6	2	16	30	35	75	10	89
115	7	10	2	9	28	45	45	35	58
116	5	9	1	11	27	57	30	35	41
117	2	9	0	18	29	45	18	15	47
118	2	8	0	15	25	45	20	10	48
119	7	5	2	13	27	35	40	15	67
120	6	6	0	16	28	45	30	15	54
121	2	10	1	11	27	81	40	60	23
122	0	11	0	16	27	80	35	45	25
123	4	7	0	16	27	83	45	60	23
124	2	10	0	16	28	85	30	90	13
125	4	4	2	11	21	80	19	80	14
126	2	9	2	12	25	47	75	75	60
127	0	9	1	16	26	70	13	45	22
128	4	10	0	14	28	70	50	45	40
129	4	6	2	17	29	45	45	60	51
130	6	3	1	16	26	43	55	65	60
131	2	8	0	13	23	43	35	65	50
132	2	10	0	16	28	43	40	50	54
133	6	3	2	14	24	55	65	35	64
134	5	6	0	13	24	55	65	35	64
135	4	5	1	13	23	55	65	35	64
136	6	5	0	12	23	45	70	65	64
137	4	5	1	14	24	47	75	40	69
138	4	5	2	15	26	35	75	65	73
139	0	12	2	14	28	57	55	75	44

ตารางที่ 23 (ต่อ) ข้อมูลด้านพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมและสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

No	Pro1	Pro2	Pro3	Pro4	Pro	Con	Clo	Dep	Tot
140	0	7	0	19	26	57	65	95	40
141	9	5	0	11	25	57	60	70	49
142	7	2	0	17	26	47	75	75	60
143	4	10	0	15	29	47	80	75	64
144	6	9	2	11	28	47	75	75	60
145	3	6	0	12	21	55	60	45	58
146	3	6	0	13	22	55	65	35	64
147	7	3	0	12	22	50	55	25	64
148	3	3	2	10	18	40	80	10	89
149	1	8	0	18	27	47	75	40	69
150	2	6	2	15	25	40	75	40	75
151	5	5	0	16	26	45	40	45	51
152	6	6	0	17	29	50	60	45	60
153	6	5	2	13	26	40	60	45	70
154	1	6	0	14	21	40	50	50	60
155	7	6	2	9	24	40	70	75	64
156	4	9	0	12	25	35	60	65	67
157	2	8	0	14	24	40	13	10	47
158	3	12	0	13	28	40	25	10	58
159	2	9	2	13	26	40	25	10	58
160	5	4	0	12	21	25	40	1	80
161	6	8	0	13	27	40	22	15	50
162	5	7	3	11	26	35	25	15	54
163	4	7	0	17	28	75	55	25	41
164	2	7	0	18	28	73	60	35	44
165	1	8	1	17	27	70	60	85	35
166	3	7	1	13	23	70	80	97	31
167	0	9	0	14	23	72	75	25	50

ตารางที่ 23 (ต่อ) ข้อมูลด้านพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมและสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

No	Pro1	Pro2	Pro3	Pro4	Pro	Con	Clo	Dep	Tot
168	0	8	0	16	24	68	75	25	54
169	4	8	2	11	25	57	35	45	41
170	2	6	2	16	26	55	30	60	40
171	4	10	0	14	28	55	35	85	35
172	2	6	2	15	25	45	35	25	54
173	4	5	0	16	24	55	55	65	50
174	6	4	2	12	28	40	40	75	50
175	2	8	2	16	28	40	50	60	58
176	5	6	0	16	27	55	55	10	70
177	3	8	2	13	26	40	18	35	44
178	5	6	0	16	28	25	60	25	83
179	2	8	0	17	27	5	75	40	90
180	4	6	0	18	28	45	75	75	64
181	7	7	0	11	25	65	50	60	41
182	4	5	0	15	24	65	50	60	41
183	1	6	2	18	27	65	50	60	41
184	2	9	0	15	27	60	60	65	50
185	0	5	0	9	14	94	8	75	4
186	2	6	0	18	28	60	70	65	52
187	5	9	1	12	27	60	75	90	41
188	2	11	2	10	25	40	75	1	58
189	2	9	3	11	25	80	50	99	11
190	1	7	4	10	22	50	40	99	27
191	2	5	0	9	16	50	85	99	40
192	1	9	0	15	25	35	85	93	60
193	3	6	2	14	25	25	55	70	64
194	4	4	2	15	25	65	45	85	32
195	4	10	0	14	28	30	65	15	87

ตารางที่ 23 (ต่อ) ข้อมูลด้านพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมและสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

No	Pro1	Pro2	Pro3	Pro4	Pro	Con	Clo	Dep	Tot
196	7	6	0	8	21	35	85	90	67
197	8	8	0	10	26	35	75	40	80
198	3	6	4	13	26	25	75	65	80
199	1	8	1	16	26	80	15	60	17
200	4	7	0	17	28	70	25	25	35
201	1	10	0	13	24	60	20	10	41
202	2	6	3	14	25	65	20	65	27
203	2	11	0	13	26	40	22	1	54
204	2	5	1	13	21	40	35	25	57
205	5	7	2	12	26	40	55	35	70
206	6	6	3	11	26	50	50	25	60
207	2	3	0	11	16	57	45	45	47
208	5	6	0	11	22	65	80	65	52
209	3	7	0	16	26	40	70	40	73
210	8	6	0	11	25	35	55	40	69
211	5	6	1	9	21	50	11	1	41
212	2	10	2	14	28	15	11	1	55
213	4	5	3	13	25	40	7	10	37
214	2	10	1	15	28	25	30	1	69
215	8	6	4	10	28	40	8	15	36
216	3	6	1	16	26	25	27	10	67
217	6	6	2	13	27	5	25	25	44
218	4	7	2	13	26	50	35	70	41
219	4	10	3	10	27	60	65	95	37
220	6	3	4	13	26	70	45	25	40
221	4	7	1	13	25	35	5	65	28
222	4	5	2	14	25	75	40	65	29
223	5	7	0	16	28	57	30	90	27

ตารางที่ 23 (ต่อ) ข้อมูลด้านพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมและสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

No	Pro1	Pro2	Pro3	Pro4	Pro	Con	Clo	Dep	Tot
224	3	6	0	17	26	57	35	90	30
225	2	8	0	16	26	65	40	85	30
226	5	7	0	13	25	60	30	90	29
227	3	4	0	13	20	65	27	90	26
228	2	7	0	17	26	65	30	90	27
229	3	5	3	14	25	50	45	35	55
230	4	7	4	11	26	60	45	35	47
231	1	3	1	16	21	60	35	60	37
232	1	6	1	14	22	55	55	40	54
233	1	9	0	14	24	50	10	40	29
234	5	7	0	13	25	55	55	40	54
235	2	5	0	21	28	94	80	80	15
236	3	9	0	16	28	83	80	35	70
237	2	10	0	16	30	66	80	1	72
238	4	8	0	13	25	40	60	90	12
239	1	7	0	16	24	40	60	90	12
240	2	6	0	17	25	40	60	93	10
241	5	7	1	13	26	45	35	25	55
242	3	6	1	17	27	45	45	35	58
243	10	3	2	11	26	40	55	25	72
244	3	4	1	16	24	40	55	40	67
245	4	6	0	16	26	35	70	25	80
246	4	3	6	14	27	35	70	40	75
247	0	7	2	18	27	57	65	75	49
248	3	6	1	16	26	45	60	80	51
249	2	5	2	17	26	45	55	80	49
250	0	7	1	11	19	84	19	80	11
251	2	6	0	13	21	79	25	97	13

ตารางที่ 23 (ต่อ) ข้อมูลด้านพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมและสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

No	Pro1	Pro2	Pro3	Pro4	Pro	Con	Clo	Dep	Tot
252	0	7	0	18	25	70	45	99	21
253	3	6	0	15	24	70	10	60	18
254	3	4	1	15	23	57	8	35	25
255	1	6	0	17	24	83	11	75	11
256	5	3	0	16	24	47	50	65	52
257	3	2	0	22	27	40	35	85	43
258	2	4	0	17	23	40	20	25	45
259	8	5	0	12	25	25	40	60	58
260	4	6	1	16	27	25	50	45	70
261	4	1	0	12	26	45	35	97	30
262	2	12	0	12	26	35	10	15	40
263	3	8	1	13	25	40	40	75	50
264	0	6	4	15	25	25	25	85	27
265	4	3	0	15	22	60	45	1	58
266	4	10	1	6	23	60	15	1	40
267	3	4	2	15	24	73	18	60	22
268	6	8	0	11	25	47	45	1	67
269	4	6	2	12	24	47	60	1	75
270	2	7	0	15	24	50	27	75	36
271	2	4	0	16	22	65	45	45	41
272	5	4	2	11	22	60	65	25	60
273	5	6	0	16	28	55	55	60	51
274	2	5	4	13	24	60	55	50	50
275	0	8	0	15	23	60	55	50	50
276	4	6	2	14	26	60	50	10	52
277	3	5	0	13	21	5	50	1	91
278	3	8	2	8	21	5	50	1	91
279	3	6	1	12	22	5	50	1	91

ตารางที่ 23 (ต่อ) ข้อมูลด้านพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมและสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

No	Pro1	Pro2	Pro3	Pro4	Pro	Con	Clo	Dep	Tot
280	1	7	0	17	25	5	60	1	95
281	1	11	0	13	25	5	60	1	95
282	2	8	0	14	24	5	60	1	95
283	1	12	1	13	27	5	8	10	49
284	4	6	0	18	28	25	11	25	44
285	2	8	3	9	22	50	50	80	44
286	3	6	0	10	19	40	12	25	38
287	1	3	3	15	22	45	45	80	48
288	1	9	1	16	27	25	50	25	75
289	1	4	0	21	26	5	45	35	75
290	1	6	3	15	25	25	25	45	51
291	4	5	1	16	26	5	65	75	75
292	0	7	1	8	16	70	55	50	40
293	4	3	1	8	16	30	55	75	64
294	1	5	2	13	21	47	55	15	67
295	3	2	1	20	26	45	60	15	75
296	4	4	8	7	23	50	60	25	70
297	2	3	0	21	26	45	65	25	75
298	4	3	2	19	28	45	85	1	90
299	5	8	0	12	25	60	70	65	52
300	5	4	1	13	23	50	70	80	52
301	2	4	0	16	22	50	20	15	47
302	3	5	2	12	22	65	25	25	37
303	3	6	0	11	20	80	35	60	23
304	2	7	1	11	21	50	45	40	52
305	2	10	0	11	23	72	30	10	36
306	0	7	0	15	22	68	15	10	29
307	4	7	2	14	27	30	45	10	75

ตารางที่ 23 (ต่อ) ข้อมูลด้านพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมและสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

No	Pro1	Pro2	Pro3	Pro4	Pro	Con	Clo	Dep	Tot
308	5	1	3	15	24	5	50	10	88
309	3	2	2	20	27	5	50	1	91
310	3	5	3	15	26	5	60	1	95
311	2	4	1	18	25	5	60	15	90
312	2	4	0	21	27	5	60	10	94
313	4	7	1	12	24	40	60	70	60
314	1	8	3	13	25	40	60	70	60
315	3	7	1	14	25	40	60	70	60
316	5	5	1	13	24	35	75	75	69
317	2	4	1	13	20	35	75	75	69
318	2	4	2	16	23	35	75	75	69
319	3	8	1	9	21	60	30	45	37
320	4	3	4	13	24	60	30	45	37
321	2	8	0	10	20	60	30	45	37
322	5	5	0	15	25	50	45	40	52
323	1	5	0	12	18	68	40	50	36
324	1	8	0	7	16	55	27	40	40
325	3	4	4	12	23	55	50	96	35
326	4	2	0	19	25	57	75	80	49
327	5	3	4	12	24	57	65	80	47
328	5	6	2	8	21	60	75	80	50
329	4	3	4	13	24	47	55	75	52
330	3	4	3	13	23	47	60	95	40
331	4	4	2	16	26	50	55	1	75
332	4	6	2	16	28	5	65	1	98
333	3	7	1	17	28	5	75	1	99
334	5	4	2	16	27	5	70	1	97
335	4	5	1	14	24	15	55	1	90

ตารางที่ 23 (ต่อ) ข้อมูลด้านพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมและสัมพันธภาพของครูกับเด็ก

No	Pro1	Pro2	Pro3	Pro4	Pro	Con	Clo	Dep	Tot
336	3	6	2	16	27	5	75	1	98
337	4	4	1	13	22	78	15	60	18
338	3	4	1	14	22	88	45	80	16
339	4	4	3	14	25	57	40	35	47
340	2	6	2	14	24	65	55	50	28
341	1	6	0	15	22	70	35	75	28
342	4	3	1	14	22	65	19	65	60
343	2	4	2	18	26	55	25	45	40
344	5	2	3	16	26	55	45	45	49
345	6	2	4	15	27	57	40	70	40
346	0	4	1	12	17	68	40	75	32
347	2	3	2	19	27	62	40	50	40
348	1	3	4	19	26	55	75	65	57
349	3	5	4	14	26	57	60	75	47
350	4	8	2	12	26	57	60	75	47
351	4	4	5	13	26	57	60	75	47
352	7	3	0	13	23	50	75	80	54
353	4	3	0	15	22	50	75	80	54
354	6	4	0	13	23	50	75	80	54
355	5	6	0	15	26	40	75	35	80
356	2	9	1	14	26	40	75	35	80
357	4	4	3	14	25	40	75	35	80
358	3	8	1	10	22	35	85	40	85
359	0	5	2	12	19	35	85	40	85
360	4	4	1	12	21	35	85	40	85

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสุพรรณิการ์ ศรีสุวรรณ เกิดเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2529 ที่จังหวัดขอนแก่น สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2554

